

Prílohy

Príloha 1 – Teória zmeny na úrovni ŠC

Príloha 2 – Prípadová štúdia pre CP2

Príloha 3 – Prípadová štúdia pre CP3

Príloha 4 – Prehľad stretnutí so zástupcami SO

Príloha 5 – Zápisy zo stretnutí so zástupcami SO

Príloha 6 – Prehľad stretnutí s prijímateľmi

Príloha 7 – Zápisy zo stretnutí s prijímateľmi

Príloha 8 – Zápis z validačného stretnutia

Príloha 9 – Prezentácia výsledkov v PowerPointe

Príloha 10 – Postup pri výbere vzorky projektov

Príloha 1 – Teória zmeny na úrovni ŠC

Teória zmeny ESO4.10

Teória zmeny RSO2.5

Teória zmeny RSO2.6

Teória zmeny RSO3.2

Teória zmeny RSO4.2

Teória zmeny RSO4.3

Teória zmeny ESO4.1

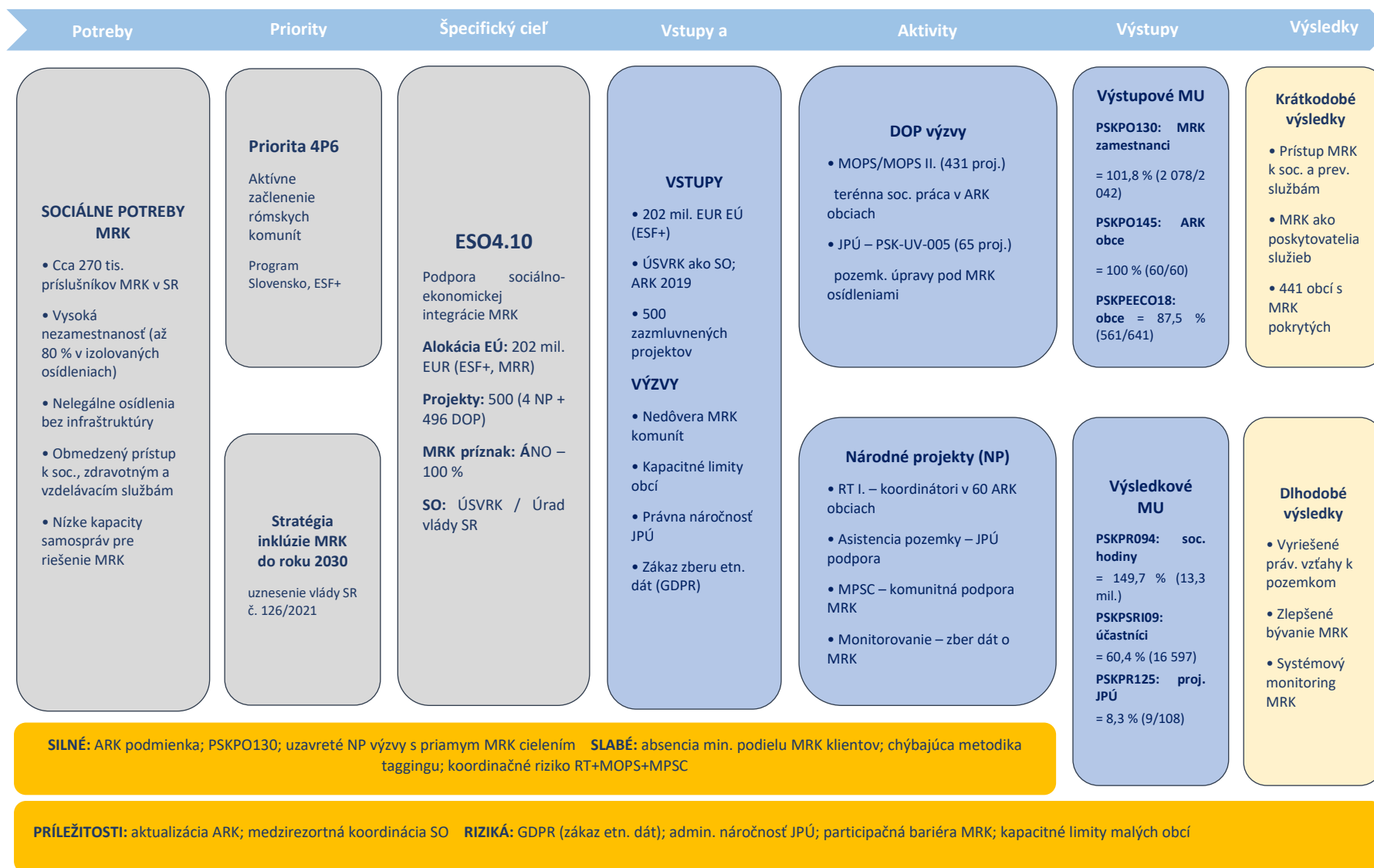
Teória zmeny ESO4.6

Teória zmeny ESO4.8

Teória zmeny ESO4.11

Teória zmeny ESO4.12

Teória zmeny ESO4.10

Popis teórie zmeny ESO4.10

Teória zmeny ESO4.10 vychádza z predpokladu, že marginalizácia nie je jednorozmerná, ale je výsledkom kumulatívneho vylúčenia, kde sa absencia sociálnych služieb, nezamestnanosť a nevysporiadané majetkové pomery k pôde navzájom posilňujú. ESO4.10 na tento problém reaguje dvomi typmi intervencií, ktoré sa dopĺňajú.

Prvý – prostredníctvom 431 DOP projektov MOPS – doručuje terénne sociálne a preventívne služby priamo do 441 obcí zaradených do ARK. Kľúčovým predpokladom je, že zamestnávanie príslušníkov MRK (PSKPO130) znižuje participačnú bariéru. Komunita dôveruje pracovníkovi, ktorý z nej pochádza. K referenčnému dátumu platí: PSKPO130 dosahuje 101,8 % a PSKPR094 149,7 %. Stretnutia s prijímateľmi tento predpoklad empiricky potvrdili – členovia hliadok vystupujú ako komunikačný most medzi samosprávou a komunitou, sú v osídleniach akceptovaní a obce evidujú výrazný záujem o tieto pozície.

Druhý typ – 65 projektov JPÚ a NP Asistencia pozemky – adresuje štrukturálnu príčinu bytovej krízy – nevysporiadané vlastníctvo pôdy pod MRK osídleniami. Intervenčná logika je dlhšia a administratívne náročnejšia, čo sa odráža v plnení iba 8,3 % (PSKPR125).

Teória zmeny obsahuje niekoľko kritických predpokladov. GDPR zakazuje systematický zber etnických dát, preto ESO4.10 nemôže priamo overovať MRK dosah služieb. Koordinácia RT I, MOPS a MPSC v tých istých obciach môže generovať duplicity. V obciach so súbehom viacerých intervencií (MOPS, terénna sociálna práca, komunitné centrá) prijímatelia zhodne popisovali funkčnú deľbu úloh a vzájomnú podporu na lokálnej úrovni. Deliace línie si však aktéri nastavujú sami, bez jednotnej metodologickej opory.

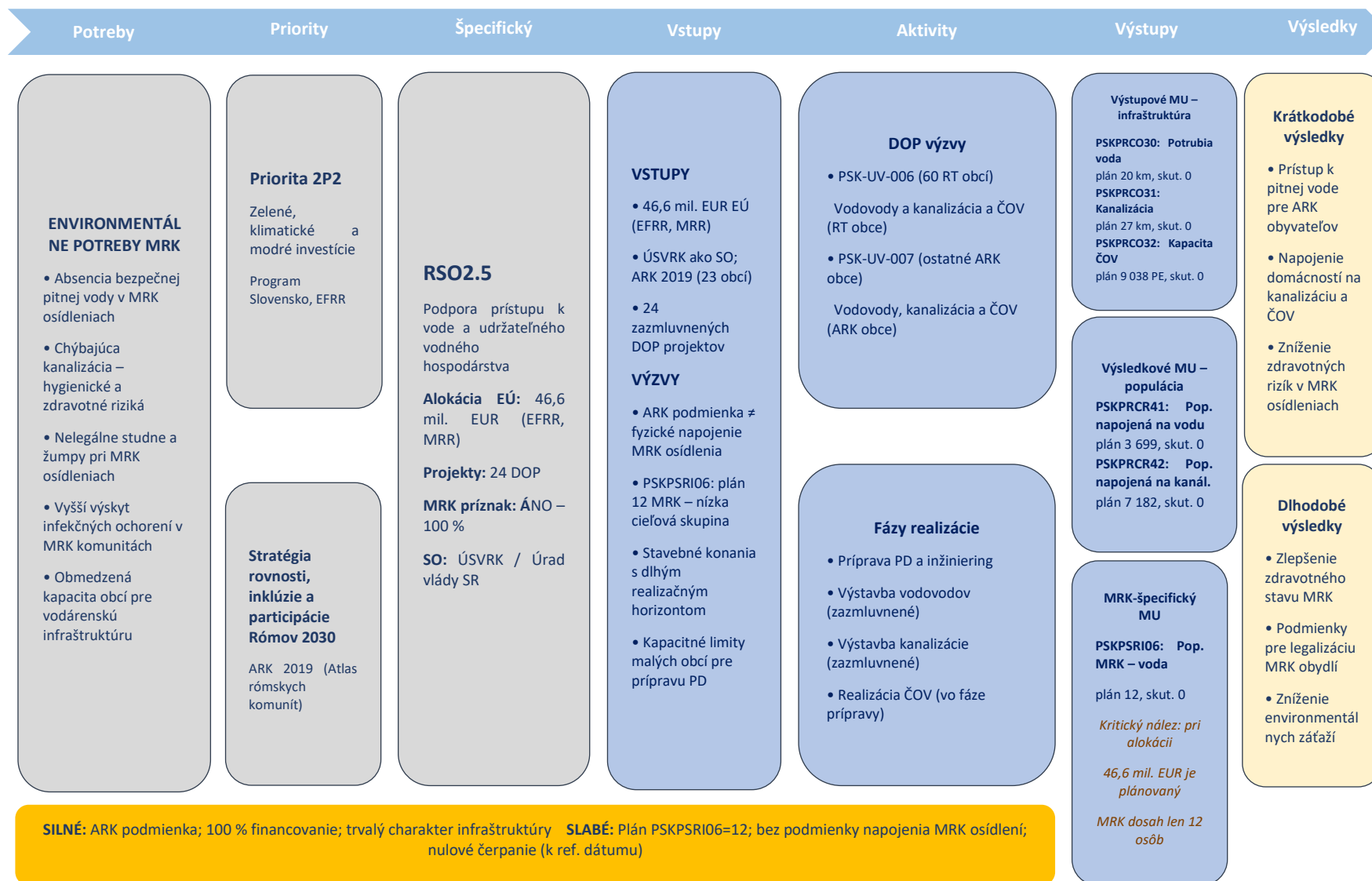
Nízke plnenie výstupov JPÚ (PSKPR125 = 8,3 %) je primárne dôsledkom trvania a právnej zložitosti pozemkových konaní (u niektorých úspešných projektov JPÚ bolo zdokumentované trvanie konania v dĺžke až štyroch rokov¹).

Priebeh JPÚ je výrazne ovplyvnený zákonnými správnymi postupmi a faktormi mimo kompetencie SO.

Uvedený stav nie je zlyhaním implementácie, riziko nenaplnenia záväzku v plnom rozsahu do roku 2027 však zostáva reálne.

¹ Informácia získaná prostredníctvom vykonaných konzultačných stretnutí s prijímateľmi

Teória zmeny RSO2.5

SILNÉ: ARK podmienka; 100 % financovanie; trvalý charakter infraštruktúry **SLABÉ:** Plán PSKPSRI06=12; bez podmienky napojenia MRK osídlení; nulové čerpanie (k ref. dátumu)

PRÍLEŽITOSTI: Koordinácia s RSO2.6 a RSO3.2; komplexný rozvoj ARK obcí **RIZIKÁ:** Investície mimo MRK osídlenia; stavebné omeškania; kapacitné limity obcí pri PD

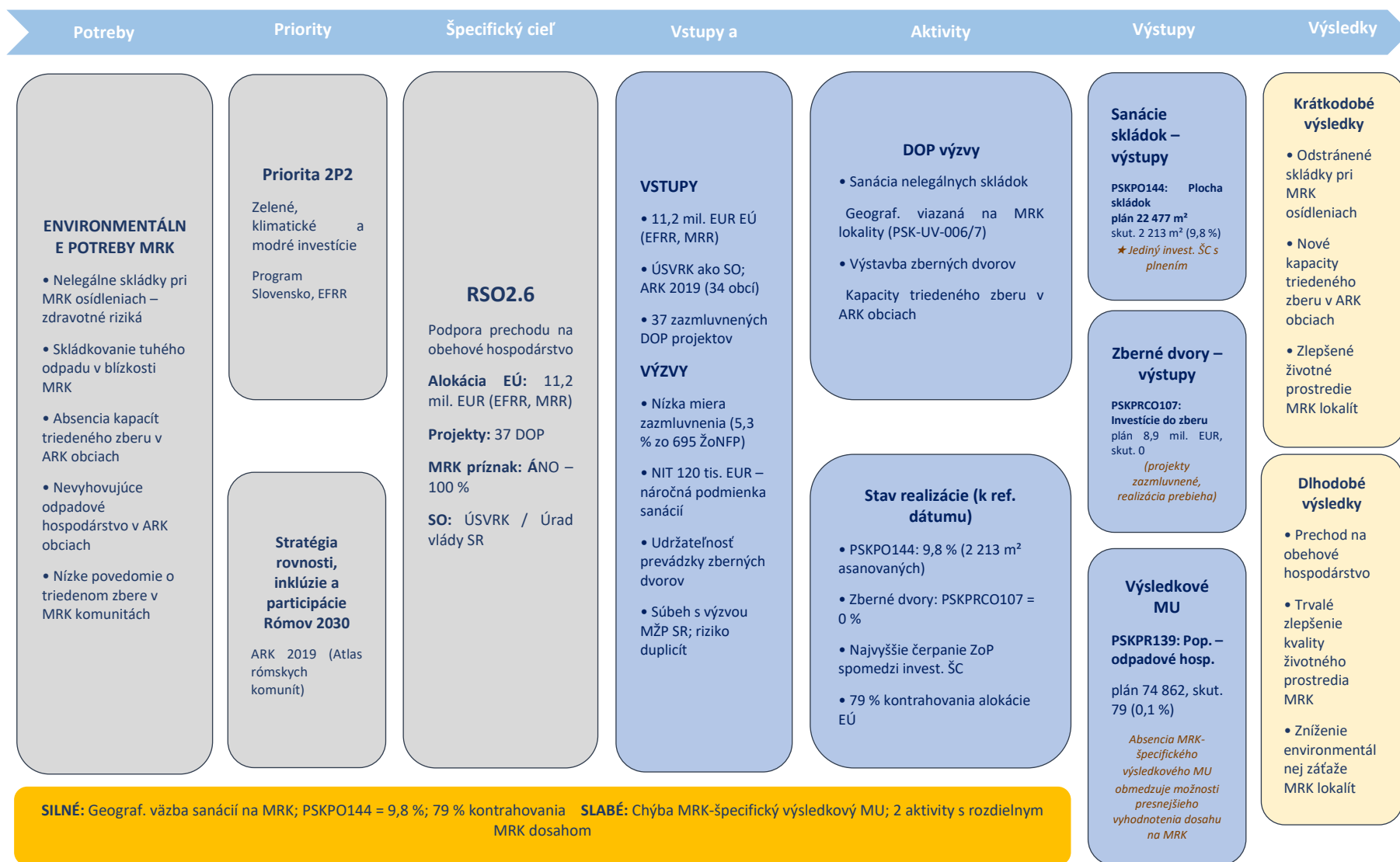
Popis teórie zmeny RSO2.5

Teória zmeny ŠC RSO2.5 vychádza z predpokladu, že príslušníci MRK sú neúmerne zasiahnutí absenciou pitnej vody a sanitácie, a že výstavba vodovodov, kanalizácií a čistiarní odpadových vôd v obciach z ARK tento deficit priamo odstráni. Intervenčná logika je pri porovnaní s ESO4.10 jednoduchšia. Fyzická infraštruktúra po dokončení slúži trvalo cieľovej skupine.

Predpokladá alokáciu 46,6 mil. EUR pre 24 DOP projektov, ktoré sú zamerané na výstavbu 20 km vodovodov, 27 km kanalizácie a ČOV (9 038 PE) a následné napojenie populácie (plán: 3 699 na vodovod, 7 182 na kanalizáciu). Výsledkom má byť zlepšenie zdravotného stavu MRK. K referenčnému dátumu všetky výstupové MU vykazujú nulové hodnoty. Fyzická realizácia prebieha s typickým 12- až 18-mesačným odstupom od zazmluvnenia.

Kľúčovým predpokladom je, že infraštruktúra bude fyzicky dostupná aj pre osídlenia MRK v obci. Podmienka lokalizácie v ARK tento predpoklad nezaručuje. Analytickým indikátorom pre tento ŠC je PSKPSRI06 (populácia MRK napojená na vodovod). Nízku agregovanú cieľovú hodnotu (12 pri alokácii 46,6 mil. EUR) je potrebné interpretovať opatrne. Cieľové hodnoty si nastavujú žiadatelia pri predložení ŽoNFP podľa plánovaného trasovania, no samotné vykazovanie prebieha až na základe uzatvorených zmlúv o pripojení jednotlivých nehnuteľností. Konzervatívne nastavovanie cieľových hodnôt zo strany žiadateľov je preto pravdepodobnejším vysvetlením než reálne očakávaný dosah intervencie.

Teória zmeny RSO2.6

Popis teórie zmeny RSO2.6

Základnou premisou teórie zmeny pri ŠC RSO2.6 je, že lokality MRK sú neúmerne zaťažené nelegálnymi skládkami a absenciou kapacít triedeného zberu odpadu.

Vstupmi je celková alokácia 11,2 mil. EUR (EFRR, MRR) a počet zazmluvnených projektov (37 DOP projektov).

Aktivity zahŕňajú sanáciu skládok a výstavbu zberných dvorov. Výstupmi sú plocha asanovaných skládok (PSKPO144: plán 22 477 m², skut. 2 213 m², 9,8 %) a investície do zariadení triedeného zberu (PSKPRCO107: plán 8,9 mil. EUR, skut. 0).

Výsledkom je populácia s lepšími podmienkami odpadového hospodárstva (PSKPR139: plán 74 862, skut. 79).

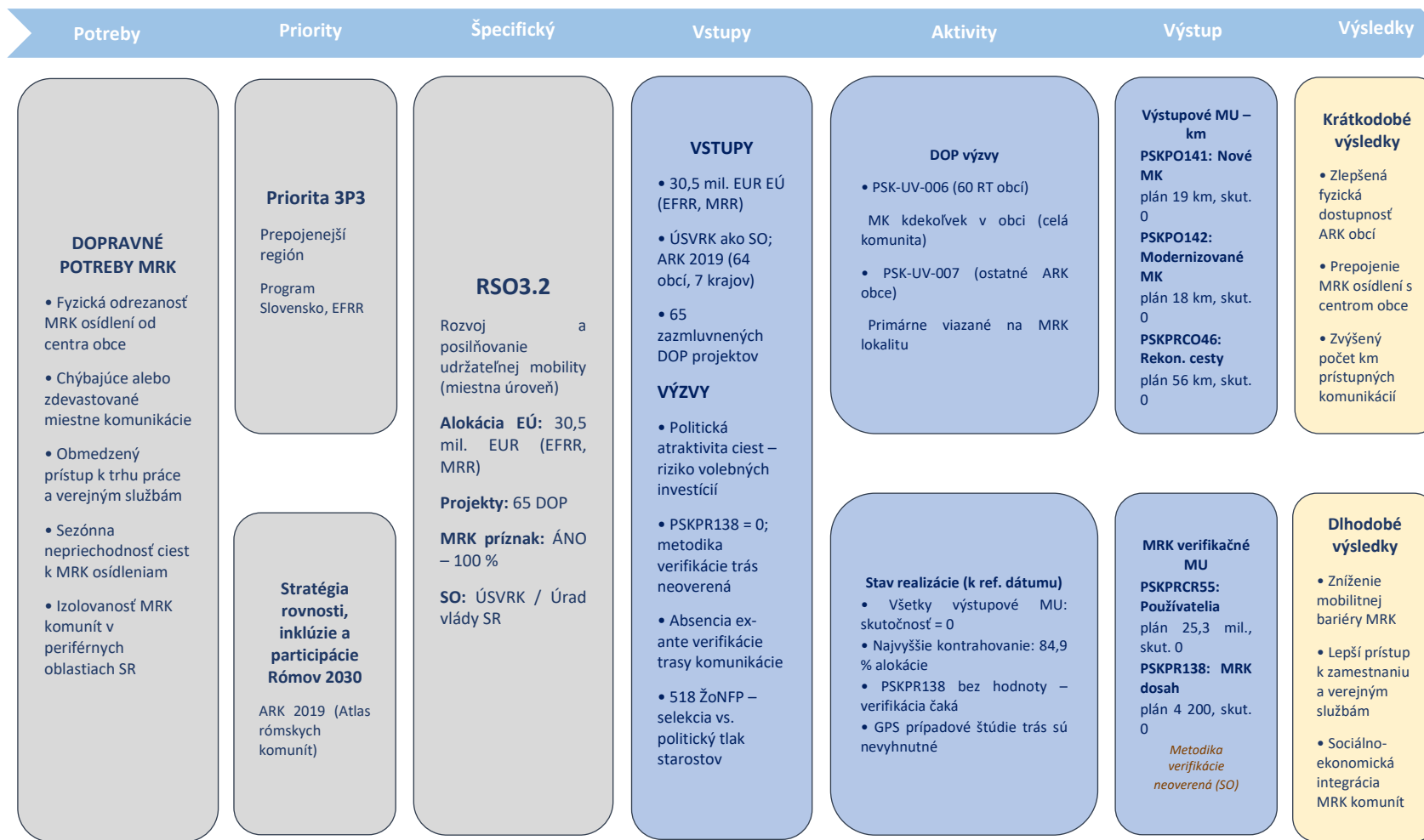
Dlhodobý cieľ predstavuje zlepšenie životného prostredia MRK a prechod na obehové hospodárstvo.

Kritickým predpokladom teórie zmeny je odlišný charakter oboch podporovaných aktivít z hľadiska väzby na MRK.

Sanácia skládok je viazaná na konkrétnu lokalitu, z ktorej bola skládka odstránená. Umiestnenie tejto lokality je predmetom overovania zo strany SO v procese posudzovania predložených ŽoNFP.

Naproti tomu zberný dvor slúži spravidla celej obci. Podmienkou pri jeho umiestnení nie je fyzická blízkosť k osídleniu MRK, ale preukázateľná dostupnosť pre obyvateľov MRK, vrátane tých, ktorí v obci nežijú koncentrovane v jednej lokalite.

Teória zmeny RSO3.2

SILNÉ: Najvyššie kontrahovanie (84,9 %); 65 projektov v 7 krajoch; 100 % finančné krytie **SLABÉ:** PSKPR138 = 0; absencia ex-ante verifikácie trasy; riziko vytesnenia do majority

PRÍLEŽITOSTI: GPS mapovanie trás komunikácií; prípadové štúdie; overenie metodiky PSKPR138 **RIZIKÁ:** Volebné cesty (komunálne voľby 2026); investície mimo MRK osídlení; politická motivácia

Popis teórie zmeny RSO3.2

Teória zmeny RSO3.2 vychádza z predpokladu, že obmedzená mobilita je jednou z kľúčových bariér sociálno-ekonomickej integrácie MRK (obmedzený prístup k trhu práce, zdravotnej starostlivosti a vzdelávaniu).

Vstupy sú 30,5 mil. EUR (EFRR, MRR) a 65 realizovaných DOP projektov v obciach z ARK.

Aktivity zahŕňajú výstavbu nových (PSKPO141: plán 19 km) a modernizáciu existujúcich miestnych komunikácií (PSKPO142: plán 18 km).

Výsledkami sú novopostavené a zrekonštruované cesty (PSKPRCO46: plán 56 km) a počet používateľov (PSKPRCR55: plán 25,3 mil.).

Kľúčovým MRK-špecifickým MU je PSKPR138 (Podiel komunikácií smerujúcich k MRK: plán 4 200, stav 0).

Dlhodobým cieľom je zníženie mobilitnej bariéry MRK.

Kritický predpoklad teórie zmeny je podmienka, že vybudovaná komunikácia fyzicky spája osídlenie MRK so službou. Tento predpoklad má oporu priamo v podmienkach jednotlivých výziev. Komunikácia musí spájať osídlenie s niektorou z vopred vymenovaných služieb a trasa nemôže viesť inam. Podmienku môže splniť aj kratší úsek (napríklad chodník v dĺžke 200 m pri základnej škole napojený na existujúcu sieť).

Posudzuje sa vždy podľa priestorového rozloženia konkrétnej komunity. Súčasťou každej žiadosti je aj záväzná príloha k 3D metodológii.

Oproti RSO2.5 a RSO2.6 je väzba na MRK pri RSO3.2 kodifikovaná najsilnejšie. Je súčasťou písomných podmienok výzvy, nielen hodnotiteľskej praxe. Čo kodifikované nie je, je overenie po dokončení.

Teória zmeny RSO4.2

Potreby	Priority	Špecifický cieľ	Vstupy a	Aktivity	Výstupy	Výsledky
VZDELÁVACIE POTREBY MRK - Vzdelávacie zaostávanie žiakov z MRK - Kapacitne nedostatočné ZŠ v obciach z ARK - Segregácia žiakov z MRK v základnom školstve - Chýbajúce podmienky pre inklúziu vzdelávania - Nízke kapacity obcí pre investície do školskej infraštruktúry	Priorita 4P2 Kvalitné a inklúzívne vzdelávanie Program Slovensko, EFRR	RSO4.2 Zlepšenie rovnakého prístupu k inklúziivným a kvalitným službám v oblasti vzdelávania Alokácia EÚ: 20,0 mil. EUR (EFRR; VRR + MRR) Projekty: 1 DOP (UV-008); 0 (UV-010) MRK príznak: ÁNO – 100 % SO: ÚSVRK / Úrad vlády SR Zdieľaný ŠC: hlavný SO v oblasti vzdelávacej infraštruktúry je MIRRI SR	VSTUPY 20,0 mil. EUR EÚ (EFRR): VRR 5,0 + MRR 15,0 - ÚSVRK ako SO; ARK 2019; oprávnení žiadatelia iba obce 1 zazmluvnený DOP projekt (Veľké Leváre) VÝZVY - Nulové zazmluvnenie PSK-UV-010 (MRR) – 15 mil. EUR - Najnižšie kontrahovanie spomedzi ŠC ÚSVRK (5,2 %) - Desegregačné efekty overiteľné až ex-post	DOP výzvy - PSK-UV-008 (VRR – Bratislavský kraj) Rozšírenie kapacít ZŠ v obciach s prítomnosťou MRK - PSK-UV-010 (MRR – ostatné kraje SR) Investície do infraštruktúry ZŠ pre žiakov z MRK Oprávnené aktivity: výstavba, prístavba a rekonštrukcia ZŠ	Výstupové MU PSKPSOI18: Inklúzívne opatrenia prispievajúce k desegregácii plán 4, skut. 0 PSKPRCO67: Kapacita tried v podporených zariadeniach plán 188, skut. 0 ★ Jediný investičný ŠC ÚSVRK s MRK-špecifickým výstupovým MU	Krátkodobé výsledky - Rozšírená kapacita ZŠ v obci z ARK - Zavedenie inklúziivne opatrenia proti segregácii - Zlepšenie podmienky vzdelávania žiakov z MRK
	Stratégia rovnosti, inklúzie a participácie Rómov 2030 ARK 2019 (Atlas rómskych komunít)			Stav realizácie (k ref. dátumu) 1 zazmluvnený projekt: ZŠ Veľké Leváre (BSK) - Zazmluvnené EÚ zdroje: 1 044 282 EUR (5,2 %) - PSK-UV-010: 0 zmlúv pri dopyte 24,8 mil. EUR NFP - Žiadna schválená ŽoP; čerpanie 0 % - Geografický dosah: 1 obec v 1 kraji <i>(výzva nebola v čase hodnotenia uzatvorená a jej implementácia stále prebieha)</i>	Výsledkové MU PSKPSRI18: Účastníci využívajúci inklúzívne opatrenia plán 500, skut. 0 <i>Potenciálne jediný výsledkový MU v investičnom portfóliu ÚSVRK, ktorý zachytí dosah na úrovni osôb z MRK</i> <i>Metodika výpočtu a verifikácie zostáva neoverená</i>	Dlhodobé výsledky - Zníženie vzdelávacích nerovností MRK - Desegregácia základného školstva v obciach z ARK - Lepšie uplatnenie osôb z MRK na trhu práce

SILNÉ: záväzok inklúziivných opatrení (PSKPSOI18) zakotvený v zmluve o NFP; dvojstupňová väzba ARK + pedagogická inklúzia obce; administratívna stránka neoverená

PRÍLEŽITOSTI: zazmluvnenie PSK-UV-010 (dopyt 24,8 mil. EUR); PSKPSRI18 ako priamy ukazovateľ dosahu na osoby z MRK; prepojenie s NP POP3

RIZIKÁ: kapacita nemusí slúžiť žiakom z MRK; neoverená metodika PSKPSRI18; dvaja SO bez spoločného rámca

Popis teórie zmeny RSO4.2

Teória zmeny RSO4.2 vychádza z predpokladu, že vzdelávacie zaostávanie žiakov z MRK je čiastočne podmienené kapacitnou a fyzickou nedostatočnosťou základných škôl v obciach z ARK. Investícia do rozšírenia a modernizácie školskej infraštruktúry má priamo zlepšiť podmienky vzdelávania a prostredníctvom desegregačných opatrení prispieť k znižovaniu vzdelávacích nerovností.

V portfóliu ÚSVRK má RSO4.2 osobitnú pozíciu, keďže je jediným ŠC, v ktorom sa ÚSVRK pokúša ovplyvniť vzdelávacie výsledky MRK prostredníctvom fyzickej infraštruktúry. Teda nie aktívnymi politikami (ako napr. ESO4.10), ale úpravou podmienok, za ktorých vzdelávanie prebieha.

Silnou stránkou je prítomnosť MRK-špecifického výstupového MU PSKPSOI18 (inkluzívne opatrenia prispievajúce k desegregácii). To tento ŠC odlišuje od ostatných investičných ŠC ÚSVRK, v ktorých priame meranie MRK dosahu výstupov buď chýba, alebo je nepriame. Podmienka inkluzívnych opatrení viaže zazmluvnenú investíciu nielen na fyzickú stavbu, ale aj na pedagogický a organizačný rozmer vzdelávacej inklúzie.

Fyzická infraštruktúra musí byť dokončená a škola musí implementovať inkluzívne opatrenia – oba predpoklady sú k referenčnému dátumu neoveriteľné. **Efekty desegregácie školskej infraštruktúry sa navyše prejavajú až po rokoch. Patria k typom prínosov, ktoré aktuálne programové obdobie overiť nedokáže a ktoré vyžadujú ex-post hodnotenie.**

Kritickým ohrozením je súčasné nulové zazmluvnenie PSK-UV-010. Ak realizácia výzvy pre MRR do konca programového obdobia nepokročí, výstupy RSO4.2 zostanú obmedzené na jednu školu.

Teória zmeny RSO4.3

Potreby	Priority	Špecifický cieľ	Vstupy a	Aktivity	Výstupy	Výsledky
BYTOVÉ POTREBY MRK - Podštandardné bývanie a segregované osídlenia bez infraštruktúry - Absencia pitnej vody a kanalizácie v MRK osídleniach - Nevysporiadané právne vzťahy k pôde pod osídleniami - Preplnené obydlia – vysoká hustota osídlenia - Zdravotné riziká spojené s nevyhovujúcimi bytovými podmienkami	Priorita 4P6 Aktívne začlenenie Program Slovensko, EFRR	RSO4.3 Zlepšenie podmienok bývania v obciach z Atlasu rómskych komunít Alokácia EÚ: 71,7 mil. EUR (EFRR, MRR) Projekty: 109 DOP (UV-006/007); 0 (UV-009) MRK príznak: ÁNO – 100 % SO: ÚSVRK / Úrad vlády SR	VSTUPY 71,7 mil. EUR EÚ (EFRR, MRR) - ÚSVRK ako SO; ARK 2019 (cca 825 oprávnených obcí) 109 zazmluvnených DOP projektov VÝZVY - Nevysporiadané pozemky pod MRK osídleniami (závislosť od JPÚ) - Nulové zazmluvnenie PSK-UV-009 (44 mil. EUR nevyužitých) 82 zo 109 projektov sú PD – bez priameho dosahu na MRK - Nízka absorpčná kapacita malých ARK obcí pre bytové projekty	DOP výzvy - PSK-UV-006 (60 RT obcí) PD + bytová kdekoľvek infraštruktúra (celá RT obce) - PSK-UV-007 (ostatné ARK obce) PD + bytová infraštruktúra na MRK (ARK obce) Stav realizácie (k ref. dátumu) 82 PD projektov (prípravná fáza) 27 fyzických projektov (vodovody, kanalizácia, ČOV) - PSK-UV-009: 51 ŽoNFP – 0 zazmluvnených - Čerpanie ZoP: 183 587 EUR EÚ (0,26 %)	Výstupové MU PSKPSOI02: Dokumentácie/štúdie plán 137, skut. 13 (9,5 %) PSKPRC065: Kapacita nového bývania plán 644, skut. 0 PSKPSOI17: Dĺžka nového potrubia	Krátkodobé výsledky - Projektová pripravenosť ARK obcí pre bytovú výstavbu (PD) - Zlepšená vodárenská a kanalizačná infraštruktúra v MRK lokalitách - Prvé bytové kapacity
	Stratégia rovnosti, inklúzie a participácie Rómov 2030 ARK 2019 (Atlas rómskych komunít)			Výsledkové MU PSKPSRI08: Domácnosti – zlepšené podmienky plán 20 377, skut. 2 385 (11,7 %) PSKPRC67: Používatelia nového bývania plán 662, skut. 0 <i>PSKPSRI16: Pop.</i>	Dlhodobé výsledky - Zníženie bytovej núdze MRK v ARK obciach - Zlepšenie zdravotného stavu a dôstojnosti MRK komunít - Podmienky pre sociálno-ekonomickú	

SILNÉ: ARK podmienka; zazmluvnenie UV-006/007 (96,7 %/42,1 %); PSKPSRI08 = 2 385 domácností **SLABÉ:** 75 % projektov PD bez fyzického dosahu; PSK-UV-009 = 0 zmlúv napriek 51 ŽoNFP; závislosť od JPÚ (8,3 %)

Popis teórie zmeny RSO4.3

Teória zmeny RSO4.3 vychádza z predpokladu, že nevyhovujúce bytové podmienky MRK (segregované osídlenia bez základnej infraštruktúry, bez právneho titulu k pôde a bez prístupu k pitnej vode a kanalizácii) nie sú len prejavom chudoby, ale bariérou medzigeneračnej reprodukcie sociálneho vylúčenia. Zlepšenie fyzických podmienok bývania je preto nevyhnutnou podmienkou sociálnej integrácie MRK.

Reťazec zmeny je nasledovný: vstupom je 71,7 mil. EUR (EFRR) a tri výzvy. Aktivity majú dve fázy: prípravu (82 PD projektov) a fyzickú realizáciu (27 projektov výstavby a infraštruktúry, ďalšie z výzvy PSK-UV-009 a nástupníckej PSK-UV-015). Výstupmi sú dokumentácie (PSKPSOI02), bytové kapacity (PSKPRCO65), siete a ČOV (PSKPSOI17, PSKPRCO32). Výsledkami sú domácnosti so zlepšenými bytovými podmienkami (PSKPSRI08), používatelia bývania (PSKPRCR67) a populácia napojená na vodu a čistenie odpadových vôd (PSKPSRI14, PSKPSRI16). Dlhodobým cieľom je prelomenie medzigeneračnej reprodukcie vylúčenia cez dôstojné a legálne bývanie.

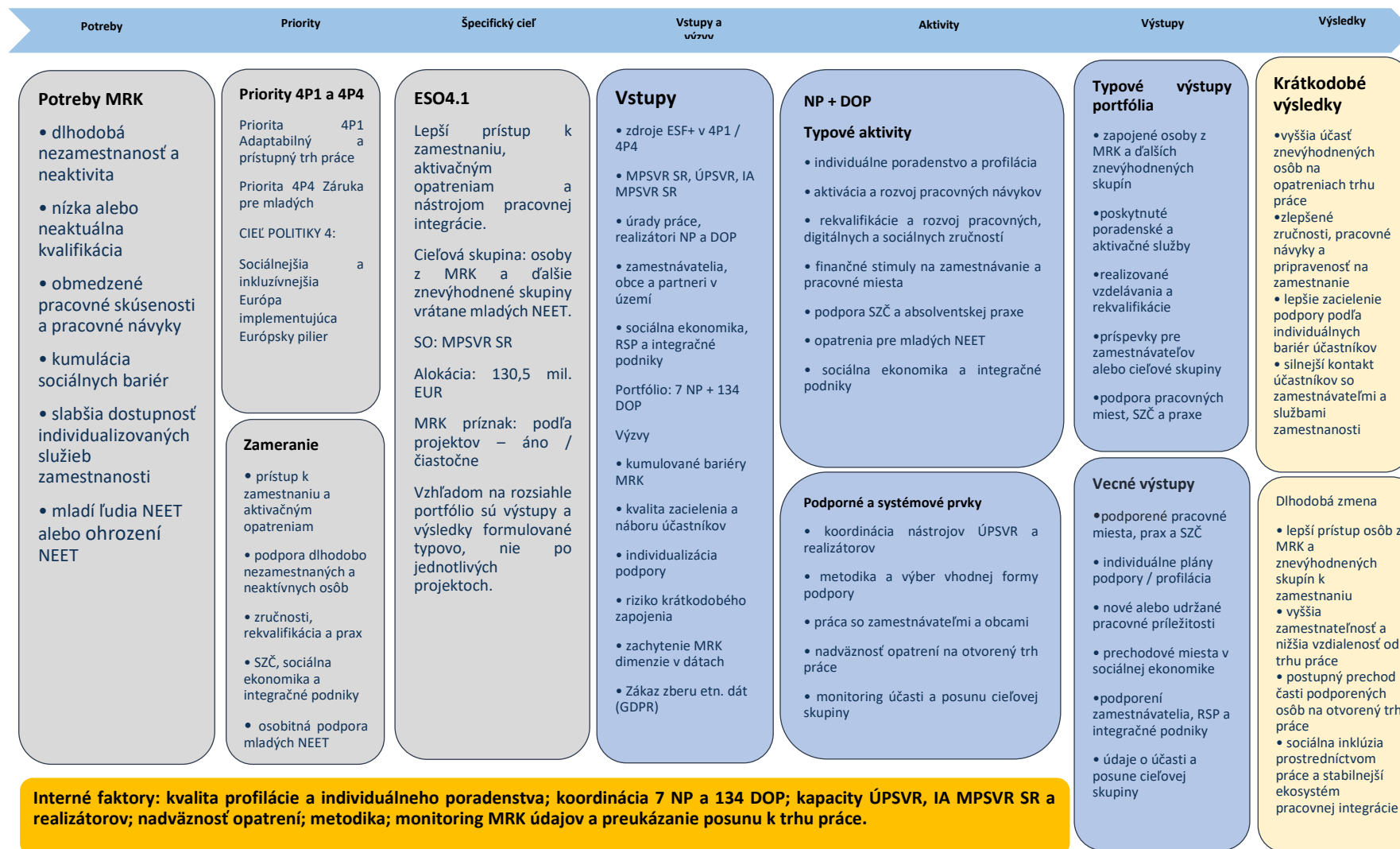
Teória zmeny RSO4.3 má v porovnaní s ostatnými investičnými ŠC ÚSVRK jeden zásadný rozdiel. **Predpokladá sekvenčnú závislosť viacerých predchádzajúcich intervencií, bez ktorých nemôže fungovať.**

Bytová výstavba alebo rekonštrukcia v lokalitách s osídlením MRK **naráža na tri navzájom prepojené bariéry:**

- nevysporiadané právne vzťahy k pôde pod osídleniami,
- absenciu projektovej dokumentácie spĺňajúcej podmienky na získanie stavebného povolenia,
- kapacitné limity obcí pri príprave a realizácii projektov.

RSO4.3 môže pomôcť pri riešení tretej a čiastočne druhej bariéry. Prvá podmienka je riešená v rámci ESO4.10 (NP Asistencia pri vysporiadaní pozemkov, JPÚ). Kým pozemky pod osídleniami s MRK nie sú právne vysporiadané, obec nemôže legálne postaviť nájomné byty ani infraštruktúru v dotknutej lokalite. Stretnutia s prijímateľmi túto sekvenciu potvrdili aj v pozitívnom smere. Obec, v ktorej pozemkové úpravy prebehli, následne spracovala projektovú dokumentáciu pre kanalizáciu a miestne komunikácie.

Teória zmeny ESO4.1

Popis teórie zmeny ESO4.1

Teória zmeny pre ŠC ESO4.1 vychádza z potreby zlepšiť prístup osôb z MRK k zamestnaniu, aktivačným opatreniam a ďalším nástrojom podpory pracovnej integrácie. Východiskovým problémom je väčšia vzdialenosť časti osôb z MRK od trhu práce, ktorá je podmienená najmä nízkou alebo neaktuálnou kvalifikáciou, obmedzenými pracovnými skúsenosťami, dlhodobou nezamestnanosťou, slabšou dostupnosťou individualizovaných služieb zamestnanosti, nedostatočnými pracovnými návykmi a kumuláciou sociálnych bariér. Osobitnú pozornosť si vyžadujú mladí ľudia z MRK v situácii NEET alebo ohrození NEET, pri ktorých je dôležité predchádzať dlhodobému vypadnutiu zo vzdelávania, odbornej prípravy a trhu práce.

Vstupmi intervencií sú najmä finančné zdroje ESF+ v prioritách 4P1 a 4P4, ako aj inštitucionálne a odborné kapacity MPSVR SR, ÚPSVR, Implementačnej agentúry MPSVR SR, úradov práce, subjektov sociálnej ekonomiky, registrovaných sociálnych podnikov, integračných podnikov a ďalších realizátorov. Tieto vstupy vytvárajú predpoklady na realizáciu NP a DOP zameraných na zvyšovanie zamestnatelnosti, aktiváciu, rozvoj zručností, podporu pracovných miest a vytváranie vhodných prechodových alebo podporných pracovných príležitostí pre znevýhodnené skupiny vrátane osôb z MRK.

Intervenčná logika ŠC ESO4.1 predpokladá, že pri osobách s kumulovaným znevýhodnením nestačí samotná existencia nástrojov trhu práce. Očakávaná zmena má nastať prostredníctvom kombinácie viacerých typov podpory – individualizovaného poradenstva, aktivácie, rekvalifikácií a rozvoja pracovných, digitálnych a sociálnych zručností, finančných stimulov na zamestnávanie, podpory SZČ, absolventskej praxe, opatrení pre mladých ľudí v situácii NEET a nástrojov sociálnej ekonomiky vrátane integračných podnikov. Dôležitá je pritom nadväznosť jednotlivých opatrení, aby podpora nevedla len ku krátkodobému zapojeniu, ale k postupnému posunu smerom k udržateľnejšiemu uplatneniu na trhu práce.

Bezprostrednými výstupmi intervencií sú zapojené osoby, poskytnuté poradenské a aktivačné služby, realizované vzdelávacie a rekvalifikačné aktivity, finančné príspevky pre zamestnávateľov alebo cieľové skupiny, podporené pracovné miesta, podpora SZČ, absolventská prax, podporené integračné podniky a osobitné aktivity zamerané na mladých ľudí v situácii NEET. Tieto výstupy majú vytvárať predpoklady na zlepšenie individuálnej pripravenosti cieľových skupín na vstup alebo návrat na trh práce.

Mechanizmus zmeny spočíva v tom, že poradenstvo a aktivácia pomáhajú identifikovať individuálne bariéry a vhodný typ podpory, rozvoj zručností a rekvalifikácie zvyšujú praktickú zamestnatelnosť, finančné stimuly znižujú riziko zamestnávateľov pri prijímaní znevýhodnených osôb a sociálna ekonomika vytvára pracovné prostredie vhodné aj pre osoby vzdialené od otvoreného trhu práce. Pri mladých ľuďoch má podpora prispieť k ich zachyteniu mimo vzdelávania a zamestnania, k obnoveniu kontaktu s inštitúciami a k nasmerovaniu na vzdelávanie, odbornú prípravu, rekvalifikáciu alebo pracovné uplatnenie.

Očakávaným krátkodobým až strednodobým výsledkom je zvýšenie účasti osôb z MRK a ďalších znevýhodnených skupín na aktivačných, poradenských, vzdelávacích a pracovných opatreniach, zlepšenie ich zručností, pracovných návykov a pripravenosti na zamestnanie. Dlhodobým dopadom ŠC ESO4.1 má byť lepší prístup osôb z MRK k zamestnaniu a aktivačným opatreniam, vyššia zamestnatelnosť, znižovanie vzdialenosti od trhu práce a podpora sociálnej inklúzie prostredníctvom práce. Skutočný prínos intervencií bude závisieť od reálneho zapojenia osôb z MRK, vhodnosti použitých nástrojov pre osoby s kumulovanými bariérami,

kvality individualizovanej podpory a schopnosti preukázať posun cieľovej skupiny smerom k trhu práce.

Vyhodnotenie teórie zmeny

Východisko vyhodnotenia – Vyššie opísaná teória zmeny vychádza z intervenčnej logiky zachytenej v ŽoNFP a v programových dokumentoch (potreby MRK a ďalších znevýhodnených skupín → vstupy → aktivity → výstupy → výsledky). Nasledujúce vyhodnotenie konfrontuje tieto predpoklady s priebehom implementácie tak, ako ho dokumentuje desk research (znenia výziev a ich príloh, zoznam MU, analýza monitorovacích výstupov ÚSVRK k NP Ľudia a hrady) a ako ho dopĺňajú a spresňujú vyjadrenia zástupcov SO a prijímateľov. Rozhovory sa v rámci ESO4.1 koncentrujú na dopytovo-orientovanú zložku a na NP Ľudia a hrady; zvyšných šesť národných projektov je pokrytých prevažne desk researchom, čo je potrebné zohľadniť pri interpretácii miery zovšeobecnenia. Údaje o skutočne dosiahnutých výsledkoch sú robustne doložené len pre NP Ľudia a hrady (analýza ÚSVRK vrátane následného monitoringu²); pri ostatných projektoch, ktoré sú vo väčšine v priebehu implementácie, majú výpovede o výsledkoch skôr ilustratívny charakter.

Potvrdené jadro intervenčnej logiky – Základný predpoklad, že pri osobách s kumulovaným znevýhodnením nestačí samotná existencia nástrojov trhu práce a že individualizované sprevádzanie, aktivácia a rozvoj zručností približujú osoby z MRK k trhu práce, sa v zásade potvrdzuje. Nejde o zistenie z jedného rozhovoru – zhodne ho dokresľujú viacerí zástupcovia prijímateľov dopytových projektov, ktorí opisujú ťažiskovú prácu ako intenzívne terénne, individuálne sprevádzanie postupnými malými krokmi (mapovanie situácie klienta, riešenie dlhov a exekúcií, budovanie základných a digitálnych zručností, krátkodobé dohody približujúce klienta k trvalejšiemu pracovnému pomeru). Pri NP Ľudia a hrady tomu zodpovedá priama pracovná skúsenosť pri obnove kultúrnych pamiatok.

Vstupy – jednotková sadzba a personálne nastavenie – Na strane vstupov sa ukazuje riziko v nastavení jednotkových sadzieb. Podľa vyjadrenia zástupcu jedného z prijímateľov DOP jednotková sadzba pri najnižšej pozícii nepokrýva ani minimálnu mzdu, takže organizácia na takéto miesto dopláca z vlastných zdrojov, hoci je projekt formálne financovaný ako stopercentný príspevok; ako komplikované označil aj nastavenie rozpočtu na limit 1 760 hodín a členenie aktivít podľa veku cieľovej skupiny a kategórie regiónu. Tieto konkrétne prepočty uvádzame ako tvrdenie z jedného zdroja; poddimenzované mzdové nastavenie kľúčových pozícií však potvrdzuje aj desk research: analýza ÚSVRK k NP Ľudia a hrady odporúča zvýšiť základné mzdy pre majstrov a koordinátorov, keďže súčasné ohodnotenie nezodpovedá miere zodpovednosti a zaostáva za trhovými štandardmi.

Aktivity a výstupy – terénny charakter a proaktívne vyhľadávanie – Predpoklad, že výstupy (zapojené osoby, poskytnuté poradenské a aktivačné služby) reálne vznikajú, sa potvrdzuje, je však podmienený terénnou kapacitou a lokálnym ukotvením prijímateľa. Zástupcovia prijímateľov DOP zhodne uvádzajú, že cieľová skupina spravidla sama pomoc nevyhľadáva a že prevažná časť práce prebieha v teréne, cez existujúce kontakty, znalosť lokalít a komunitné väzby; do kancelárií klienti prakticky neprichádzajú. Tento vzorec potvrdzuje aj desk research k NP Ľudia a hrady, kde nábor prebiehal najčastejšie cez osoby zapojené v predchádzajúcich projektoch a cez úrady práce. Výstupová vrstva teórie zmeny teda funguje, jej naplnenie však stojí a padá na terénnej a personálnej kapacite realizátora, nie na samotnej existencii nástroja.

² Zdroj: <https://romovia.vlada.gov.sk/narodne-projekty/npludiaahrady/?csrt=15117305817417261029>

Výsledky – nastavenie a dokladovanie výsledkového ukazovateľa – Zásadnou odchýlkou na úrovni výsledkov je spôsob, akým je nastavený a dokladovaný výsledkový ukazovateľ zamestnania. Zástupcovia prijímateľov DOP Krok za krokom zhodne poukazujú na to, že výsledok (zamestnanie na trvalý pracovný pomer po stanovenú dobu) je definovaný úzko a je náročné ho dokladovať: preukazuje sa predložením pracovnej zmluvy konkrétnej osoby, takže pri strate kontaktu s klientom po nástupe do práce nemožno osobu vykázat, a samostatná zárobková činnosť sa do ukazovateľa nezapočítava, takisto ani práca na dohodu či pokračovanie vo vzdelávaní. Zúženie vymedzenia sa navyše prehĺbilo medzi programovými fázami: kým v predchádzajúcom projekte (Krok za krokom) toho istého prijímateľa sa do výsledku započítavalo aj pokračovanie vo vzdelávaní a absolvovanie rekvalifikačných kurzov, v nadväzujúcom projekte sa tieto formy výstupu už neuznávajú, čo prijímateľ vníma ako zúženie oproti predošlému stavu. Úzke vymedzenie a administratívna náročnosť dokladovania výsledku potvrdil aj samotný SO. Vhodným riešením sa javí preukazovanie zamestnania prepojením na registre Sociálnej poisťovne namiesto výlučného predkladania pracovných zmlúv. Toto nastavenie neznižuje reálny prínos intervencií, oslabuje však spôsobilosť preukázať prechod od výsledku k dopadu. Obaja prijímateľa sa takisto zhodli, že aktuálne riešia spor týkajúci sa povinného naplnenia výsledkového ukazovateľa (aktuálny výklad implementačnej sekcie SO je, že musia naplniť 95 % z cieľovej hodnoty oproti 25 %, ktoré boli uvádzané v žiadosti o NFP a v zmluve o poskytnutí NFP v súlade s tým, čo im SO – sekcia programovania – avizovala v rámci informačného seminára k výzve), čo je vážnym nedostatkom v komunikácii a informovaní prijímateľov zo strany SO, ktorý je nutné v aktuálnom programovom období vyriešiť a do budúcnosti úplne eliminovať.

Výsledky a dopad – prechod od priblíženia k udržaniu – Najsilnejšie podloženou odchýlkou je medzera medzi krátkodobým priblížením k trhu práce a udržateľným uplatnením sa na ňom, teda presne tam, kde samotná teória zmeny predpokladá nadväznosť opatrení („aby podpora nevedla len ku krátkodobému zapojeniu“). Pre NP Ľudia a hrady je táto medzera doložená desk researchom: z celkového počtu 575 zapojených osôb (priemerné zastúpenie MRK 64 %) sa podľa povýkonového monitoringu ÚSVRK, vychádzajúceho z údajov Sociálnej poisťovne k 30. 11. 2025, uplatnilo na trhu práce 72 osôb (12,5 %), zatiaľ čo 335 osôb (58,3 %) sa vrátilo do evidencie uchádzačov o zamestnanie a pri 168 osobách je stav neznámy. Tá istá analýza dokumentuje, že do projektu sa opätovne zapojilo 67 % pracovníkov z predchádzajúcej fázy a že nadobudnuté zručnosti (tradičné techniky obnovy pamiatok) sú na otvorenom trhu práce využiteľné len obmedzene, v dôsledku čoho časť realizátorov vníma projekt skôr ako opakujúcu sa príležitosť než ako cestu k zamestnaniu mimo neho, čo analýza pomenúva ako riziko nepriamej závislosti od projektovej podpory. Vyjadrenia zástupcov SO tento obraz dopĺňajú o sezónny charakter obdobného typu podpory (práce spravidla marec – november), ktorý vedie k návratu pracovníkov do evidencie mimo sezóny, a o vyššiu jednotkovú cenu tohto nástroja v porovnaní s bežnými finančnými stimulmi. Zástupcovia prijímateľov DOP nezávisle potvrdzujú, že za úspech považujú už niekoľkomesačné neprerušené zamestnanie a že udržateľnosť po skončení intervencie nie je systémovo nastavená. Na napĺňanie výsledkového ukazovateľa navyše podľa vyjadrenia jedného z prijímateľov negatívne vplyvajú aj externé faktory mimo jeho dosahu, napr. rušenie a odkladanie pracovných miest v dôsledku zmien podnikateľského prostredia a konsolidácie. Ide o jednozdrojové vyjadrenie ilustratívnej povahy, ktoré však poukazuje na to, že preukázateľnosť prechodu od priblíženia sa k trhu práce k udržateľnému uplatneniu na ňom je citlivá aj na vývoj lokálneho trhu práce. Jadro intervenčnej logiky (priblíženie k trhu práce) sa potvrdzuje, dlhodobý dopad (udržateľné uplatnenie) je však slabším článkom.

Sociálna ekonomika a transformácia – plánovaný pilier logiky s obmedzeným naplnením

– Teória zmeny počíta so sociálnou ekonomikou a integračnými podnikmi ako s prostredím vhodným aj pre osoby vzdialené od otvoreného trhu práce. Desk research ukazuje, že tento pilier je zatiaľ naplnený len obmedzene. Podľa analýzy ÚSVRK sa pri NP Ľudia a hrady k transformácii na sociálny podnik integračného typu postavilo odmietavo 55 % oslovených subjektov a zvyšných 45 % vyjadrilo len podmienený záujem (za predpokladu, že by projekt inak nepokračoval), pričom pri nábore zamestnancov nebol oslovený ani jeden integračný sociálny podnik. Ako prekážky sa uvádzajú najmä právna neistota rámca sociálnych podnikov, absencia primárne ekonomickej činnosti generujúcej zisk a kapacitné obmedzenia. Vyjadrenia zástupcov SO tento smer potvrdzujú – pri úvahách o presune tohto typu podpory k modelu sociálnej ekonomiky naráža rezort na zvyk realizátorov na plnú úhradu miezd a neochotu prepúšťať vyškolených pracovníkov a hľadať nových. Predpoklad sociálnej ekonomiky ako nosného mechanizmu zmeny preto zatiaľ platí skôr ako zámer než ako doložený výsledok.

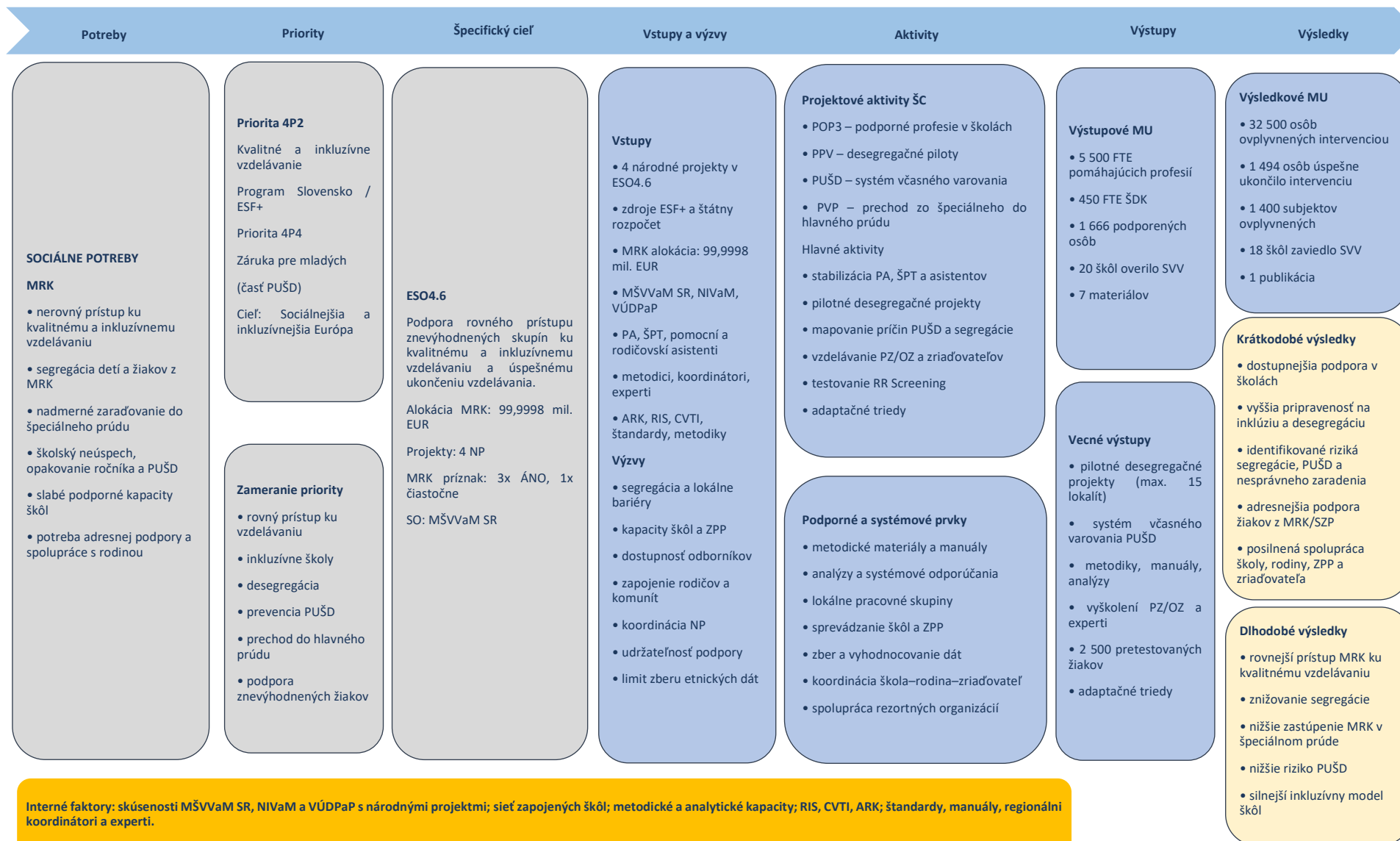
Faktor riadenia – súbeh rolí pri NP Ľudia a hrady – Implementačné nastavenie sa medzi projektmi líši; osobitosťou ESO4.1 je súbeh rolí pri NP Ľudia a hrady, kde MPSVR SR pôsobí ako SO a Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity ako partner projektu zabezpečujúci monitoring dosahu na MRK, metodické usmerňovanie a zber údajov o príslušnosti k MRK (bližšie v časti 3.1). Tento súbeh je funkčný – práve on umožňuje, aby sa dosah na MRK v tomto projekte vôbec sledoval – zároveň však koncentruje MRK-špecifickú evidenciu na strane partnera, nie SO, čo je pri interpretácii vykázaných hodnôt potrebné zohľadniť.

Faktor koordinácie – princíp 3D, deliace línie a územná koordinácia – Koordináciu v oblasti MRK plní ÚSVRK; na základe rozhodnutia na úrovni vlády prešli prostriedky s indikáciou MRK pod jeho gesciu, v dôsledku čoho MPSVR SR v rámci EFRR nevykazuje prostriedky s indikáciou MRK a tie zostávajú evidované iba v rámci ESF+ (ŠC ESO4.1 je financovaný z ESF+, jeho vykazovanie preto zostáva v pôsobnosti SO; bližšie v časti 1.1.3). Agendu partnerstva a princípu 3D pri príprave štandardných výziev za rezort zastrešuje gestor horizontálnych princípov v súčinnosti s ÚSVRK a spolupráca sa podľa vyjadrenia SO v poslednom období zlepšila po predošlom personálne oslabenom období, čo potvrdili aj ostatné SO a niektorí prijímatelia. Nad rámec tohto spoločného rámca sa v ESO4.1 prejavuje slabšia koordinácia na lokálnej úrovni – podľa vyjadrenia SO môže v jednej lokalite súčasne pôsobiť viacero podporených projektov bez vzájomnej synchronizácie, čo vedie k duplicitnému kontaktovaniu tých istých rodín, a chýba jednoznačná deliaca línia medzi terénnymi pracovníkmi financovanými cez rôzne SO. Zástupcovia prijímateľov DOP tomu zodpovedajúco opisujú spoluprácu s obcami, komunitnými centrami a terénnou sociálnou prácou ako prevažne neformálnu, založenú na osobných kontaktoch, bez metodicky nastaveného rámca; koncentrácia projektov je pritom vnímaná ako vyššia na východnom a nižšia na západnom Slovensku.

Vstupy – objem a predvídateľnosť indikatívnej alokácie – Predpoklad dostatočných a vhodne štruktúrovaných zdrojov platí len čiastočne. Alokácia EÚ zdroja na aktivity relevantné pre MRK v rámci ŠC ESO4.1 (spolu 130 500 000 EUR v prioritách 4P1 a 4P4) má indikatívny charakter, určuje sa na úrovni kategórie regiónu a podľa vyjadrenia SO bola indikovaná opatrne, zámerne v minimálnom nevyhnutnom rozsahu a bez zvyšovania nahor, aby ju po sprísnení metodiky (prechod na koeficient incidencie výskytu MRK) nebolo potrebné dodatočne znižovať. Smerodajné je, že celý mechanizmus tlačí vykázané hodnoty skôr k spodnému odhadu (bližšie v časti 1.1.3).

Zhrnutie vyhodnotenia – Teória zmeny od vstupov cez aktivity po krátkodobé výsledky (priblíženie k trhu práce) funguje v zásade v súlade s pôvodnou intervenčnou logikou a zameranie na osoby z MRK ako súčasť širších znevýhodnených skupín je v dokumentácii zachované. Identifikované odchýlky sa koncentrujú v piatich oblastiach: (i) v poddimenzovanom mzdovom nastavení kľúčových pozícií na strane vstupov; (ii) v úzkom vymedzení a náročnom dokladovaní výsledkového ukazovateľa, ktoré oslabuje preukázateľnosť prechodu od výsledku k dopadu; (iii) v doloženej medzere medzi krátkodobým priblížením a udržateľným uplatnením (povýkonový návrat väčšiny podporených osôb do evidencie, opakované zapájanie tých istých osôb, sezónnosť a projektová závislosť); (iv) v zatiaľ len rámcovom naplnení piliera sociálnej ekonomiky; a (v) v slabšej koordinácii a deliacich líniách na lokálnej úrovni. K tomu pristupuje štrukturálne podhodnotenie meraného dosahu na MRK spoločné celej dimenzii MRK (dobrovoľná, nepriama evidencia etnicity; bližšie v častiach 3.1, 3.2 a 1.1.2). Tieto odchýlky neznižujú platnosť jadra intervenčnej logiky, ovplyvňujú však interpretáciu vykázaných hodnôt a najmä preukázateľnosť dlhodobého dopadu. Limitom rekonštrukcie teórie zmeny je koncentrácia hĺbkovej analýzy na dopytovú zložku a na NP Ľudia a hrady; údaje o dosiahnutých výsledkoch sú robustné len pre tento národný projekt, zatiaľ čo pri ostatných majú v aktuálnej fáze implementácie skôr ilustratívnu hodnotu.

Teória zmeny ESO4.6

Popis teórie zmeny ESO4.6

Teória zmeny na úrovni ŠC ESO4.6 vychádza z potrieb MRK súvisiacich s nerovným prístupom ku kvalitnému a inkluzívnemu vzdelávaniu. Kľúčovými problémami sú najmä segregácia detí a žiakov z MRK, ich nadmerné zastúpenie v špeciálnom vzdelávacom prúde, vyššie riziko školského neúspechu a predčasného ukončenia školskej dochádzky, ako aj nedostatočná dostupnosť adresnej podpory v školách. Tieto potreby súvisia so sociálno-ekonomickým znevýhodnením, rozdielnou pripravenosťou škôl na inkluzívne vzdelávanie, lokálnymi formami segregácie a obmedzenou schopnosťou systému včas identifikovať rizikových žiakov. Na riešenie týchto potrieb sú v rámci ŠC ESO4.6 využívané zdroje ESF+, programová alokácia určená na podporu aktivít MRK a odborné, organizačné a personálne kapacity MŠVVaM SR, NIVaM, VÚDPaP, škôl, zriaďovateľov a systému poradenstva a prevencie. Intervenčná logika je realizovaná prostredníctvom štyroch NP, ktoré pokrývajú komplementárne línie zmeny – posilnenie podporných kapacít v školách, pilotné overenie desegregačných opatrení, vytvorenie systému včasnej identifikácie žiakov v riziku PUŠD a podporu prechodu vybraných žiakov zo špeciálneho do hlavného vzdelávacieho prúdu.

Tieto vstupy sú premietnuté do aktivít zameraných na stabilizáciu pomáhajúcich profesií v školách, pilotné desegregačné projekty v najviac 15 lokalitách, mapovanie príčin PUŠD a vytvorenie systému včasného varovania. Osobitnú časť intervencie tvorí identifikácia a testovanie žiakov v špeciálnom vzdelávacom prúde, príprava adaptačných tried, tvorba metodických materiálov a vzdelávanie pedagogických a odborných zamestnancov na podporu inkluzívneho vzdelávania.

Bezprostrednými výstupmi intervencie sú najmä podporené odborné a podporné kapacity v školách, vyškolené osoby, zapojené školy, metodické a analytické materiály, pilotné desegregačné projekty, vytvorený a overený systém včasného varovania pred PUŠD, pretestovaní žiaci a pripravené adaptačné triedy. MU sledujú najmä rozsah podpory, počet zapojených alebo ovplyvnených osôb a subjektov, počet vypracovaných materiálov, FTE jednotky pomáhajúcich profesií, školy zapojené do overovania systému včasného varovania a osoby, ktoré úspešne ukončili intervenciu.

Intervenčná logika predpokladá, že dostupnejšie odborné a podporné kapacity na školách zlepšia podmienky pre vzdelávanie žiakov zo znevýhodnených skupín vrátane MRK. Desegregačné opatrenia majú vytvoriť overené lokálne postupy a systémové podklady pre znižovanie segregácie. Systém včasného varovania má umožniť skoršiu identifikáciu žiakov v riziku PUŠD a nastavenie adresnej podpory. Podpora vzdelávacích príležitostí má zároveň vytvoriť mechanizmus prechodu vybraných žiakov (na základe na to určených metód a skríningu) zo špeciálneho do hlavného prúdu vzdelávania.

Dlhodobým očakávaným dopadom je rovnnejší prístup detí a žiakov z MRK ku kvalitnému a inkluzívnemu vzdelávaniu, znižovanie segregácie vo výchove a vzdelávaní, nižšie riziko predčasného ukončenia školskej dochádzky a postupné znižovanie nadmerného zastúpenia detí z MRK v špeciálnom vzdelávacom prúde. Udržateľnosť zmeny bude závisieť od schopnosti rezortu a zriaďovateľov udržať podporné kapacity v školách, využívať overené metodické a desegregačné nástroje v praxi a zabezpečiť pokračujúcu podporu žiakom pri prechode do hlavného vzdelávacieho prúdu.

Vyhodnotenie teórie zmeny

Východisko vyhodnotenia – Vyššie opísaná teória zmeny vychádza z intervenčnej logiky zachytenej v ŽoNFP a v programových dokumentoch (potreby MRK → vstupy → aktivity → výstupy → výsledky). Nasledujúce vyhodnotenie konfrontuje tieto predpoklady s priebehom implementácie tak, ako vyplynul z rozhovoru so zástupcami SO – MŠVVaM SR³ a z dostupných monitorovacích údajov. Keďže ŠC ESO4.6 napíňajú štyri NP s rôznou mierou previazania na MRK (POP3, PPV, PVP a NP PUŠD), vyhodnotenie sleduje, v ktorých článkoch reťazca zmeny prax zodpovedá predpokladom a kde sa od nich odlišuje, spolu s faktormi, ktoré tieto odchýlky spôsobujú. Do vzorky projektov na hĺbkovú analýzu bol vybraný projekt NP POP3.

Potvrdené jadro intervenčnej logiky – Základný predpoklad, že posilnenie odborných a podporných kapacít v školách a cielené desegregačné a preventívne intervencie zlepšia podmienky vzdelávania detí a žiakov z MRK, sa v zásade potvrdzuje. Pomáhajúce profesie (POP3) reálne dosahujú školy a triedy s deťmi z MRK, desegregačné pilotné projekty (PPV) prebiehajú priamo v komunitách s prítomnosťou MRK a mechanizmus prechodu žiakov zo špeciálneho do hlavného prúdu (PVP) aj systém včasného varovania pred PUŠD (NP PUŠD) sú zacielené na rizikovú skupinu, v ktorej sú deti z MRK nadmerne zastúpené. Potvrdzuje sa aj funkčnosť proxy a ekosystémového prístupu k zacieleniu (SZP, ŠVVP, ARK), ktorý umožňuje smerovať podporu do prostredia MRK bez individuálnej etnickej evidencie.

Vstupy – personálne kapacity a ich stabilita – Najvýraznejším rizikom na strane vstupov je dostupnosť a stabilita ľudských zdrojov. Naprieč projektmi sa prejavuje kritický nedostatok psychológov, špeciálnych pedagógov a ďalších odborníkov na trhu práce – výrazne pri projekte PVP, kde prispel k časovému sklzu a k predĺženiu realizácie o 12 mesiacov. Stabilitu personálu oslabuje aj rozdielne mzdové ohodnotenie porovnateľných pozícií naprieč projektmi rôznych rezortov, ktoré vedie k „mzdovej turistike“ a k súťaži o tých istých zamestnancov; ide o prejav slabšej koordinácie intervencií zameraných na podporu inklúzie MRK.

Legislatívne ukotvenie pozícií a udržateľnosť – Druhou odchýlkou je udržateľnosť pomáhajúcich pozícií. POP3 predstavuje preklenovaciu fázu – ide o posledný projekt financujúci tieto profesie z EÚ zdrojov, pričom financovanie pozícií z projektu sa končí v auguste a má prejsť pod štátny rozpočet v súlade s Plánom obnovy; kontinuita podpory tak závisí od včasného systémového ukotvenia mimo dosahu samotného SO. Časť pozícií navyše nemá priamu oporu v zákone (napr. rodičovský asistent prevzatý z NP PRIM), čo si vyžiadalo legislatívne riešenie „okľukou“ cez termín Komunitný a výchovný asistent. Predpokladaný článok „intervencia → systémové ukotvenie → udržateľnosť“ je preto podmienený krokmi, ktoré SO priamo neriadi.

Vstupy – objem, flexibilita a predvídateľnosť zdrojov – Predpoklad dostatočných a vhodne štruktúrovaných zdrojov platí len čiastočne. Alokácia s príznakom MRK je súčasťou celkovej alokácie rezortu a jej výška bola určená na úrovni RO (MIRRI SR) ako výsledok politického kompromisu, nie rozhodnutím SO. Flexibilitu umožňuje článok 63 CPR (financovanie potrieb vo VRR z alokácie pre MRR). Limitom je nepredvídateľnosť – skúsenosť z predchádzajúceho obdobia (presun 12,5 mil. EUR zo ŠC ESO4.7 na projekty MOPS a jeho návrat bez príznaku MRK) vytvorila pretrvávajúci pocit neistoty, ktorý sťažuje dlhodobé plánovanie a vykazovanie MRK alokácie.

Výsledky a evidencia – meranie dosahu – Na úrovni výsledkov je intervenčná logika v zásade naplnená, prejavujú sa však obmedzenia merania dosahu (bližšie bod 1.1.2). Rezort sa vedome

³ Zápis zo stretnutia hodnotiteľa so zástupcami SO – MŠVVaM SR k implementácii alokácie pre MRK v ŠC ESO4.6 zo dňa 22. 5. 2026

vyhol vyplňaniu kariet účastníka pre deti a žiakov na účely vykazovania MU a dosah meria cez ekosystémové ukazovatele (počet ovplyvnených osôb, FTE pomáhajúcich profesií) overované aj cez RIS a dáta CVTI SR. Zákonné limity ochrany osobných údajov a absencia legislatívnej definície príslušnosti k MRK znamenajú, že skutočný dosah na MRK možno odhadovať len nepriamo, čo treba zohľadniť pri interpretácii MU.

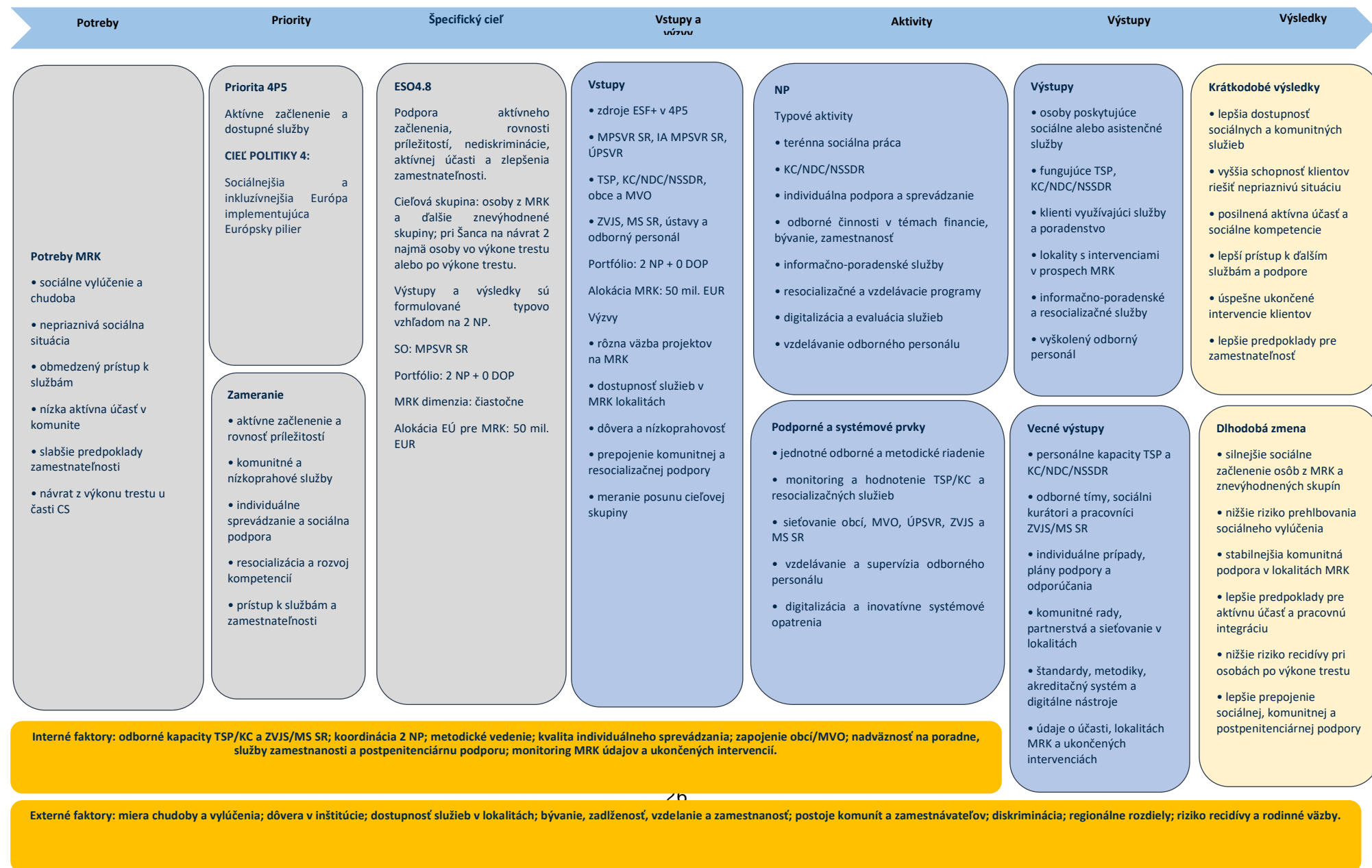
Faktor riadenia – priamy dohľad verzus delegovanie – Implementačné nastavenie sa medzi projektmi líši. Vzhľadom na citlivosť témy desegregácie, priamo previazanej so žalobou EK, si rezort ponechal projekty PPV a PVP (v partnerstve s NIVaM a VÚDPaP) pod svojím priamym dohľadom, na rozdiel od projektu POP3 implementovaného prostredníctvom NIVaM; či projektu NP PUŠD, ktorý realizuje VÚDPaP. Toto rozloženie zodpovedá charakteru aktivít, zároveň však kladie vyššie nároky na koordináciu a komunikáciu medzi rezortom a prijímateľmi.

Faktor koordinácie – ÚSVRK, princíp 3D a deliace línie – Koordinačnú úlohu v oblasti MRK plní ÚSVRK participatívne (okružle stoly, pripomienkovanie zámerov NP) bez vlastnej rozhodovacej právomoci vo vzdelávacích politikách. Podľa zástupcov SO sa spolupráca s ÚSVRK v oblasti monitorovania po personálnych zmenách na strane ÚSVRK v roku 2023 mierne oslabil. Princíp 3D (desegregácia, degetoizácia, destigmatizácia) je v gescii MIRRI SR a ÚSVRK s povinným stanoviskom k výzvam. Slabším miestom zostávajú deliace línie voči iným intervenciám (napr. rozvojové tímy ÚSVRK, MOPS). V teréne dochádza k prekrývaniu pozícií a duplicitám, čo poukazuje na „rezortizmus“ a chýbajúcu nadrezortnú koordináciu. Riziko prekrývania aktivít s intervenciami ÚSVRK a MOPS potvrdilo aj krížové porovnanie s paralelným pilotným hodnotením MZ SR na validačnom stretnutí hodnotiaceho tímu, čo naznačuje, že nejde o izolovaný prípad, ale o širšiu otázku metodického nastavenia deliacich línií naprieč SO.⁴

Zhrnutie vyhodnotenia – Teória zmeny od vstupov cez aktivity po krátkodobé výsledky funguje v zásade v súlade s pôvodnou intervenčnou logikou a zacielenie na MRK je naprieč projektmi zachované. Identifikované odchýlky sa koncentrujú v dostupnosti a stabilite odborného personálu, v udržateľnosti a legislatívnom ukotvení pomáhajúcich pozícií, v predvídateľnosti a vnútornej štruktúre zdrojov a v meraní dosahu na MRK. Najvýznamnejšími faktormi týchto odchýlok sú nedostatok odborníkov na trhu práce, prechod financovania na štátny rozpočet, politická nepredvídateľnosť alokácie a slabšia nadrezortná koordinácia. Tieto zistenia sú premietnuté do odpovedí na HO a do odporúčaní tohto hodnotenia.

⁴Hodnotenie MRK dimenzie Programu Slovensko 2021 – 2027 – Výstup pre validačné stretnutie, interný pracovný materiál (predbežné zistenia), jún 2026; validačné stretnutie hodnotiaceho tímu z dňa 16. 6. 2026

Teória zmeny ESO4.8

Popis teórie zmeny ESO4.8

Teória zmeny na úrovni ŠC ESO4.8 vychádza z potrieb osôb z MRK a ďalších znevýhodnených skupín, ktoré čelia sociálnemu vylúčeniu, nepriaznivej sociálnej situácii, obmedzenému prístupu k službám, nízkej aktívnej účasti v spoločnosti a slabším predpokladom na pracovné začlenenie. V prípade časti cieľových skupín sa tieto bariéry kombinujú s ďalšími znevýhodneniami, napríklad s výkonom trestu alebo návratom z výkonu trestu.

Vstupmi intervencií sú finančné zdroje ESF+ v priorite 4P5, kapacity MPSVR SR, Implementačnej agentúry MPSVR SR, Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny, terénnych sociálnych pracovníkov, komunitných centier, nízkoprahových služieb, Zboru väzenskej a justičnej stráže, Ministerstva spravodlivosti SR a odborného personálu zapojeného do resocializačných a poradenských aktivít.

Intervenčná logika predpokladá, že aktívne začlenenie osôb z MRK a ďalších znevýhodnených skupín si vyžaduje dostupné služby priamo v komunitách, individuálnu podporu, sprevádzanie pri riešení sociálnych problémov a posilňovanie schopnosti klientov zapájať sa do spoločenského a pracovného života. Pri osobách vo výkone trestu alebo po výkone trestu je zmena založená na resocializácii, poradenstve, rozvoji kľúčových kompetencií a znižovaní rizika opätovného sociálneho vylúčenia.

Bezprostrednými **výstupmi** sú najmä osoby poskytujúce sociálne alebo asistenčné služby, fungujúce služby terénnej sociálnej práce a komunitných centier, klienti využívajúci služby, lokality s intervenciami v prospech obyvateľov MRK, informačno-poradenské služby, vzdelávacie a resocializačné programy a vyškolený odborný personál.

Očakávanými **výsledkami** sú zlepšenie dostupnosti sociálnych a komunitných služieb, vyššia schopnosť klientov riešiť nepriaznivú sociálnu situáciu, posilnenie aktívnej účasti, zníženie rizika sociálneho vylúčenia, lepší prístup k ďalším službám a podpora predpokladov pre zamestnateľnosť. Pri projekte Šanca na návrat 2 sa očakáva najmä úspešné ukončenie intervencií klientmi a posilnenie ich resocializačných predpokladov.

Dlhodobým očakávaným **dopadom** ŠC ESO4.8 je posilnenie sociálneho začlenenia osôb z MRK a ďalších znevýhodnených skupín, zníženie rizika prehlbovania sociálneho vylúčenia, stabilizácia komunitnej podpory a vytvorenie lepších predpokladov pre ich aktívnu účasť a následnú pracovnú integráciu. Skutočný prínos pre MRK bude závisieť najmä od reálneho rozsahu intervencií v lokalitách MRK a od schopnosti služieb nadviazať komunitnú a sociálnu podporu na ďalšie integračné opatrenia.

Vyhodnotenie teórie zmeny

Východisko vyhodnotenia – Vyššie opísaná teória zmeny vychádza z intervenčnej logiky zachytenej v ŽoNFP a v programových dokumentoch (potreby MRK a ďalších znevýhodnených skupín → vstupy → aktivity → výstupy → výsledky → dopad). Nasledujúce vyhodnotenie konfrontuje tieto predpoklady s priebehom implementácie tak, ako ho dokumentuje desk research (znenia výziev a ich príloh, skoršia odborná štúdia k fungovaniu národných projektov terénnej sociálnej práce a komunitných centier) a ako ho dopĺňajú a spresňujú vyjadrenia zástupcov SO a prijímateľa (rozhovor bol vedený iba s prijímateľom NP Spolu pre komunity, ktorý bol vybraný do vzorky projektov pre hĺbkovú analýzu, preto sa na ilustráciu používa predovšetkým tento NP).

Potvrdené jadro intervenčnej logiky – Základný predpoklad, že dostupné služby priamo v komunitách (terénna sociálna práca, komunitné centrá, nízkoprahové služby) a individuálne

sprevádzanie zlepšujú schopnosť osôb z MRK riešiť nepriaznivú sociálnu situáciu a posilňujú predpoklady ich aktívneho začlenenia, sa v zásade potvrdzuje. Nejde o zistenie z jedného rozhovoru. Skoršia odborná štúdia na dátach ARK dokumentuje pozitívne spojenie medzi prítomnosťou pomocných profesií v obci a zlepšovaním sledovaných životných podmienok, pričom sama upozorňuje na limity kauzálnej interpretácie (aktívnejšie obce sa zároveň ľahšie zapájajú do projektov). Vyjadrenia zástupcov SO a prijímateľa v aktuálnom období túto logiku potvrdzujú a NP Spolu pre komunity v nej predstavuje priame pokračovanie predchádzajúcich NP TSP a KC.

Vstupy – personálne kapacity a ich stabilita – Významným rizikom na strane vstupov je dostupnosť a stabilita ľudských zdrojov v pomocných profesiách. Desk research (odborná štúdia) dokumentuje, že rozsiahle kvalifikačné požiadavky viedli v predchádzajúcom období k problémom obcí obsadiť pozície vhodnými pracovníkmi, na čo systém reagoval dočasnou parciálnou výnimkou z kvalifikačných podmienok. Tá istá štúdia dokladá výrazné regionálne a veľkostné nerovnosti v pokrytí obcí terénymi službami – najmenšie a západnejšie lokality ostávajú spravidla nepokryté.

Legislatívne ukotvenie a udržateľnosť financovania – Druhou systémovou odchýlkou je udržateľnosť pomocných profesií. Desk research jednoznačne dokumentuje, že terénna sociálna práca a komunitné centrá sú dlhodobo financované takmer výlučne z projektových zdrojov EÚ, čo prináša nevyspytateľnosť financovania (projektové cykly a pauzy medzi nimi), problém udržať pracovníkov a nižšiu efektivitu; snahy ukotviť financovanie zo štátneho rozpočtu boli podľa tej istej štúdie dlhodobo neúspešné. NP Spolu pre komunity je pokračovaním tejto línie, takže štrukturálne riziko udržateľnosti pretrváva aj v aktuálnom období.

Vstupy – objem, flexibilita a predvídateľnosť zdrojov – Predpoklad dostatočných a vhodne štruktúrovaných zdrojov platí len čiastočne. Finančná alokácia EÚ zdroja vyčlenená na aktivity relevantné pre MRK v rámci ŠC ESO4.8 predstavuje 50 000 000 EUR a má charakter indikatívnej hodnoty, ktorá je predmetom priebežného aj záverečného monitorovania (desk research a vyjadrenia SO). Podľa vyjadrenia zástupcu SO bol objem indikovaný opatrne – zámerne len v minimálnom nevyhnutnom rozsahu a bez zvyšovania nahor, aby sa predišlo riziku, že vykázanú hodnotu nebude možné po sprísnení metodiky (prechod na koeficient incidencie výskytu MRK) dodatočne znížiť. Ilustratívny príklad administratívneho rizika, ktorý zástupca SO uviedol (strata časti alokácie pre komunitné centrá pod EFRR v dôsledku technickej chyby v tabuľkovom prehľade), uvádzame ako tvrdenie z jedného zdroja bez nezávislého overenia. Nezávisle od tohto príkladu je smerodajné, že opatrné indikovanie systémovo tlačí vykázané hodnoty skôr k spodnému odhadu.

Výsledky a evidencia – meranie dosahu – Na úrovni výsledkov sa prejavujú podstatné obmedzenia merania dosahu na MRK (bližšie v časti 1.3 a 1.4 a v HO6). Karta účastníka neobsahuje priamu informáciu o etnickej príslušnosti a etnicita je dobrovoľným, nepovinným údajom; reálny podiel MRK sa preto nevykazuje cez sebaidentifikáciu, ale odvodené – priradením trvalých pobytov účastníkov k obciam v ARK a pre násobením koeficientom incidencie výskytu MRK. Toto nastavenie potvrdzujú zhodne desk research (štruktúra karty účastníka, prílohy výziev) aj vyjadrenia zástupcov SO a prijímateľa.

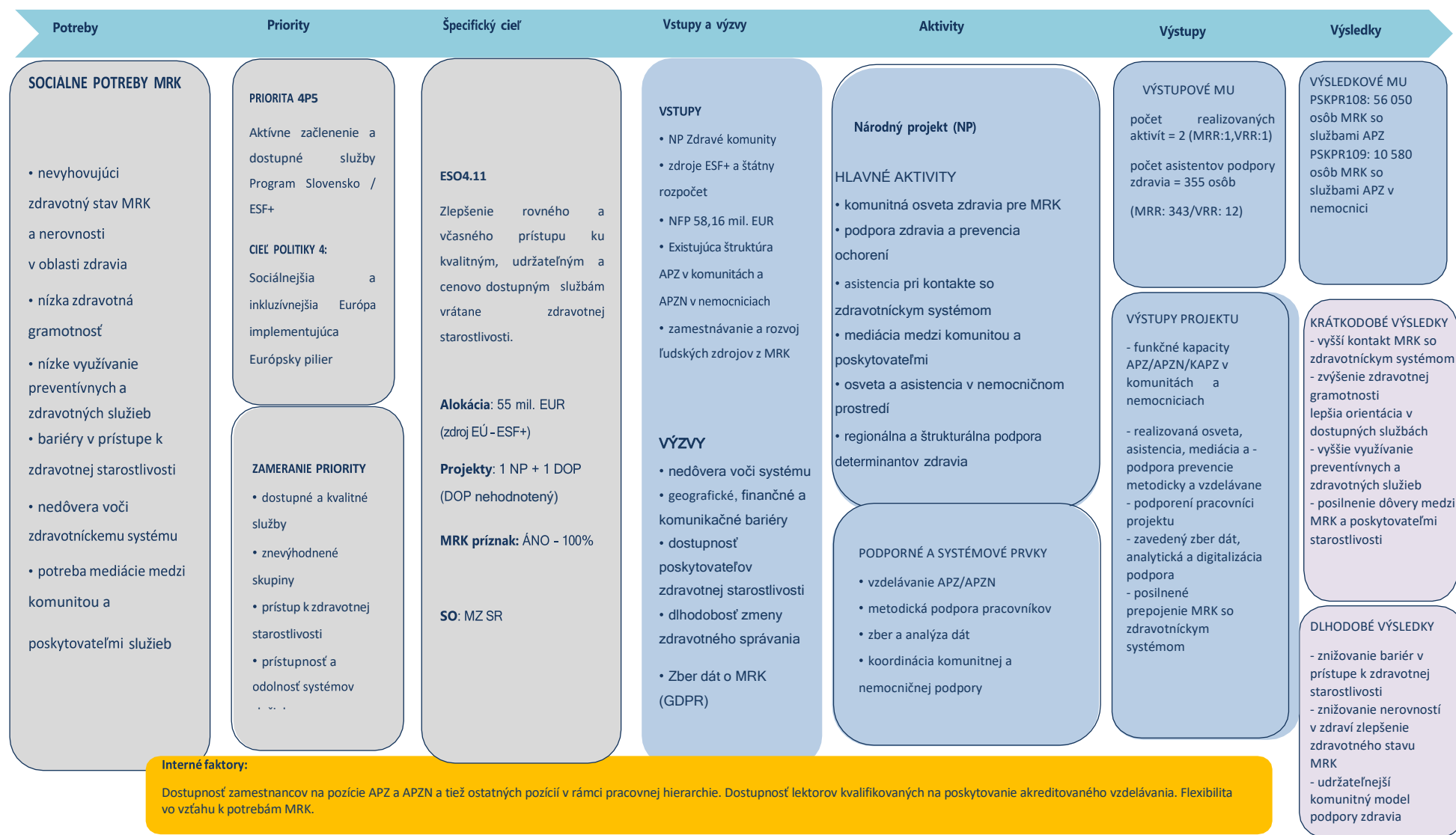
Faktor riadenia – priamy dohľad, delegovanie a deľba agendy – Implementačné nastavenie sa medzi projektmi líši. Prijímateľom NP Spolu pre komunity je Implementačná agentúra MPSVR SR; projekt Šanca na návrat 2 sa realizuje v partnerstve s ústavmi na výkon trestu

odňatia slobody, Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny a Ministerstvom spravodlivosti SR, čo zodpovedá jeho inštitucionálnemu a tematickému zameraniu. Vyjadrenie zástupkyne zapojenej do projektu Spolu pre komunity dokrešľuje, že riadenie tohto projektu je rozdelené medzi dve sekcie ministerstva, čo vytvára administratívne trecie plochy.

Faktor koordinácie – ÚSVRK, princíp 3D a deliace línie – Koordinačnú úlohu v oblasti MRK plní ÚSVRK. Zásadnou inštitucionálnou skutočnosťou je, že na základe rozhodnutia na úrovni vlády prešli prostriedky s indikáciou MRK pod gesciu ÚSVRK; dôsledkom je, že MPSVR SR v rámci EFRR nevykazuje prostriedky s indikáciou MRK a tie zostávajú evidované iba v rámci ESF+. Agendu partnerstva a princípu 3D pri príprave štandardných výziev za MPSVR SR podľa vyjadrenia zastrešuje ÚSVRK. Spolupráca s ÚSVRK sa podľa vyjadrenia SO v poslednom období zlepšila po predošlom personálne oslabenom období. S presunom gescie súvisí aj oslabenie reálneho opodstatnenia Komisie pri Monitorovacom výbore pre MRK pre iné rezorty.

Zhrnutie vyhodnotenia – Teória zmeny od vstupov cez aktivity po krátkodobé výsledky funguje v zásade v súlade s pôvodnou intervenčnou logikou a zameranie na MRK je v dokumentácii zachované. Identifikované odchýlky sa koncentrujú v troch oblastiach – v udržateľnosti a projektovej závislosti financovania pomocných profesií (kontinuálne dokumentovanej od predchádzajúceho obdobia), v systémovom podhodnotení meraného dosahu na MRK (opatrné indikovanie alokácie a odvodené, nie priame vykazovanie etnicity) a v inštitucionálnej delbe zodpovednosti po presune gescie MRK prostriedkov na ÚSVRK. Tieto odchýlky neznižujú platnosť jadra intervenčnej logiky, ovplyvňujú však interpretáciu vykázaných hodnôt. Limitom rekonštrukcie teórie zmeny je už uvedené zameranie sa na NP Spolu pre komunity, ktorý súčasťou vzorky projektov vybraných na hĺbkovú analýzu.

Teória zmeny ESO4.11

Interné faktory:

Dostupnosť zamestnancov na pozície APZ a APZN a tiež ostatných pozícií v rámci pracovnej hierarchie. Dostupnosť lektorov kvalifikovaných na poskytovanie akreditovaného vzdelávania. Flexibilita vo vzťahu k potrebám MRK.

Externé faktory:

Dostupnosť a kapacity poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, spolupráca so samosprávami, PZS, RÚVZ, životné a infraštruktúrne podmienky v MRK, dôvera voči systému, diskriminačné/komunikačné bariéry a zdravotné krízy a zmeny verejných politík vo vzťahu k MRK, legislatíva súvisiaca s akreditáciou vzdelávania

Popis teórie zmeny ESO4.11

Teória zmeny na úrovni ŠC ESO4.11 vychádza z potrieb MRK, ktoré súvisia s pretrvávajúcimi nerovnosťami v zdraví a v prístupe k zdravotnej starostlivosti. Kľúčovými potrebami MRK sú najmä zlepšenie zdravotného stavu, zvýšenie zdravotnej gramotnosti, lepšie využívanie preventívnych a zdravotných služieb, odstránenie bariér v kontakte so zdravotníckym systémom a posilnenie dôvery medzi komunitami a poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti. Tieto potreby vyplývajú z kombinácie nepriaznivých životných podmienok, nízkej dostupnosti služieb, jazykových, kultúrnych, geografických a finančných bariér, skúsenosti s diskrimináciou a širšej sociálno-ekonomickej znevýhodnenosti.

Na riešenie týchto potrieb sú v rámci ŠC ESO4.11 využívané zdroje ESF+ a štátneho rozpočtu, ako aj odborné, organizačné a personálne kapacity NP Zdravé komunity. Kľúčovým vstupom je už existujúca štruktúra zamestnancov vybudovaná v predchádzajúcich NP – APZ pôsobiaci v komunitách MRK a APZN, doplnení o riadenie, metodickú podporu, vzdelávanie a analytické kapacity.

Tieto vstupy sú pretavené do **aktivít** zameraných na komunitnú zdravotnú osvetu, asistenciu a mediáciu medzi MRK a systémom zdravotnej starostlivosti. APZ a APZN poskytujú podporu priamo v prirodzenom prostredí cieľovej skupiny a v zdravotníckych zariadeniach, pomáhajú pri orientácii v systéme, podporujú využívanie preventívnych a zdravotných služieb, zvyšujú zdravotnú gramotnosť a prispievajú k prekonávaniu kultúrnych, sociálnych a komunikačných bariér.

Bezprostrednými **výstupmi** intervencie, sledovanými cez výstupové indikátory, sú zabezpečené personálne kapacity APZ a APZN a realizované osvetové, asistenčné a mediačné aktivity. Na úrovni MU projektu sú ako **výsledky** definované počty osôb z MRK, ktorým boli poskytnuté služby APZ, a to v komunitnom aj nemocničnom prostredí. Tieto indikátory primárne zachytávajú rozsah poskytovaných služieb a dosah intervencie.

Intervenčná logika predpokladá, že zvýšený rozsah a dostupnosť služieb podpory zdravia, poskytovaných priamo v prostredí MRK prostredníctvom APZ a APZN, povedie k vyššej zdravotnej gramotnosti, lepšej orientácii v systéme zdravotnej starostlivosti, intenzívnejšiemu využívaniu preventívnych a zdravotných služieb a k postupnému znižovaniu bariér v prístupe k starostlivosti. Kľúčovým mechanizmom zmeny je dôvera vytváraná prostredníctvom pracovníkov pochádzajúcich z prostredia MRK alebo dlhodobopôsobiacich v komunitách, ktorí prepájajú potreby cieľovej skupiny s dostupnými službami.

Dlhodobým očakávaným dopadom je zlepšenie rovného a včasného prístupu MRK ku kvalitným, udržateľným a cenovo dostupným zdravotným službám, znižovanie nerovností v oblasti zdravia a postupné zlepšovanie zdravotného stavu cieľovej skupiny. Udržateľnosť zmeny je podporená budovaním komunitných kapacít, kontinuálnym vzdelávaním pracovníkov, posilňovaním dôvery medzi komunitami a zdravotníckym systémom a možným systémovým ukotvením overených intervencií vo verejnom zdravotníctve.

Vyhodnotenie teórie zmeny

Východisko vyhodnotenia – Vyššie opísaná teória zmeny vychádza z intervenčnej logiky zachytenej v ŽoNFP a v programových dokumentoch (potreby MRK → vstupy → aktivity → výstupy → výsledky → dopad). Nasledujúce vyhodnotenie konfrontuje tieto predpoklady s

priebehom implementácie tak, ako vyplynul z rozhovorov so zástupcami SO – MZ SR⁵ a so zástupcami prijímateľa – Zdravé regióny⁶, ako aj z dostupných monitorovacích údajov a výročných správ. Cieľom je identifikovať, v ktorých článkoch reťazca zmeny prax zodpovedá pôvodným predpokladom a kde sa od nich odlišuje, spolu s faktormi, ktoré tieto odchýlky spôsobili.

Potvrdené jadro intervenčnej logiky – Kľúčový mechanizmus zmeny – dôvera vytváraná prostredníctvom pracovníkov pochádzajúcich z prostredia MRK alebo dlhodobo pôsobiach v komunitách – sa v praxi potvrdzuje. V treťom programovom období sa podarilo rozšíriť počet lokalít, personálne kapacity APZ a APZN aj rozsah zberu údajov a rovnako SO aj prijímateľ hodnotia projekt celkovo pozitívne, najmä z hľadiska terénnej práce a reálneho dopadu na komunitu. Nad rámec pôvodných predpokladov vznikli aj neplánované pozitívne efekty – rozšírenie pôsobnosti APZN do špecializovaných pracovísk s vyšším výskytom osôb z MRK (napr. Vyšné Hágy, popáleninové oddelenie v Šaci) a na pôrodné sály, kde tlmočenie a mediácia citelne uľahčujú prácu personálu, ako aj zvyšovanie digitálnej gramotnosti pracovníkov prostredníctvom vlastnej webovej aplikácie.

Vstupy – personálne kapacity a ich stabilita – Podľa výročnej monitorovacej správy NP Zdravé komunity za rok 2025 boli najvyššie dosiahnuté hodnoty nasledovné: 328 APZ, 32 KAPZ a 19 APZN. Z pohľadu maximálnych oprávnených počtov plánovaných pre projekt sú tieto hodnoty optimálne. Z pohľadu MZ SR ako SO mohli byť tieto kapacity ešte navýšené vzhľadom na rozpočet projektu, na čom však nebol konsenzus zo strany prijímateľa, ktorý upozorňoval na rôzne riziká vrátane inflácie. Fluktuácia je výrazne diferencovaná – u APZ je nízka, no na pozíciách koordinátorov dosiahla podľa zástupcov prijímateľa 21 % v roku 2024 a 24 % v roku 2025, pričom z 33 koordinátorov sa za dva roky vymenilo 14. Ako hlavnú príčinu uviedli mzdové nastavenie – prevažná časť asistentských pozícií je naviazaná na minimálnu mzdu, ktorá rastie rýchlejšie, než projekt predpokladal (približne 12 % oproti plánovaným 8 % ročne), zatiaľ čo odmena koordinátorov stúpa len mierne, takže rozdiel medzi riadiacou a asistentskou pozíciou sa zmenšil pod 100 EUR. Nároky na túto pozíciu sú tak vzhľadom na jej finančné ohodnotenie neprimerane vysoké. Oslabuje sa tým práve riadiaca úroveň, rastie administratívna záťaž spojená s opakovanými výberovými konaniami a adaptáciou a ohrozuje sa kontinuita a kvalita terénnej práce. Ďalším faktorom, ktorý k fluktuácii výrazne prispieva, je rozdielne platové ohodnotenie podobných pozícií v rámci iných projektov implementovaných v rámci P SK, čo odhaľuje slabé miesto v koordinácii a metodickom nastavení intervencií zameraných na podporu inklúzie MRK.

Vzdelávanie a udržateľnosť – akreditácia (najvýznamnejšia odchýlka) – Najvýraznejšie sa prax odchyľila od teórie v oblasti kontinuálneho akreditovaného vzdelávania, ktoré malo zabezpečiť kvalitu intervencií a dlhodobú udržateľnosť modelu. Akreditácia a samotná realizácia vzdelávacieho programu nebola do konca roka 2025 zabezpečená v takom rozsahu, ako si nastavenie projektu vyžadovalo, čo zhodne uviedli zástupcovia SO aj prijímateľa. Príčinou je podľa opýtaných to, že zmluvná dokumentácia odkazuje na už neplatný právny rámec (Zákon o celoživotnom vzdelávaní); nová úprava viaže akreditáciu na konkrétne povolanie namiesto pôvodne predpokladaného modulového vzdelávania, čo je časovo aj finančne náročnejšie, a MU akreditovaného vzdelávania pre 300 osôb v rozsahu 165 hodín si vyžaduje nečakané

⁵ Záznam zo stretnutia hodnotiteľa so zástupcami SO – MZ SR k implementácii NP Zdravé komunity zo dňa 20. 5. 2026

⁶ Zápis zo stretnutia hodnotiteľa so zástupcami prijímateľa – Zdravé regióny k implementácii NP Zdravé komunity zo dňa 2. 6. 2026

investovanie do technického zabezpečenia. Zástupcovia SO upozornili na možné dôsledky – výdavky na školenia sa môžu stať neoprávnenými a budú financované z vlastných alebo štátnych zdrojov bez možnosti nárokovat' si ich v žiadosti o platbu, s rizikom nenaplnenia MU, finančných korekcií, proporcionálneho vrátenia prostriedkov, v krajnom prípade ukončenia zmluvy. Predpokladaný kauzálny článok „vzdelávanie → kvalita a udržateľnosť“ je tak v súčasnosti prerušený a ohrozená je práve tá zložka teórie zmeny, ktorá mala viesť k systémovému ukotveniu intervencie. Predstavitelia prijímateľa zdôraznili, že príčinou je zlé nastavenie podmienok v Zmluve o NFP, na ktoré upozorňovali a ktoré sa neúspešne snažili zmeniť. Rozpor v identifikácii príčin neúspechu poukazuje na nízky stupeň komunikácie medzi SO a prijímateľom v prípravnej fáze projektu a takisto potvrdzuje slabé miesto vyplývajúce z špecifického postavenia MZ SR voči prijímateľovi projektu (SO, partner aj zriaďovateľ). Hodnotitelia zároveň identifikovali, že tento problém bol identifikovaný žiadateľom už v ŽoNFP, nebol dôsledne analyzovaný, nebol vyhodnotený ako riziko s vysokým stupňom závažnosti a neboli k nemu dôkladne vypracované opatrenia na jeho elimináciu.

Vstupy – objem a flexibilita zdrojov – Predpoklad dostatočných a vhodne štruktúrovaných zdrojov platí len čiastočne. Celkový objem alokácie je obidvoma stranami vnímaný ako postačujúci, problémom je však jeho vnútorná štruktúra a nízka flexibilita – prostriedky nie je možné operatívne presúvať medzi položkami. Dôsledkom je paradox, keď v niektorých položkách zostávajú nevyčerpané („mŕtve“) prostriedky, zatiaľ čo inde (najmä v mzdovej oblasti) naopak vzniká tlak spojený s potrebou zvýšenia výdavkov, a existuje riziko, že projekt nevyčerpá celú alokáciu. Rýchlejší než plánovaný rast minimálnej mzdy môže navyše ku koncu programového obdobia vyvolať tlak na zdroje určené na mzdy.

Výsledky a evidencia – meranie dosahu – Na úrovni výsledkov a ich merania je intervenčná logika v zásade naplnená, prejavujú sa však dve obmedzenia, ktoré sú bližšie rozobraté v bode 1.1.2. Po prvé, intervenčná karta zakotvená v Zmluve o NFP sa v praxi nerealizuje a reálnym nástrojom evidencie zostáva karta účastníka projektu doplnená vlastnou webovou aplikáciou. Po druhé, dobrovoľnosť súhlasu so spracovaním údajov (v súlade s čl. 9 GDPR) vedie k podhodnocovaniu skutočného dosahu, výraznejšie v nemocničnom prostredí (ukazovateľ PR109) než v teréne, kde sú väzby založené na dlhodobej dôvere. Túto skutočnosť ilustrujú aj priebežné údaje uvádzané zástupcami SO, podľa ktorých bolo v nemocničnom prostredí ku dňu rozhovoru evidovaných 1 232 osôb oproti cieľovej hodnote 10 580. MU tak skutočný dosah intervencie systematicky podhodnocujú, čo treba zohľadniť pri ich interpretácii.

Faktor riadenia – partnerstvo a „trojaká“ rola MZ SR – Spomedzi faktorov ovplyvňujúcich implementáciu vystupuje do popredia riadiace nastavenie projektu. Postavenie MZ SR, ktoré súčasne vystupuje ako zriaďovateľ prijímateľa, SO aj partner projektu, označili za komplikujúce pre obe strany. Zástupcovia prijímateľa ho vnímajú ako potenciálny konflikt záujmov oslabujúci partnerský princíp a uviedli, že z alokácie partnera (približne 540 000 EUR) zostalo vyše 100 000 EUR nevyužitých, keďže dvaja experti partnera začali pôsobiť až koncom roka 2025, pričom ich pôvodná úloha, pomoc pri akreditácii vzdelávania, nebola naplnená, a prijímateľ nemá reálny dosah na ich prácu a nastavenie úloh, čo opäť potvrdzuje nízky stupeň koordinácie a komunikácie, a to ako v prípravnej, tak aj v implementačnej fáze projektu. Zástupcovia SO naopak zdôraznili, že sa snažili zvýšiť kvalitatívne ambície projektu a presadzovať väčší tlak na reálny dopad projektu, čo sprevádzal nesúhlas zo strany prijímateľa, keďže v predchádzajúcom programovom období mali podľa SO voľnejšie nastavenie. Podľa prijímateľa však pri príprave výzvy a zmluvy neprebehla dostatočná odborná diskusia a neboli zohľadnené skúsenosti z predošlých fáz (vrátane pripomienok k merateľným ukazovateľom). Implementačná a

administratívna komunikácia je hodnotená z oboch strán ako korektná, s výnimkou už spomínaných výhrad voči MZ SR v postavení partnera projektu.

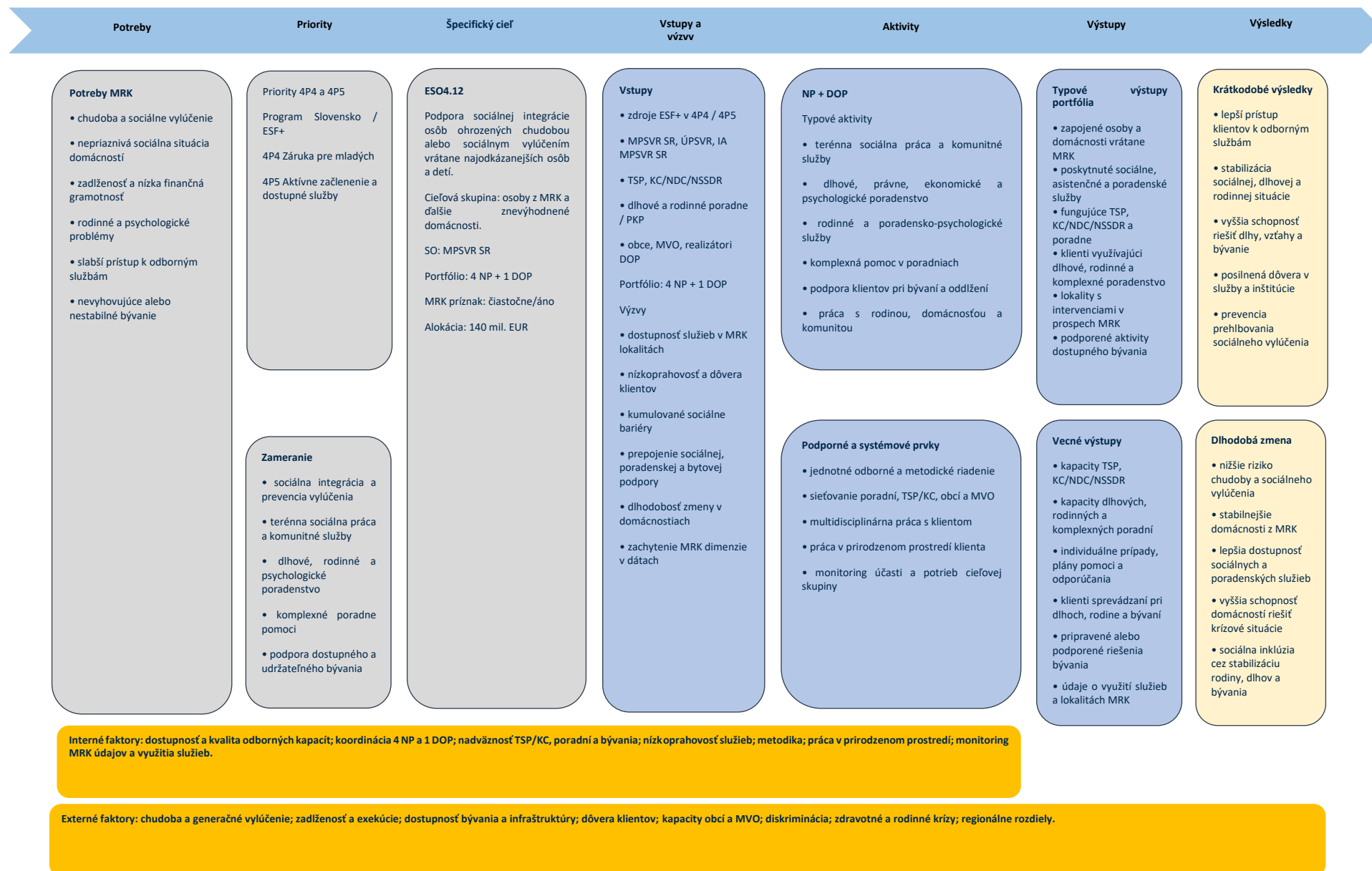
Faktor koordinácie – ÚSVRK, princíp 3D a deliace línie – Koordinačnú úlohu v oblasti MRK plní ÚSVRK ako iniciátor, koordinátor a poradný orgán s participatívnym prístupom bez vlastnej rozhodovacej právomoci; rozhodnutia o podobe výziev sa prijímajú konsenzuálne na Komisii pri Monitorovacom výbore pre MRK. ÚSVRK zodpovedá za uplatňovanie princípu 3D (desegregácia, destigmatizácia, degetoizácia) a za nastavenie deliacich línií, ktoré majú zabrániť prekryvaniu a duplicitnému financovaniu voči iným intervenciám (napr. MOPS, rozvojové tímy). Spolupráca s ÚSVRK je v operatívnej rovine hodnotená ako funkčná, na strategickej úrovni ako slabšia, pričom samotný monitorovací výbor je vnímaný (najmä zo strany prijímateľa) ako formálnejší a s obmedzeným priestorom na vecnú diskusiu.

Externé faktory – Terénne zistenia ukazujú, že účinnosť intervencie je významne ovplyvnená externými faktormi, ktoré projekt nevie plne kontrolovať. Napr. v Plaveckom Štvrtku ide najmä o vnútorné konflikty v komunite, bezpečnostné riziká, infraštruktúrne nedostatky, problém s odpadom, komplikovanú spoluprácu so samosprávou, narastajúce rizikové správanie mládeže a obmedzenú dostupnosť nadväzujúcich komunitných a predprimárnych služieb. Tieto faktory priamo ovplyvňujú dosiahnuteľnosť dlhodobých výsledkov v oblasti zdravia a mali by byť zohľadnené ako externé podmienky úspešnosti intervencie.

Zhrnutie vyhodnotenia – Teória zmeny od vstupov, cez aktivity po krátkodobé výsledky v teréne funguje v zásade v súlade s pôvodnou intervenčnou logikou a kľúčový mechanizmus dôvery sa potvrdil. Identifikované odchýlky sa koncentrujú v článkoch, ktoré mali zabezpečiť kvalitu a udržateľnosť (akreditované vzdelávanie), vo flexibilitu a vnútornej štruktúre zdrojov a v meraní výsledkov, kde dochádza k podhodnocovaniu dosahu. Najvýznamnejšími faktormi týchto odchýlok sú zastaraný legislatívny rámec vzdelávania, rigidita rozpočtu a riadiace nastavenie partnerstva. Tieto zistenia sú premietnuté do záverov a odporúčaní tohto hodnotenia.

HODNOTENIE IMPLEMENTÁCIE ROZPOČTU PROGRAMU SLOVENSKO NA PODPORU INKLÚZIE MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKÝCH KOMUNÍT

Teória zmeny ESO4.12

Popis teórie zmeny ESO4.12

Teória zmeny na úrovni ŠC ESO4.12 vychádza z potrieb osôb z MRK súvisiacich s chudobou, sociálnym vylúčením, nepriaznivou sociálnou situáciou, zadlženosťou, nestabilitou rodinného prostredia, obmedzeným prístupom k odborným službám a problémami v oblasti bývania. ŠC reaguje na situácie, v ktorých sociálne a ekonomické znevýhodnenie vytvára bariéry pre stabilizáciu domácností, prístup k službám a postupné sociálne začlenenie.

Vstupmi intervencií sú finančné zdroje ESF+ v rámci priorít 4P4 a 4P5, kapacity MPSVR SR, Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny, Implementačnej agentúry MPSVR SR, terénnych sociálnych pracovníkov, dlhových poradní, rodinných poradní, poradní komplexnej pomoci a prijímateľov DOP v oblasti bývania. Tieto vstupy vytvárajú základ pre poskytovanie služieb osobám ohrozeným chudobou alebo sociálnym vylúčením vrátane MRK.

Intervenčná logika ŠC ESO4.12 predpokladá, že sociálna integrácia osôb z MRK si vyžaduje dostupné, nízkoprahové a odborné služby, ktoré reagujú na viaceré typy znevýhodnenia naraz. Podporované aktivity preto zahŕňajú terénnu sociálnu prácu, činnosť komunitných centier, komplexné dlhové poradenstvo, poradensko-psychologické služby pre jednotlivcov, páry a rodiny, komplexné odborné poradenstvo a podporu sociálneho bývania prostredníctvom DOP DOMov na dosah.

Bezprostrednými **výstupmi** sú najmä poskytované sociálne, asistenčné a poradenské služby, zapojení odborní pracovníci, fungujúce komunitné centrá, dlhové poradenské kapacity, rodinné poradne, poradne komplexnej pomoci, klienti využívajúci služby a lokality, v ktorých sa vykonávajú intervencie v prospech obyvateľov MRK. Pri DOP DOMov na dosah je výstupom podpora dostupnosti bývania pre cieľovú skupinu.

Očakávanými **výsledkami** sú stabilizácia sociálnej situácie klientov, zlepšenie prístupu k odborným službám, zvýšenie schopnosti riešiť dlhové, rodinné, psychologické a bytové problémy, prevencia prehľbovania sociálneho vylúčenia a posilnenie sociálnej integrácie osôb a domácností v nepriaznivej situácii. Pri MRK je predpokladom prínosu najmä dostupnosť služieb v lokalitách, kde sa koncentrujú sociálne znevýhodnené domácnosti.

Dlhodobým očakávaným **dopadom** ŠC ESO4.12 je zníženie rizika chudoby a sociálneho vylúčenia, posilnenie stability domácností z MRK, zlepšenie dostupnosti sociálnych a poradenských služieb a vytvorenie podmienok pre širšie sociálne začlenenie. Skutočný dopad bude závisieť od miery zapojenia osôb z MRK, dostupnosti služieb v relevantných lokalitách a schopnosti nadviazať poradenské, sociálne a bytové intervencie na dlhodobejšiu podporu klientov.

Vyhodnotenie teórie zmeny

Východisko vyhodnotenia – Vyššie opísaná teória zmeny vychádza z intervenčnej logiky zachytenej v ŽoNFP a v programových dokumentoch (potreby MRK → vstupy → aktivity → výstupy → výsledky → dopad). Nasledujúce vyhodnotenie konfrontuje tieto predpoklady s reálnym priebehom implementácie, ako vyplynul z rozhovorov so zástupcami SO – MPSVR SR a so zástupcami prijímateľov a z dostupných programových a monitorovacích údajov. Keďže ŠC ESO4.12 v gescii MPSVR SR naplňujú štyri NP – Spolu pre komunity⁷, Bezplatné poradenské

⁷ NP Spolu pre komunity (terénna sociálna práca a komunitné centrá), kód ŽoNFP NFP401405DNJ6, výzva PSK-MPSVR-001-2023-NP-ESF+; žiadateľ Implementačná agentúra MPSVR SR; projekt s dvojgescijným zaradením do ŠC ESO4.8 a ESO4.12.

činnosti⁸, Rodinné poradne II⁹ a Sieť odborného poradenstva¹⁰ – a jeden DOP (DOMov na dosah)¹¹ s rôznou mierou previazania na MRK, vyhodnotenie sleduje, v ktorých článkoch reťazca zmeny prax zodpovedá predpokladom a kde sa od nich odchyľuje, spolu s faktormi, ktoré tieto odchýlky spôsobujú. Je potrebné v tomto kontexte uviesť, že hĺbková analýza vrátane rozhovorov so SO a prijímateľmi sa uskutočnila iba pri vzorke projektov, kam spadali NP Spolu pre komunity, NP BDP II a DOP DOMov na dosah. Pri ostatných hodnotených projektoch vychádzali hodnotitelia pri rekonštrukcii teórie zmeny iba z desk research, čo čiastočne limituje jej rozsah a hĺbku.

Potvrdené jadro intervenčnej logiky – Základný predpoklad, že dostupné, nízkoprahové a odborné služby poskytované priamo v prirodzenom prostredí klienta zlepšia prístup osôb z MRK k pomoci a posilnia ich schopnosť riešiť sociálne, finančné, rodinné a bytové problémy, sa v zásade potvrdzuje. Terénna sociálna práca a komunitné centrá reálne pôsobia v lokalitách s prítomnosťou MRK vybraných podľa ARK a indexu potrebnosti terénnej sociálnej práce; dlhové a rodinné poradenstvo odstraňuje konkrétne bariéry inklúzie (nadmerná zadlženosť, nestabilita rodinného prostredia); a DOP DOMov na dosah rieši prístup k dôstojnému a legálnemu bývaniu prostredníctvom asistovanej svojpomocnej výstavby. Potvrdzuje sa aj funkčnosť priestorového (proxy) zacielenia cez ARK, ktoré umožňuje smerovať podporu do prostredia MRK bez individuálnej etnickej evidencie.

Vstupy – personálne kapacity a ich stabilita – Najvýraznejším rizikom na strane vstupov je dostupnosť a stabilita ľudských zdrojov. Naprieč projektmi sa prejavuje fluktuácia odborného personálu, ktorú zástupcovia prijímateľov spájajú s náročnosťou práce, nízkou prestížou dotknutých profesií a mzdovým ohodnotením na úrovni priemeru až podpriemeru; pri poradenských profesiách (právnici, psychológovia, ekonómovia) k tomu prispela zastavená valorizácia miezd. Odchod skúsených odborníkov predstavuje výraznú stratu, keďže zaškolenie nového pracovníka do stavu plnohodnotného výkonu trvá dlho. V terénnej sociálnej práci a v projekte bývania sa zároveň prejavuje obmedzená dostupnosť kvalifikovaných uchádzačov v niektorých lokalitách, čo komplikuje obsadzovanie pozícií a viaže sa aj na požiadavku plných úväzkov.

Vstupy – objem, flexibilita a predvídateľnosť zdrojov – Predpoklad dostatočných a vhodne štruktúrovaných zdrojov platí len čiastočne. Alokácia s príznakom MRK je súčasťou celkovej alokácie rezortu a jej výška bola určená na úrovni Programu Slovensko a strategických dokumentov, nie rozhodnutím SO na úrovni výzvy; príznak MRK sa pritom do rozpočtu projektov osobitne nepretavuje – rozpočet je členený podľa kategórie regiónu (MRR/VRR), aktivít a jednotkového nákladu. Limitom je nepredvídateľnosť – v prípade NP Spolu pre komunity bola celková výška NFP v istom momente znížená a následne postupne uvoľňovaná, čo najmä v úvode vytváralo neistotu ohľadom pokračovania a sťažovalo dlhodobé plánovanie; prijímateľ sa prispôbil priebežným napĺňaním aktivít s dôrazom na metodické činnosti.

Výstupy a výsledky – meranie dosahu na MRK – Na úrovni výstupov a krátkodobých výsledkov je intervenčná logika v zásade naplnená, prejavujú sa však obmedzenia merania

⁸NP Bezplatné poradenské činnosti v oblasti riadenia dlhov (BDP II), kód ŽoNFP NFP401405DVN5, výzva PSK-MPSVR-008-2023-NP-ESF+.

⁹NP Rodinné poradne II (ROPO II), kód ŽoNFP NFP401405DVK1, výzva PSK-MPSVR-009-2023-NP-ESF+.

¹⁰NP Sieť odborného poradenstva (SOP), kód ŽoNFP NFP401405B738, výzva PSK-MPSVR-046-2024-NP-ESF+.

¹¹DOP Bývanie na dosah (Domov na dosah), kód ŽoNFP NFP401405B430, dopytovo orientovaná výzva PSK-MPSVR-040-2024-DV-ESF+, vyhlásená 10. 10. 2024; prijímateľ nezisková organizácia Projekt DOM.ov.

dosahu práve na MRK (bližšie časť venovaná 1.4 a 1.5). Príslušnosť k MRK sa zo zákona priamo neregistruje; identifikácia sa opiera o dobrovoľnú sebaidentifikáciu (spoločný ukazovateľ EECO15) a o priestorové zacielenie cez ARK, ktorého verzia z roku 2019 je podľa viacerých opýtaných už neaktuálna. Skutočný dosah na MRK preto možno odhadovať len nepriamo. Osobitným zistením je, že z piatich sledovaných intervencií má explicitne MRK-špecifický MU len jediná – PSKPSRI32 (lokalita, v ktorých sa vykonávajú intervencie v prospech obyvateľov MRK), naviazaný na NP Spolu pre komunity, technicky však na jeho komponente v ŠC ESO4.8 (komunitné centrá).

Výsledky a udržateľnosť – nadväznosť služieb a legislatívne ukotvenie – Ďalšou odchýlkou je obmedzená samostatná účinnosť jednotlivých intervencií. Terénna sociálna práca a komunitné centrá podľa prijímateľa „osamote“ neposúvajú komunitu dostatočne rýchlo bez nadväzujúcich služieb a infraštruktúry (voda, bývanie, cesty, predškolské a školské zariadenia, dostupnosť lekára). Podobne prijímateľ DOP DOMov na dosah dlhodobo hľadá partnera v oblasti pracovného poradenstva previazaného na konkrétne pracovné miesta, keďže dostupnosť úveru závisí od stabilného príjmu klienta. Udržateľnosť poradenských služieb je podmienená pripravovanou novelou zákona (predpokladaná účinnosť jeseň 2026), ktorá má legislatívne zakotviť podmienky poskytovania dlhového poradenstva – proces, ktorý prijímateľ priamo neriadi.

Faktor koordinácie – ÚSVRK, deliace línie a duplicity – Koordinačnú úlohu v oblasti MRK plní ÚSVRK; vo vzťahu k sledovaným projektom je však jeho zapojenie skôr špecifické a menej intenzívne. Pri NP Spolu pre komunity sa spolupráca s ÚSVRK vymedzuje najmä účasťou na výberových konaniach na podporených zamestnancov, pričom ÚSVRK nie je členom poradného výboru k projektovým výzvam; prijímatelia ostatných intervencií uvádzajú priamy kontakt s ÚSVRK ako minimálny až žiadny. Princíp 3D (desegregácia, degetoizácia, destigmatizácia) v gescii ÚSVRK bol pri dopytovej výzve Bývanie na dosah zapracovaný priamo do podmienok výzvy a posudzovaný v konaní; pri samotnej implementácii DOP však prijímateľ nezaznamenal k tejto téme aktívne metodické usmerňovanie zo strany SO alebo ÚSVRK. Slabším miestom zostávajú deliace línie voči iným súbežným intervenciám: v tej istej lokalite môže pôsobiť viacero projektov bez vzájomnej synchronizácie (v krajnom prípade 8 – 10), čo vedie k duplicitnému kontaktovaniu tých istých rodín (čo môže viesť až k nezájmu klientov, alebo odmietaniu vstupovať do projektov) a k nejasnému rozdeleniu úloh medzi terénnymi pracovníkmi financovanými cez rôzne SO (napr. medzi rozvojovými tímami ÚSVRK a projektmi MPSVR SR); chýba metodické usmernenie „zhora“.

Vývoj a inštitucionálne usporiadanie koordinácie – Programovanie MRK dimenzie prebiehalo v opačnom slede, než predpokladá logika programového cyklu – Program Slovensko vznikol skôr než národná stratégia a nadväzujúce akčné plány, ktoré sa mu museli dodatočne prispôsobovať, čo dodnes komplikuje jednoznačné prepojenie akčných plánov s konkrétnymi akciami programu. Obraz koordinácie je zároveň potrebné vnímať v jeho vývoji – podľa zástupcu SO sa spolupráca s ÚSVRK po počiatočnom pomalšom období a približne dvojročnej personálnej nestabilite v poslednom čase zreteľne zlepšila, najmä pri príprave akčných plánov, čo potvrdil aj rozhovor so SO MŠVVaM SR a prijímateľom NP Zdravé komunity vykonané v rámci tohto hodnotenia. Prostriedky s indikáciou MRK v rámci EFRR boli na základe rozhodnutia na úrovni vlády sústredené do gescie ÚSVRK; MPSVR SR v dôsledku toho v rámci EFRR už nevykazuje prostriedky s indikáciou MRK, pričom v rámci ESF+ (a teda aj ŠC ESO4.12) zostáva SO a alokáciu pre MRK na úrovni ŠC si indikuje v spoločnom jednotnom metodickom dokumente pre P SK.

Zhrnutie vyhodnotenia – Teória zmeny od vstupov cez aktivity po krátkodobé výsledky funguje v zásade v súlade s pôvodnou intervenčnou logikou a zacielenie na prostredie MRK je naprieč projektmi zachované – priamo cez cieľové skupiny a lokality, sprostredkované cez ARK. Identifikované odchýlky sa koncentrujú v dostupnosti a stabilite odborného personálu, v predvídateľnosti a vnútornej štruktúre zdrojov, v meraní dosahu na MRK, v nadväznosti služieb a ich legislatívnom ukotvení a v nadrezortnej koordinácii. Najvýznamnejšími faktormi sú fluktuácia a mzdové ohodnotenie, nepredvídateľnosť alokácie, zákonná nemožnosť evidovať etnicitu a slabšie vymedzené deliace línie medzi súbežnými intervenciami. Tieto zistenia sú premietnuté do odpovedí na HO a do odporúčaní.

Príloha 2 – Prípadová štúdia pre CP2

Zberný dvor v obci Iňačovce (RSO2.6)

1. Identifikácia

Kód a názov projektu	401202A023 – Zberný dvor v obci Iňačovce
Prijímateľ	Obec Iňačovce (IČO 00325236)
Okres / kraj	Michalovce / Košický kraj
Cieľ politiky / ŠC	CP2 / RSO2.6 (401202R206)
Výzva	PSK-UV-006-2024-DV-EFRR – integrovaná výzva (vyhlásená 22. 5. 2024, uzavretá 28. 2. 2025); alokácia časti RSO2.6: 5,94 mil. EUR (EÚ)
Typ intervencie	Investičná – odpadové hospodárstvo (zberný dvor + technika)
NFP / čerpanie	346 800,30 EUR / 141 918,71 EUR (40,9 %; bez záloh, k 31. 12. 2025)
Zmluva o NFP / realizácia	účinnosť 18. 12. 2024 / ukončenie plánované 09/2026; v čase pohovoru pred spustením prevádzky (plán od 8/2026)
MRK príznak	ÁNO (100 % výdavkov vykazovaných na MRK)
Zaradenie obce (kontext MRK)	obec zaradená v ARK (podmienka oprávnenosti); cca 920 obyvateľov, MRK rozptýlené v obci a koncentrované osídlenie s cca 140 osobami (údaje prijímateľa)
Ostatné MRK projekty obce	401301A369 – stavebné úpravy miestnej komunikácie (RSO3.2, NFP 317 505,39 EUR, realizácia 2026); 401406DKP2 – MOaPS (ESO4.10, NFP 245 754,52 EUR, do 8/2026)
Použité zdroje	ITMS2021+ experty (31. 12. 2025); výzva PSK-UV-006; pohovor s prijímateľom 7. 7. 2026; konzultácie so SO (26. 3., 15. 6., 18. 6. 2026)
Spracoval	

2. Kontext

Iňačovce sú obec s približne 920 obyvateľmi v okrese Michalovce. MRK sú podľa vyjadrenia prijímateľa prítomné v dvoch formách: rozptýlene v rámci intravilánu obce a v koncentrovanom osídlení s približne 140 osobami, ktoré má k dispozícii tri 1 100-litrové kontajnery na zmesový odpad. Obec je zaradená v ARK, čo bolo podmienkou oprávnenosti výzvy.

Obci predovšetkým úplne chýbal zberný dvor. K tomu sa pridávajú nelegálne skládky v osídlení a v extraviláne. Prijímateľ odhaduje náklady na ich likvidáciu na 150 až 300 tis. EUR (rádovo 30 – 40 nákladných áut odpadu), pričom obec už teraz likviduje vyvezený odpad na vlastné náklady, v roku 2025 tri traktorové vlečky z extravilánu. Tretím rozmerom je neplatenie

poplatkov za komunálny odpad časťou obyvateľov z MRK; pohľadávka narastá od roku 2016 a podľa prijímateľa dosahuje približne 30 tis. EUR.

Vybudovanie zberného dvora figurovalo v programe starostu ešte pred jeho zvolením (november 2022) a obec začala pripravovať projektovú dokumentáciu nezávisle od výzvy ÚV SR/ÚSVRK. Potreba bola definovaná zdola; výzva prišla až k pripravenému zámeru.

3. Intervencia

Intervenčná logika projektu: vstupy (NFP 346 800,30 EUR) → výstavba zberného dvora v nadväznosti na existujúci kompostér a obstaranie techniky (traktor s čelným nakladačom, štiepkovač, vlečka, nápravové váhy) → prevádzka triedeného zberu s vážením → očakávané zníženie nelegálneho ukladania odpadu a zlepšenie podmienok bývania obyvateľov vrátane MRK.

Väzba na teóriu zmeny RSO2.6: teória zmeny predpokladá, že zlepšenie odpadovej infraštruktúry v obciach z ARK sa premietne do zlepšenia životných podmienok MRK. Projekt obce Iňačovce tento predpoklad potvrdzuje len čiastočne. Zberný dvor slúži obyvateľom celej obce a sústreďuje sa na zber triedeného, veľkoobjemového a stavebného odpadu. Na druhej strane, ťažiskom odpadového problému komunity je zmesový komunálny odpad a jeho skládky. Zberný dvor zmesový odpad zámerne neprijíma (obec pri jeho bezplatnom prijímaní vyvážala 50 kontajnerov do týždňa na vlastné náklady) a sanácia starých skládok nie je predmetom projektu.

Merateľné ukazovatele projektu (plán / skutočnosť k 31. 12. 2025):

Kód MU	Názov	Cieľ	Skutočnosť
PSKPRCO107	Investície do zariadení na triedený zber odpadu (výstup)	346 800,30 EUR	0
PSKPRCR103	Vyzbieraný triedený odpad (výsledok)	53,3 t	0
PSKPR139	Počet obyvateľov, ktorým sa realizáciou projektu (zberný dvor / stojiská / sanácia skládok) zlepšili podmienky bývania (výsledok)	896 osôb	0

Nulové dosiahnuté hodnoty zodpovedajú stavu pred spustením prevádzky. Za pozornosť stojí cieľ ukazovateľa PSKPR139: 896 osôb pri približne 920 obyvateľoch obce. Ukazovateľ tak pokrýva takmer celú populáciu obce, vrátane MRK, čo môžeme považovať za prakticky ťažko dosiahnuteľné.

Nastavenie výzvy voči MRK: integrovaná výzva PSK-UV-006 pokrýva štyri špecifické ciele (RSO2.5, RSO2.6, RSO3.2, RSO4.3) so spoločnou podmienkou zaradenia obce v ARK a s povinnosťou lokalizačne zdokumentovať smerovanie podpory ku komunite (MRK) v prílohách žiadosti. Prijímateľ postup potvrdzuje, v žiadosti vyznačoval body, kde MRK obyvatelia bývajú, a umiestnenie dvora zdôvodňoval dostupnosťou pre všetkých. Podľa vyjadrení SO boli pri

odpadových intervenciách uplatňované aj doplňujúce podmienky (systém odvozu odpadu; osvetová kampaň pre osídlenie).

4. Koordinácia a komplementarita

Na aktivity typu „zberný dvor“ **existovali v čase prípravy projektu dve paralelné výzvy**. Každoročné výzvy MŽP SR s limitom približne 150 tis. EUR a zároveň integrovaná výzva ÚV SR/ÚSVRK, bez takéhoto limitu, ale s možnosťou obstarat' aj techniku.

Obec, v tom čase bez informácie o pripravovanej výzve ÚV SR/ÚSVRK, vytvorila projektovú dokumentáciu podľa limitu výzvy z MŽP, rozdelila zámer na dve fázy a druhú fázu (haly na uskladnenie techniky) z dokumentácie vypustila. Keď bola vyhlásená výzva ÚV SR/ÚSVRK, obec už mala stavebné povolenie na zúžený rozsah – prvá fáza sa zrealizovala, haly z podpory vypadli.

Sprostredkovanie ponuky a výber intervencie. Obec do výzvy vstúpila na podnet externého manažéra, ktorý ponúkol výber medzi kanalizáciou, vodovodom a zberným dvorom. Rozhodujúcim kritériom bola pripravenosť dokumentácie a realizovateľnosť záväzkov (pri kanalizácii obec nevedela splniť podmienku napojenia na ČOV do troch rokov). Ukazuje sa vzorec pozorovaný aj pri iných prijímateľoch: o smerovaní časti alokácie MRK v praxi spolurozhoduje trh projektového poradenstva a pripravenosť dokumentácie obcí.

Koordinácia zo strany SO. Prijímateľ hodnotí prácu ÚSVRK pozitívne. Obci bol pridelený koordinátor/odborný asistent, komunikácia bola funkčná a metodika zrozumiteľná. Ako slabé miesto uvádza lehoty pripomienkovania doplnení a skutočnosť, že každý poskytovateľ má odlišné procesy – jeden prijímateľ tak pracuje vo viacerých administratívnych režimoch.

Komplementarita v obci – synergia CP4 a CP2. V obci súbežne pôsobia miestne občianske a preventívne služby (zaškolené aj na problematiku odpadov a nelegálnych skládok) a rozvojový tím (osвета – prijímateľ ju usmerňuje na elementárnu úroveň - najprv naučiť odpad vhadzovať do nádob, až potom separovať). Zberný dvor tak nie je izolovaná investícia, ale súčasť reťazca infraštruktúra - dohľad - osвета.

Nadväzujúca intervencia CP3: obec má z tej istej integrovanej výzvy zazmluvnený aj projekt stavebných úprav miestnej komunikácie (401301A369), ktorá má viesť aj k osídleniu („nová cesta po 35 rokoch“); realizácia sa posunula pre opakované verejné obstarávanie po raste cien.

5. Zameranie a fyzický dosah na MRK

Lokalizácia výstupu: zberný dvor je umiestnený v strede obce, v nadväznosti na existujúci kompostér (jediný vhodný vysporiadaný pozemok obce), v blízkosti obecného úradu. Pri rozptýlenom MRK obyvateľstve je takéto riešenie dostupnosti racionálne. Prijímateľ ho v žiadosti zdôvodnil ako najlepšie dostupné miesto pre všetkých obyvateľov vrátane MRK, s lokalizačným vyznačením miest, kde MRK bývajú. Realizácia zodpovedá žiadosti, k podstatným zmenám umiestnenia ani rozsahu nedošlo.

Limit dosahu: dvor neprijíma zmesový komunálny odpad, ktorý je hlavným typom odpadu osídlenia, a nerieši historické skládky. Triedený odpad bude prijímaný bezplatne, veľkoobjemový a stavebný za poplatok. Fyzická dostupnosť z osídlenia sa má zlepšiť

prípravovanou komunikáciou (CP3). Reálne využívanie dvora obyvateľmi MRK nebolo možné overiť, keďže prevádzka sa v čase pohovoru ešte nezačala (plán od 8/2026, po povoleniach OÚ ŽP Michalovce).

Kontrola na mieste: začiatkom roka 2026 prebehla kombinovaná finančná a stavebná kontrola (traja kontrolóri). Výsledok bol podľa prijímateľa v poriadku. Dokladá to fotodokumentácia zhotoviteľa. Predmetom kontroly bol súlad realizácie so zmluvou a účtovníctvom, dosah na MRK v tomto štádiu nebol a ani nemohol byť predmetom overovania (dvor nie je v prevádzke). Prípád tým ilustruje všeobecnejšie zistenie - kontrolný mechanizmus je nastavený na zmluvný súlad, nie na overenie reálneho dosahu na komunitu.

6. Prínos a jeho vykazovanie

Infraštruktúra slúži celej obci vrátane MRK. Prínos pre MRK nie je oddeliteľný od prínosu pre majoritu, čo kvantitatívne dokladá cieľ PSKPR139 (896 osôb $\approx$ celá obec). Predpokladaná nízka overiteľnosť prínosu pre MRK bez doplnkových nástrojov sa potvrdila.

Pri posudzovaní prínosov je kľúčová miera zhody služby (ponuky) s potrebami komunity. V tomto prípade služba (triedený, veľkoobjemový a stavebný odpad) len čiastočne reaguje na potreby (zmesový odpad, historické skládky). Takže prínos projektu pre MRK môže byť obmedzený.

Efekt na odstránenie (nevytváranie) nelegálnych skládok pri osídlení nezávisí od samotnej infraštruktúry, ale od zmeny správania obyvateľov podporenej doplnkovými intervenciami (MOPS, rozvojový tím, osвета). Hranice medzi rôznymi typmi intervencií nie sú jednoznačne vymedzené, jeden projekt môže kombinovať zložky viacerých typov.

MRK príznak „ÁNO“ je formálne správny (obec v ARK, lokalizačné prílohy, administratívne overenie žiadosti). Ako je uvedené vyššie, vecnú odôvodnenosť považujeme len za čiastočnú.

Príloha 3 – Prípadová štúdia pre CP3

Modernizácia miestnych komunikácií v obci Rudňany (RSO3.2)

1. Identifikačný rámec

Kód a názov projektu	401301A066 – Modernizácia miestnych komunikácií v obci Rudňany
Prijímateľ	Obec Rudňany (IČO 00329533)
Okres / kraj	Spišská Nová Ves / Košický kraj
Cieľ politiky / ŠC	CP3 / RSO3.2 (401301R302)
Výzva	PSK-UV-006-2024-DV-EFRR – integrovaná výzva (vyhlásená 22. 5. 2024, uzavretá 28. 2. 2025); alokácia časti RSO3.2: 17,7 mil. EUR (EÚ), žiadané 32,3 mil. EUR – dopyt 1,8-násobok alokácie
Typ intervencie	Investičná – dopravná dostupnosť (modernizácia miestnej komunikácie 0,37 km)
NFP / čerpanie	211 656,70 EUR / 0,00 EUR k 31. 12. 2025 – žiadosť o platbu (refundácia) na plnú sumu v stave spracovania
Zmluva o NFP / realizácia	účinnosť 10. 12. 2024 / fyzická realizácia 6 – 9/2025, ukončená; stavebné povolenie jún 2024
Kľúčové míľniky záverečnej fázy	ŽoP 9. 10. 2025; doplnenie 22. 11. 2025; záverečná monitorovacia správa 3. 12. 2025; kontrola na mieste október 2025; k dátumu pohovoru (7. 7. 2026) refundácia nevykonaná
MRK príznak	ÁNO (100 % výdavkov vykazovaných na MRK)
Zaradenie obce (kontext MRK)	obec zaradená v ARK; podľa prijímateľa vyše 3 000 obyvateľov MRK v dvoch koncentrovaných lokalitách; obecné nájomné byty pre MRK; nezamestnanosť v lokalitách odhadovaná na cca 90 %
Ostatné MRK projekty obce	401202A158 – zberný dvor (RSO2.6, NFP 366 492,45 EUR); 401406DLB7 – MOPS, 12 členov (ESO4.10, NFP 485 692,43 EUR, ukončený 2/2026); mimo P SK: nájomné byty (2 etapy), hygienické centrum, škola z Plánu obnovy
Použité zdroje	ITMS2021+ exporty (31. 12. 2025); výzva PSK-UV-006; pohovor s prijímateľom 7. 7. 2026; konzultácie so SO
Spracoval	

2. Kontext obce a východisková potreba • HO3

Rudňany sú veľká obec v okrese Spišská Nová Ves s početným obyvateľstvom z MRK, vyše 3 000 osôb je koncentrovaných v dvoch lokalitách. Obec prevádzkuje obecné nájomné byty pre MRK a systematicky investuje do miestnej infraštruktúry (materská škola, hygienické centrum, pripravovaná ďalšia bytová výstavba). Špecifikom obce je vysporiadanosť pozemkov. Obec

postupne vykúpila pozemky od železoručných baní (v likvidácii) a ďalších inštitúcií, takže na rozdiel od mnohých obcí s osídleniami nepotrebovala jednoduché pozemkové úpravy. Komunikácia pozdĺž obecných nájomných bytov pre MRK bola v zlom technickom stave. Nešlo o dopravné prepojenie obce ako celku, ale o obslužnú komunikáciu, ktorej užívateľmi sú výhradne obyvatelia z MRK.

3. Intervencia

Intervenčná logika: vstupy (NFP 211 656,70 EUR) → modernizácia 0,37 km miestnej komunikácie priamo v rómskej lokalite pri nájomných bytoch → bezpečný a celoročne udržiavateľný prístup k bývaní → zlepšenie podmienok bývania a obsluhy lokality (zvoz odpadu, zimná údržba, prístup služieb).

Teória zmeny predpokladá, že modernizácia komunikácií v obciach z ARK zlepši prístup MRK k službám a zamestnanosti. Rozhodujúcou premennou je trasovanie komunikácie.

Merateľné ukazovatele projektu (plán / skutočnosť k 31. 12. 2025):

Kód MU	Názov	Cieľ	Skutočnosť
PSKPRCO46	Dĺžka rekonštruovaných alebo modernizovaných ciest – mimo TEN-T (výstup)	0,37 km	0
PSKPRCR55	Používatelia novovybudovaných/modernizovaných ciest za rok (výsledok)	117 722,22	0

Nulová hodnota ukazovateľov k 31. 12. 2025 pri fyzicky ukončenom a skolaudovanom projekte ukazuje na časový sklz vykazovania voči realite. Hodnoty MU aktualizujú až s administratívnym ukončením projektu.

Ukazovateľ PSKPRCR55 s cieľom 117 722,22 užívateľov ročne je výpočtová veličina, ktorej metodika nie je z dokumentácie zrejmá (v porovnaní s počtom obyvateľov ide zjavne o kumulatív prejazdov a prechodov). Ukazovateľ PSKPR138 (podiel komunikácií so zvýšenou bezpečnosťou), ktorý vykazuje 43 iných projektov RSO3.2, tento projekt nevykazuje. Ani jeden vykazovaný ukazovateľ nenesie informáciu o MRK, prínos pre komunitu je pritom v tomto prípade stopercentný.

4. Koordinácia a komplementarita

Refundácia v čase vypracovania prípadovej štúdie ešte neprebehla. Obec financovala realizáciu z vlastných zdrojov (vrátane bankového úveru 1 mil. EUR, ktorý si na predfinancovanie projektov zobrala). Žiadosť o platbu podala 9. 10. 2025, doplnenie 22. 11. 2025, záverečnú monitorovaciu správu predložila 3. 12. 2025, kontrola na mieste prebehla v októbri 2025 (bez zistení brániacich platbe). K dátumu osobného pohovoru (7. 7. 2026) refundácia nebola vykonaná a prijímateľ na priamu otázku o dôvode nedostal od SO odpoveď.

Respondent opísal opakované vracanie dokladov pre terminologické detaily bez vecného významu („hranie sa so slovíčkami“), ktoré proces predlžujú bez vplyvu na účelnosť výdavku. Komunikáciu v záverečnej fáze dodatočne sťažilo sťahovanie ÚSVRK (nefunkčné telefonické

kontakty). Fáza od schválenia žiadosti po ukončenie realizácie pritom podľa respondenta prebehla rýchlo a bez problémov.

Podnet na podanie žiadosti o NFP bol kombinovaný: externá informácia o možnosti sa stretla s pripraveným zámerom obce; ÚSVRK obci poskytoval prehľad tém, do ktorých sa možno zapojiť.

Rudňany predstavujú najkomplexnejší integrovaný prístup v skúmanej vzorke: komunikácia v lokalite + oprava nájomných bytov (dotácia ÚV SR 15 tis. EUR) + hygienické centrum + pripravovaná výstavba ďalších nájomných bytov (dve etapy, cca 1,3 + 3 mil. EUR) + zberný dvor + MOPS (12 členov) + rozvojový tím (30 pracovníkov) + škola z Plánu obnovy. Intervencie sa vzájomne podmieňujú (cesta zlepšuje zvoz odpadu a údržbu pri bytoch; rozvojový tím vedie nájomníkov k separovaniu; MOPS zabezpečujú sprevádzanie detí a dohľad). Rovnako ako v lňačovciach intervencie do funkčného celku skladá obec, program ich eviduje jednotlivo.

Obec má spracovanú a zaplatenú projektovú dokumentáciu na ČOV (projekt rádovo 200 tis. EUR; do výzvy sa nestihla zapojiť) a na most k zdravotnému stredisku a škole (výzva nevyšla). Nevyužitá dokumentácia viaže prostriedky obce, zdroj financovania chýba alebo mešká.

Respondent poukázal na nepomer vzorcov: obec s vyše 3 000 obyvateľmi MRK mala nárok na 30 pracovníkov rozvojového tímu (1/100), zatiaľ čo výrazne menšie komunity dosahovali relatívne vyššie počty na obyvateľa; kapacita tak nie je úmerná veľkosti komunity.

5. Zameranie a fyzický dosah na MRK

Komunikácia je vedená priamo v lokalite s MRK, pozdĺž obecných nájomných bytov. Lokalizačná dokumentácia žiadosti (vrátane prílohy s vyznačením smerovania k MRK) zodpovedá realizácii, k podstatným zmenám nedošlo. Obec navyše z vlastných zdrojov dobudovala nadväzujúce úseky a chodník, kontrola na mieste fyzickým premeraním zistila viac zrealizovanej komunikácie, než bolo predmetom projektu.

Kontrola na mieste (október 2025) prebehla dvojstupňovo: fyzické premeranie komunikácie (meracie pásy, fotodokumentácia) a administratívna kontrola súladu predloženej dokumentácie s originálmi (archív, verejné obstarávanie, účtovné zaradenie majetku). Prijímateľ hodnotí kontrolórov ako odborných a korektných. Fyzické premeranie je pritom de facto lokalizačným ex-post overením výstupu. Mechanizmus, ktorý hodnotiteľ navrhuje štandardizovať, teda v praxi kontroly čiastočne existuje. Jeho výstup sa len nevykazuje ako údaj o dosahu na MRK.

Intervencia v jednej z dvoch lokalít s MRK vyvolala požiadavky obyvateľov druhej lokality. Príklad ukázal, že pri obciach s viacerými osídleniami MRK treba pri plánovaní počítať s citlivosťou témy. Zároveň obec zaregistrovala negatívne reakcie majority, keď sa objavili výhrady typu, že obec „dostáva peniaze na Rómov“.

6. Prínos a jeho vykazovanie

Infraštruktúra sa fyzicky nachádza v osídlení s MRK, užívateľmi sú výhradne obyvatelia lokality a prínos pre MRK je dohľadateľný z lokalizačnej dokumentácie žiadosti o NFP a z protokolu kontroly.

Ani pri jednoznačnom prínose pre MRK sa tento prínos nevykazuje, keďže sledované MU nešpecifikujú prínosy pre MRK (dĺžka cesty, počet užívateľov). Dôkaz prínosu existuje výlučne v prílohe žiadosti o NFP a v spise kontroly, teda mimo monitorovacieho systému.

Toto zistenie zároveň dáva za pravdu stanovisku SO z validačného stretnutia (overovanie cielenia pri žiadosti je dôsledné) a súčasne potvrdzuje rozlíšenie, na ktorom hodnotiteľ trvá – overovanie je viazané na fázu žiadosti a výzvy, nie na zmluvu o NFP a monitorovanie počas realizácie a udržateľnosti. Prípád Rudňany ukazuje prakticky celý reťazec: vstupné overenie dosahu na MRK prebehlo, fyzická kontrola prebehla – ale žiadny z týchto aktov nezanechal v monitorovacích dátach údaj o dosahu na MRK.

MRK príznak „ANO“ je v tomto prípade správny formálne aj vecne. Prípád môže slúžiť ako referenčný bod pri posudzovaní ostatných projektov RSO3.2.

Príloha 4 – Prehľad stretnutí so zástupcami SO

Meno respondenta	Pozícia	Inštitúcia	Termín	Účel
	generálny riaditeľ riaditeľ odboru vedúci oddelenia	ÚSVRK	26. 6. 2026	Osobný pohovor
	vedúci Oddelenia posudzovania a implementácie projektov riaditeľ Odboru implementácie EŠF programová manažérka projektový manažér	MZ SR	20. 5. 2026	Osobný pohovor (skupinový)
	riaditeľka Odboru programovania riaditeľ Odboru implementácie projektov v oblasti vzdelávania vedúca Oddelenia programovania pre oblasť vzdelávania manažérka programovania manažérka monitorovania/hodnotenia	MŠVVaM SR	22. 5. 2026	Osobný pohovor (skupinový)
	manažér monitorovania	MPSVR SR	30. 6. 2026	Osobný pohovor (online)

HODNOTENIE IMPLEMENTÁCIE ROZPOČTU PROGRAMU SLOVENSKO
NA PODPORU INKLÚZIE MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKÝCH KOMUNÍT

	manažér programovania manažérka programovania riaditeľ odboru	MPSVR SR	2. 7. 2026	Osobný pohovor (skupinový, online)
	manažérka monitorovania programu	MPSVR SR	3. 7. 2026	Písomné vyjadrenie
	generálna riaditeľka Sekcie implementácie projektov I. riaditeľka Odboru národného projektu usporiadania právnych vzťahov k pozemkom riaditeľka Odboru NP Monitorovanie a hodnotenie	ÚSVRK	15. 6. 2026	Osobný pohovor (online)
	riaditeľ odboru vedúca oddelenia manažér monitorovania a hodnotenia manažér programovania a metodik riaditeľ odboru manažér monitorovania a hodnotenia vedúci oddelenia	ÚSVRK	18. 6. 2026	Osobný pohovor

Ďalšie stretnutia

- 18. 6. 2026, osobný pohovor s vedúcim zamestnancom, ktorý je poverený riadením sekcie strategických politík, ÚSVRK.

- 1. 7. 2026, osobný pohovor so zástupcami odboru programovej jednotky, ÚSVRK.

Príloha 5 – Zápisy zo stretnutí so zástupcami SO

Zápis zo stretnutia – SO01

Hlavné závery zo stretnutia:

- Rozpočtové nastavenie a relevancia pre MRK: Alokácie sú určované najmä na úrovni P SK a strategických dokumentov, nie na úrovni výzvy 2RN. Výzva má širšiu cieľovú skupinu znevýhodnených osôb bez samostatnej alokácie výlučne pre MRK. V gescii MPSVR SR je podľa respondenta približne 907 mil. EUR s príznakom MRK „áno/čiastočne“; časť podpory je priamo cielená na MRK, pri časti ide o nepriamu relevanciu podľa lokality, cieľovej skupiny a reálneho zastúpenia osôb z MRK.
- Zameranie projektov a implementácia: Pri NP Ľudia a hrady sa nastavenie rozpočtu odvíjalo najmä od počtu oprávnených pamiatok, pracovníkov, minimálnej mzdy a indexácie nákladov. Historicky sa podiel osôb z MRK v cieľovej skupine pohyboval približne na úrovni 60 %, zároveň však bola pomenovaná potreba posudzovať nákladovú efektívnosť a udržateľnosť nástroja.
- Evidencia údajov a meranie prínosu: Priama evidencia príslušnosti k MRK je limitovaná legislatívou, keďže etnicita sa nesleduje. Údaje z kariet účastníkov neumožňujú jednoznačne oddeliť MRK, preto sa prínos posudzuje najmä nepriamo podľa lokality, charakteru cieľovej skupiny, monitorovacích správ, ARK a skúseností prijímateľov. Pri týchto projektoch nemožno automaticky vyvodzovať dopad na MRK bez ďalšieho overenia.
- Bariéry implementácie: Respondenti upozornili na obmedzenú presnosť údajov o MRK, sezónnosť a menej systémové financovanie NP Ľudia a hrady, slabšiu koordináciu projektov v jednej lokalite a riziko prekryvania terénnej sociálnej práce, komunitných centier, zdravotných aktivít a podpory zamestnanosti. Pre hodnotenie je dôležité sledovať nielen výstupy, ale aj územnú koordináciu podpory v lokalitách s MRK.
- Systémové zistenia: V praxi môže byť nejasne vymedzená úloha pracovníkov financovaných z rôznych zdrojov a sprostredkovateľských orgánov. Ako problém boli pomenované aj administratívne a kultúrne bariéry na strane klientov a obmedzená kapacita vhodných prijímateľov pre model sociálnej ekonomiky.
- Zistenia využiteľné pre hodnotenie: Pre hodnotenie je relevantné rozlišovať medzi intervenciami priamo zameranými na MRK a intervenciami so širšou cieľovou skupinou, pri ktorých sa prínos pre MRK prejavuje najmä nepriamo. Osobitnú pozornosť si vyžadujú projekty realizované v lokalitách s prítomnosťou MRK alebo pracujúce so skupinami, v ktorých môžu byť osoby z MRK významne zastúpené. Reálne zastúpenie a prínos je potrebné overovať kombináciou projektových údajov, lokalizácie aktivít, ARK a kvalitatívnych rozhovorov.
- Odporúčania: Odporúča sa metodicky vymedziť deliace línie medzi terénnymi intervenciami, posilniť lokálnu koordináciu aktérov a sledovať spoluprácu projektov v lokalitách MRK. Pri hodnotení prínosu pre MRK je potrebné pracovať s nepriamymi indikátormi, kvalitatívnym overením a opatrne interpretovať výsledky projektov, ktoré MRK neevidujú priamo. Pri NP Ľudia a hrady je vhodné zohľadniť dlhodobú udržateľnosť a možné prepojenie na sociálnu ekonomiku.

Zápis zo stretnutia – S002

Hlavné závery zo stretnutia:

- Plánovanie intervencií: Príprava vychádzala z odporúčaní Rady EÚ, národných stratégií a záväzkov Plánu obnovy, najmä v oblasti desegregácie a podporných opatrení. Celková alokácia na podporu MRK bola podľa respondentov výsledkom politického kompromisu medzi SR a EK, pričom konkrétna časť alokácie bola rezortu školstva pridelená z úrovne MIRRI SR. Koordinácia prebiehala participatívne, no ako limit bol identifikovaný rezortný prístup a nedostatočná nadrezortná koordinácia v území.
- Implementácia aktivít: Projekty v oblasti vzdelávania dosahujú rozdielny stupeň pokroku. POP 3 postupne prechádza na financovanie zo štátneho rozpočtu, PPV sa realizuje v 13 lokalitách a PVP má časový sklz spôsobený najmä náročným získavaním súhlasov rodičov. Medzi hlavné bariéry patria nedostatok odborníkov, osobitne psychológov, nedôvera rodičov a rozdielna aktivita samospráv pri desegregácii.
- Evidencia prínosov pre MRK: Príslušnosť jednotlivcov k MRK sa priamo neeviduje, keďže neexistuje legislatívna definícia jednotlivca z MRK a zároveň je potrebné rešpektovať ochranu osobných údajov. Prínos pre MRK je preto možné posudzovať najmä nepriamo, napríklad cez ARK, proxy ukazovatele sociálne znevýhodneného prostredia a špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb, podporené lokality a zmeny v ekosystéme školy.
- Vykazovanie alokácie: Pri projekte POP 3 bol podiel alokácie vykazovaný v prospech MRK určený na základe identifikácie zapojených škôl podľa Atlasu rómskych komunít a prepočtu nákladov na podporené pozície. Respondenti zároveň upozornili, že presuny prostriedkov a zmena príznaku MRK môžu znižovať prehľadnosť a predvídateľnosť sledovania reálnej alokácie určenej na podporu MRK.
- Hodnotenie výsledkov: Prínos pre MRK je prevažne nepriamy, keďže intervencie pôsobia na celú triedu alebo školské prostredie a zároveň môžu znižovať riziko stigmatizácie. Ako relevantné zdroje údajov boli uvedené najmä RIS a údaje CVTI. Respondenti zároveň poukázali na potrebu väčšieho využívania kvalitatívnych a do budúcnosti aj kontrafaktuálnych metód hodnotenia dopadov.
- Odporúčania: Respondenti poukázali na potrebu jednotného nadrezortného prehľadu intervencií realizovaných v jednotlivých obciach, jasnejšej koordinácie medzi rezortmi a obmedzenia prekrývania obdobných projektov a pracovných pozícií. Pri hodnotení prínosov odporúčali vo väčšej miere využívať kvalitatívne metódy, napríklad prípadové štúdie konkrétnych obcí, a do budúcnosti zväžiť aj kontrafaktuálne hodnotenie. Potrebne je tiež vytvoriť jasnejšiu metodiku identifikácie prínosu intervencií pre MRK, ktorá bude rešpektovať legislatívne limity.

Zápis zo stretnutia – SO03

Hlavné závery zo stretnutia:

- Koordinácia a riadenie intervencií: MZ SR pri implementácii postupuje podľa metodických dokumentov a manuálov riadiaceho orgánu. ÚSVRK je vnímaný najmä ako iniciátor, koordinátor a poradný partner pre oblasť MRK, pričom operatívne nastavenie ukazovateľov a implementácia prebieha primárne medzi ÚSVRK a prijímateľom. Dôležitú úlohu zohráva komisia pri Monitorovacom výbore pre MRK, kde sa prerokúvajú zámery národných projektov a uplatňuje sa princíp 3D.
- Nastavenie projektu a cielenie podpory: Projekt nadväzuje na predchádzajúce skúsenosti prijímateľa Zdravé regióny, pričom MZ SR sa usilovalo o vyššiu kvalitu výstupov a výsledkov. Intervencie sú striktné viazané na opatrenia v MRK a oprávnenosť lokalít podľa Atlasu rómskych komunít. Deliacia línia voči iným projektom, napríklad MOPS alebo rozvojovým tímom, je vnímaná ako dôležitá z hľadiska predchádzania duplicit a kontroly zo strany EK.
- Implementácia a bariéry: Implementácia sa hodnotí pozitívne; v teréne pôsobí cca 350 – 400 asistentov, kapacity by umožnili až 500. Hlavnou bariérou je oneskorená akreditácia vzdelávacieho programu pre asistentov v nemocniciach, čo spôsobilo neoprávnenosť výdavkov na lektorov. Problémom je aj tlak na mzdy v dôsledku inflácie a fluktuácia asistentov.
- Evidencia a kontrola: Osoby z MRK sa evidujú cez intervenčné karty/karty účastníka v ITMS. SO kontroluje žiadosti o platbu, sumarizačné hárky, pracovné výkazy a riziká, v prípade potreby vykonáva aj kontroly na mieste.
- Alokácia a využitie zdrojov: Alokácia 55 mil. EUR bola fixne určená pri P SK a podľa SO je primeraná. Využitie zdrojov sa kontroluje podľa pravidiel MIRRI a interných postupov MZ SR, najmä vo vzťahu k oprávnenosti výdavkov a ich zameraniu na cieľovú skupinu z ARK.
- Prínos a prax: Hlavným prínosom je zlepšenie zdravotného stavu a hygienických návykov, čím sa znižuje riziko epidémií. Dobrou praxou sú asistenti v nemocniciach, ktorí pomáhajú prekonávať jazykové a sociálne bariéry medzi pacientmi z MRK a zdravotníckym personálom.
- Hodnotenie: Hodnotenie stojí na merateľných ukazovateľoch: cieľom je poskytnúť služby 55 000 osobám v regiónoch a 10 000 osobám v nemocniciach; aktuálne plnenie je cca 16 000 v regiónoch a 1 232 v nemocniciach.

Zápis zo stretnutia – SO04

Hlavné závery zo stretnutia

- **Príprava výzvy:** Výzva bola pripravovaná štandardným a participatívnym spôsobom, vrátane verejnej konzultácie a komunikácie s aktérmi pôsobiacimi v teréne. Podnety z konzultácie boli podľa respondenta zapracované s cieľom nastaviť podmienky tak, aby boli využiteľné aj pre širší okruh subjektov.
- **Cieľová skupina a relevancia pre MRK:** Výzva bola relevantná pre MRK najmä cez zameranie na osoby v nepriaznivej sociálnej situácii, osoby ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením a cez väzbu na Stratégiu rovnosti a inklúzie Rómov. Kritériá výberu cieľovej skupiny boli pomerne špecifické, keďže sa týkali osôb pripravených na ďalšiu fázu podpory, čo mohlo obmedziť zapojenie niektorých žiadateľov alebo cieľových skupín.
- **Spolupráca s ÚSVRK a ďalšími aktérmi:** Spolupráca s ÚSVRK bola skôr menej intenzívna, pričom ÚSVRK zabezpečoval najmä posúdenie princípu 3D. Výzva bola zároveň nastavovaná v súlade s Programom Slovensko, jeho špecifickými cieľmi, očakávanými výsledkami a relevantnými strategickými dokumentmi.
- **Zapojenie žiadateľov a bariéry:** Napriek otvorenému nastaveniu výzvy bol predložený len jeden projekt. Respondent uviedol, že ďalšie žiadosti mohli byť rozpracované, no neboli podané; systematická spätná väzba od neúspešne zapojených alebo nepodaných žiadateľov sa podľa dostupných informácií nezistovala. Ako významná komplikácia sa ukázala monetizácia aktivít a nedostatok vhodných dát pre nastavenie benchmarkov a výdavkov.
- **Evidencia MRK a meranie výsledkov:** Evidencia počtu osôb z MRK, karta účastníka a nastavenie merateľných ukazovateľov neboli v pôsobnosti respondenta. Prínos pre MRK je preto potrebné posudzovať opatrne a kombinovať projektové údaje s ďalšími zdrojmi, najmä údajmi z ITMS, informáciami od implementačného útvaru, lokalitami realizácie a kvalitatívnymi zisteniami.
- **Kľúčové aktivity a prínosy:** Výzva nadväzovala na skúsenosť prijímateľa s obdobným projektom a pracovala s viacfázovým modelom podpory bývania, zahŕňajúcim prípravu klientov, prácu v teréne a výstavbu. Za prínosné sa javí využitie skúseností z predchádzajúcej praxe, avšak pre hodnotenie bude dôležité overiť konkrétne výsledky a dáta z implementácie.
- **Odporúčania / implikácie pre hodnotenie:** Do budúcnosti je vhodné posilniť systematické zbieranie dát o účastníkoch a prínosoch pre MRK, lepšie dokumentovať dôvody nezapojenia potenciálnych žiadateľov, využívať kvalitatívne rozhovory popri projektovej dokumentácii a pracovať s jasnejšou teóriou zmeny alebo logickým rámcom. Pri podobných výzvach by bolo prínosné vopred definovať požiadavky na dáta, ktoré umožnia lepšie vyhodnotiť dlhodobé dopady na cieľovú skupinu.

Zápis zo stretnutia – SO05

Hlavné závery zo stretnutia:

- Určenie alokácie pre MRK – cieľom bolo nastaviť podporu MRK ako jednotnejší rámec medzi ESF+ a EFRR a znížiť roztrieštenosť medzi rezortmi. Program však vznikol skôr než stratégia a akčné plány, čo oslabilo programovú logiku. Alokácia bola chápaná ako indikatívna hodnota na monitorovanie; MPSVR SR ju nastavilo opatrne, aby sa znížilo riziko nesplnenia hodnôt po sprísnení metodiky. Po prechode na koeficient incidencie MRK v obci sa vykazované hodnoty znížili, najmä vo väčších mestách. Po presune gescie prostriedkov s indikáciou MRK v rámci EFRR pod ÚSVRK MPSVR SR tieto prostriedky v EFRR samostatne nevykazuje; indikácia MRK mu zostala v rámci ESF+.
- Vykazovanie a kvalita dát – pri projektoch s FO sa pracuje s kartou účastníka, najmä s údajmi o trvalom pobyte, statuse, vzdelaní a veku. Etnická príslušnosť sa povinne nezbiera, preto sa MRK podiel určuje cez trvalý pobyt, Atlas RK a koeficient incidencie MRK v obci. Výdavky v prospech MRK sa vykazujú alikvotne podľa podielu osôb, nie sledovaním konkrétneho „MRK eura“. Finálne hodnoty sú známe až po ukončení projektu, čo môže spôsobovať nesúlad medzi počtom účastníkov a priebežným čerpaním.
- Príprava programového obdobia a výziev – potrebné je jasnejšie prepojiť stratégiu, akčné plány a opatrenia P SK. MPSVR SR pri EÚ zdrojoch vyžaduje väzbu opatrení na konkrétnu akciu programu; nie je zrejmé, či rovnaký prístup platí naprieč rezortmi. Spolupráca s ÚSVRK sa zlepšila vďaka jasnejšej komunikácii a zodpovednostiam. Podľa respondenta sa po presune gescie prostriedkov s indikáciou MRK výrazne znížilo praktické opodstatnenie osobitnej Komisie pre MRK pri Monitorovacom výbore pre Cieľ 4.
- Závery a odporúčania – zjednotiť vykazovanie naprieč rezortmi, zaviesť jednotnú evidenciu obcí/sídiel cez jedinečné kódy a lepšie previazať akčné plány s opatreniami P SK. Do budúcnosti sústrediť podporu na menší počet nosných, merateľných tém s reálnym dosahom. Limitom zostáva absencia spoľahlivých etnických dát, ktorá sťažuje vyhodnocovanie intervencií.

Zápis zo stretnutia – SO06

Hlavné závery zo stretnutia:

- Implementáciu národných projektov riadi na ÚSVRK sekcia zložená z riaditeľiek a metódičiek pôsobiach v Bratislave, ktoré zabezpečujú obsahovú aj formálnu koordináciu, a z koordinátorov v teréne komunikujúcich priamo so samosprávami. Podporné procesy — zazmluvňovanie dohodárov, financie, verejné obstarávanie, IT podpora, publicita — zabezpečujú samostatné útvary úradu vlády mimo priamej gescie tejto sekcie. Podľa zástupkyne sekcie táto deľba predlžuje niektoré procesy; ako príklad zlepšenia uviedla prechod schvaľovania služobných ciest z listinnej formy na systém CSKG, ktorý skrátil vybavenie z týždňov na hodiny. Odporúča sústrediť podporné procesy pod jeden útvar.
- ÚSVRK sa v programovacej fáze aktívne podieľal na definovaní oprávnených aktivít, najmä pri mäkkých intervenciách, kde vychádzal z vlastného vyhodnotenia predchádzajúceho programového obdobia. Pri odhade alokácií pre dopytovo orientované výzvy (voda, kanalizácia, cesty, materské školy) však dopyt výrazne podcenil — nepredpokladal taký záujem obcí ani nárast cien stavebných prác. Spolupráca pri príprave spoločných výziev s inými rezortmi (príklad štipendijného programu s MŠVVaM SR) je podľa zástupkyne citeľne pomalšia než čisto interné procesy ÚSVRK, keďže vyžaduje zapracovanie pripomienok viacerých rezortov.
- Jednotná medzirezortná definícia pojmu marginalizovaná rómska komunita neexistuje, každý rezort si ju vykladá samostatne. Pri dopytovo orientovaných projektoch (napr. jednoduché pozemkové úpravy) ÚSVRK nevyžaduje od jednotlivých osôb formálne vyhlásenie o rómskej príslušnosti — oprávnenosť je daná geografickým vymedzením (obvod pozemkových úprav, lokalita v Atlase rómskych komunít) a potvrdením starostu, ktorý zmluvnú stranu pozná. Karta účastníka s dobrovoľnou sebaidentifikáciou sa využíva výlučne pri NP Rozvojové tímy I. Zber dát do Atlasu prebieha na úrovni obce alebo lokality, nie jednotlivca, v súlade s obmedzeniami ochrany osobných údajov.
- Aktualizácia Atlasu rómskych komunít (pôvodná verzia z roku 2019) prebehla zberom dát od apríla do októbra 2025; dáta sú v čase stretnutia vyčistené a pripravené, ich zverejnenie však čaká na dokončenie súvisiaceho mapového informačného portálu, odhadované na približne dva týždne od stretnutia. Porovnateľnosť s predchádzajúcou verziou bude len čiastočná, keďže rozsah niektorých intervencií (napríklad rozvojových tímov) sa medzi verziami zásadne zmenil.
- NP Pozemky bol predĺžený do júna 2027 a rozšíril svoj záber z pôvodných 150 obcí na celý Atlas rómskych komunít. V čase stretnutia prebieha priame vysporiadanie pozemkov cez nájomné zmluvy v 101 obciach a mapové podklady pre jednoduché pozemkové úpravy boli odovzdané pre 177 obcí. Zástupkyňa zdôraznila, že samotné konanie jednoduchých pozemkových úprav vedie okresný úrad podľa osobitného zákona mimo kontroly národného projektu a trvá spravidla minimálne dva a pol roka, preto úspešnosť národného projektu nemožno stotožňovať s tempom týchto správnych konaní. Zber medzirezortných dát o MRK pre potreby akčných plánov

stratégie označila za sťaženy, keďže rezorty poskytujú väčšinou len všeobecné údaje o Rómoch, nie špecificky o MRK.

Zápis zo stretnutia – SO07

Hlavné závery zo stretnutia:

- Základným spoločným menovateľom všetkých dopytovo orientovaných výziev je podmienka zaradenia obce do Atlasu rómskych komunít. Niektoré výzvy (základné školy, časť bývania) navyše vyžadujú príslušnosť obce k tzv. 60-ke, teda k prioritným obciam zapojeným do NP Rozvojové tímy I. Pre výzvy mimo tejto skupiny bol zavedený motivačný princíp 1:1 — obec môže investovať mimo MRK osídlenia rovnaký objem prostriedkov, aký investuje priamo preň; zámerom bolo znížiť odpor zastupiteľstiev voči čisto rómsky označeným projektom. Podmienky dosahu sú ďalej špecifické podľa typu investície: pri vode a kanalizácii musí prípojka smerovať priamo do MRK obydlií, pri cestách musí trasa spájať osídlenie s konkrétnou službou, pri odpadovom hospodárstve platí záväzná vzdialenosť stojiska od lokality a pri bývaní záväzný minimálny podiel bytov pre MRK overovaný nájomnými zmluvami. Súčasťou každej žiadosti je aj povinné vyhodnotenie príspevku k tzv. 3D princípom podľa internej metodiky programovej jednotky, ktorá nie je verejnou prílohou výzvy.
- Fyzický dosah na MRK sa pri hodnotení žiadostí overuje cez mapové prílohy s vyznačením osídlení a trasovaním infraštruktúry; v prípade pochybností hodnotiteľa vyžadujú doplnenie alebo projekt zmenšia o neoprávnené úseky. Počas realizácie prebieha overenie najmä pri kontrolách na mieste, kde je vizuálna identifikácia MRK komunity podľa odhadu zástupcov možná v približne 80 percentách prípadov; v zvyšku sa vychádza z popisu žiadateľa a miestnej znalosti, keďže formálna etnická identifikácia nie je právne prípustná. Jednotný zastrešujúci metodický dokument upravujúci overovanie dosahu naprieč všetkými výzvami neexistuje, záväzným rámcom sú podmienky jednotlivých výziev.
- Stav zazmluvnenia sa medzi opatreniami výrazne líši. Pri vode a kanalizácii aj pri odpadovom hospodárstve sú po revízii alokácií medzi jednotlivými podopatreniami pokryté všetky oprávnené žiadosti. Pri miestnych komunikáciách je situácia opačná — dopyt výrazne prevýšil alokáciu (do jednej výzvy bolo podaných 232 žiadostí, 145 zostáva v zásobníku, do druhej 56 žiadostí s 11 v zásobníku), pričom na pokrytie všetkých oprávnených žiadostí chýba odhadom 60 miliónov EUR. Pri bytovej výstavbe boli po poslednej revízii schválené posledné projekty zo zásobníka pôvodnej výzvy; zvyšných približne 16 miliónov EUR z dopytu presúva ÚSVRK do pripravovanej novej výzvy na bývanie s predĺženým termínom realizácie do roku 2030.
- Merateľný ukazovateľ populácie napojenej na vodu sa naplňa až po fyzickom pripojení domácnosti potvrdenom zmluvou o pripojení, nie po dokončení siete. Pri odpadovom hospodárstve a miestnych komunikáciách chýbajú špecificky MRK ukazovatele, keďže tieto oblasti podpory pôvodne patrili pod iné rezorty (životné prostredie, doprava) a ich ukazovatele neboli od počiatku koncipované pre MRK cielenie; čiastočnou kompenzáciou je sledovanie tzv. iných údajov bez záväzných cieľových hodnôt.
- Zástupcovia ÚSVRK zhodne poukázali na absenciu reálnej koordinačnej právomoci úradu voči ostatným sprostredkovateľským orgánom — o aktivitách iných rezortov sa dozvedajú prevažne neformálne, centrálna koordinačná platforma funguje podľa nich len formálne. Ako odporúčania pre budúce programové obdobie uviedli: zlúčenie

roztrieštených špecifických cieľov pre MRK investície pod jednu gesciu s jednotnými pravidlami; vyhlásenie výzvy na projektovú dokumentáciu s dostatočným predstihom pred investičnou výzvou; zachovanie kontinuity podmienok medzi programovými obdobiami; a teritoriálny prístup kombinujúci viacero typov intervencií v jednej lokalite, podľa vzoru fungovania 60-ky prioritných obcí.

Zápis zo stretnutia – SO08

Hlavné závery zo stretnutia:

- Stratégia a akčné plány - jadro koordinačnej úlohy ÚSVRK spočíva v príprave Stratégie rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030 a nadväzujúcich akčných plánov v spolupráci so zodpovednými rezortmi. ÚSVRK vytvára platformu pre zapojenie ministerstiev, MVO, akademickej obce a samospráv. Monitorovanie plnenia akčných plánov prebieha prostredníctvom každoročných monitorovacích správ. Päť nezávislých expertov hodnotí plnenie aktivít na škále 1–5 a navrhuje korekčné opatrenia. Tento prístup je podľa neho výnimočný aj v európskom kontexte. Koordinácia úloha vo vzťahu k Stratégii je hodnotená ako dostatočná a funkčná.
- Programovanie a vyjednávanie o alokácii – ÚSVRK bol plne zapojený do prípravy P SK, aktívne participoval na komisiách, poradných orgánoch a pracovných skupinách, navrhoval obsah prioritných osí a intervencií. Hlavným sporným bodom bola výška alokácie pre MRK. Na strane Slovenska existovali obavy z obmedzenej absorpčnej kapacity samospráv, EK presadzovala navýšenie alokácie. ÚSVRK vnímal pozíciu EK ako podporu svojich zámerov. Na prekonanie absorpčných bariér ÚSVRK presadil nástroje ako nulové spolufinancovanie samospráv pri infraštruktúrnych projektoch. Tieto opatrenia sa v praxi osvedčili a alokácia by mala byť vyčerpaná. Investície do inklúzie MRK mimo eurofondov sú minimálne, čo oslabuje dlhodobú udržateľnosť politik.
- Koordinácia v implementačnej fáze P SK - špecifický koordinačný nástroj pre P SK neexistuje. Rada vlády pre inklúziu MRK (vytvorená v závere 2025) má plniť úlohu platformy pre výmenu informácií a koordináciu politik. Koordinácia úloha je sústredená na Odbore programovej jednotky. Všetky dopytové výzvy ostatných SO podliehajú posúdeniu súladu s princípmi 3D. Spolupráca s rezortmi pri príprave NP je rôzna: pri niektorých témach (napr. štipendiá pre rómskych žiakov) je komunikácia intenzívna, pri iných (napr. bytová politika) nedostatočná.
- Vykazovanie prínosov pre MRK - absencia etnických údajov je jedným z dôležitých systémových nedostatkov. Rezorty dodávajú do monitorovacích správ odhadované čísla bez overiteľného základu; ÚSVRK nemá prístup k širším dátovým súborom z projektov. Mainstreamové projekty cieľové skupiny pre MRK sledujú iba nepriamo — cez proxy ukazovatele (napr. uchádzači o zamestnanie, žiaci zo sociálne znevýhodneného prostredia), čo neumožňuje spoľahlivú kvantifikáciu dosahu. Bola zriadená medzirezortná pracovná skupina pre zber etnických údajov. Jej cieľom je dohodnúť metodiku zberu dát, využiteľnú v novom programovom období.
- Kapacity ÚSVRK - kapacity sekcie strategických politik sú „na hrane“. Ľudské zdroje na odbore implementácie politik (6 ľudí) a odbore programovej jednotky sú obmedzené a nestačia rozsahu koordinačnej agendy. NP Monitorovanie a hodnotenie inkluzívnych politik (10 ľudí) dopĺňa analytickú kapacitu, no je financovaný projektovo — jeho kontinuita po skončení projektu nie je zaistená. Koordinácia agenda je financovaná prevažne z fondov EÚ. Neexistuje plán prechodu na štátny rozpočet. Konsolidácia verejných financií znižuje počty miest plošne, bez zohľadnenia strategických priorít v čase, keď by ÚSVRK potreboval kapacity posilniť.

- Príprava nového programového obdobia - ÚSVRK je zaradený do pracovných skupín k NRP a Vízii 2040. Túto agendu zastrešuje Odbor programovej jednotky, ktorého kapacity sú pritom hraničné. Kľúčová ambícia do nového PO je dohodnúť metodiku zberu etnických údajov a zapracovať ju do nastavenia ukazovateľov, aby bolo možné spoľahlivejšie merať dosah intervencií na MRK.

Zápis zo stretnutia – SO09

Hlavné závery zo stretnutia:

- Odbor programovej jednotky – hlavnou úlohou je posudzovanie súladu dopytovo orientovaných výziev všetkých SO s princípmi desegregácie, degetoizácie a destigmatizácie (3D). Posúdeniu podliehajú výlučne dopytové výzvy. Národné projekty, IÚI výzvy a výzvy technickej pomoci posudzovaniu 3D nepodliehajú. Dá sa to považovať za systémovú medzeru, ktorú treba riešiť. Niektoré SO sami žiadali o posúdenie aj národných projektov. Okrem posudzovania 3D sa odbor podieľa na zámeroch národných projektov cez participatívne pracovné skupiny a poskytuje vstupné podklady pri nastavovaní výziev a výberových kritérií.
- Sledovanie alokácie a vykazovanie prínosov pre MRK - sledovanie alokácie určenej na inklúziu MRK naprieč všetkými SO je systémovo nedostatočné. Merateľné ukazovatele nastavené pre MPSVR SR a MŠVVaM SR neumožňujú spoľahlivú kvantifikáciu dosahu na MRK. Momentálny stav je, že ak by niektorý SO znížil alokáciu vyčlenenú na inklúziu MRK, ÚSVRK by sa to dozvedel len nepriamo cez stav v ITMS. Výsledky monitorovania akčných plánov a NP Monitorovanie a hodnotenie nie sú dostatočne zrozumiteľné pre širšie publikum. Veľké štatistické dáta nie sú pretavené do príkladov dobrej praxe. Na konci roka 2026 sa plánuje rozsiahly odpočet zameraný na analýzu dôvodov nezapojenia obcí s prítomnosťou MRK do P SK. Táto analýza má slúžiť ako jeden z podkladov pre nastavenie nového programového obdobia.
- Spolupráca s SO pri 3D - je hodnotená pozitívne. Všetky SO prejavujú ochotu zapracovať podmienky a diskutovať o ich nastavení. Účel posúdenia princípov 3D presahuje celenie na MRK, ide aj o ochranu záujmov MRK pred negatívnymi vplyvmi projektov. Napr. MRK žijúce v nelegalizovaných stavbách nie sú účastníkmi stavebného konania, preto je vstup gestora politiky nevyhnutný na anticipáciu rizík.
- Kapacity odboru - sú jednoznačne poddimenzované. Aktuálny stav je tri plus jedna kolegyňa vracajúca sa z materskej dovolenky, čo je hlboko pod plánovaným stavom podľa cestovnej mapy (7–9, resp. 12 miest v niektorých obdobiach). Konsolidácia verejných financií zasiahla odbor plošne. Kapacitný výpadok je čiastočne kompenzovaný spoluprácou naprieč tromi odbormi sekcie strategických politík.
- Príprava nového programového obdobia - kľúčovým poučením z P SK je potreba logicky prepojiť investičné a neinvestičné intervencie od začiatku programovania. Prax ukázala, že neinvestičné projekty strácajú zmysel bez napojenia na investičné (napr. voda, kanalizácia). Nové programové obdobie bude orientované na plnenie cieľov a míľnikov, nie na čerpanie prostriedkov. Súbeh ukončovania P SK a rozbehu nového PO bude kapacitne mimoriadne náročný a víta prípadné zjednodušenie administratívnych procesov vrátane ITMS. EK sa snaží prenášať zodpovednosť na členské štáty a znižovať administratívnu záťaž.

Zápis zo stretnutia – SO10

Hlavné závery zo stretnutia:

- Programovanie P SK - sekcia európskych programov (SEP) nebola zapojená do programovania P SK. Partnerská dohoda bola schválená v roku 2022, keď SEP ešte neexistovala. Implementačné kapacity z Ministerstva vnútra SR boli delimitované až od 1. januára 2024. Skúsenosti z predchádzajúceho obdobia (OP LZ) neboli dostatočne využité pri nastavovaní programu. Vznikli duplicity, resp. rôzne prístupy k implementácii rovnakých intervencií v gescii viacerých SO (napr. vodovody a kanalizácia). Nebol prepojený vecný obsah (sekcia strategických politík) a implementačná forma (SEP) pri programovaní P SK, čo sa prejavilo v implementačných problémoch. Dôsledkom boli aj nadhodnotené cieľové hodnoty (napr. v oblasti bývania), ktoré vychádzali z nesprávnych dát. Niektoré nedostatky boli čiastočne odstránené pri revízii programu (verzia 3.0).
- Implementácia - SEP sa nachádza v záverečnej fáze implementácie. Schvaľovanie žiadostí o NFP pre staršie výzvy je dokončené, prebieha uzatváranie zmlúv. Plánovaných je ešte 6 výziev: 3 národné projekty a 3 dopytové výzvy, z ktorých jedna bola vyhlásená začiatkom júna a dve schvaľuje MIRRI SR. Čerpanie ESF je dostatočné. Väčšie problémy boli s kontrahovaním EFRR (komplikované investičné projekty), no tie boli prekonané. Program technicky končí v roku 2030, čo dáva určitú rezervu na dokončenie implementácie. Pri revíziách programu môže dôjsť k využitiu projektov z zásobníku. Zásobník projektov je strategický nástroj využiteľný aj pri rozbiehaní nového programového obdobia.
- Koordinácia s SO - formálna koordinácia prebieha cez Komisiu pri MV pre CP4, Komisiu pri MV pre CP2, Komisiu pri MV pre MRK a pravidelné stretnutia SO na úrovni generálnych riaditeľov organizované RO. Spolupráca s MPSVR SR a MŠVVaM SR prebieha na pravidelnej báze. Neformálna koordinácia je rovnako dôležitá. Existuje komunikácia medzi pracovníkmi SO, umožňuje rýchlu výmenu informácií a riešenie operatívnych problémov. Koordinačná úloha RO sa javí ako obmedzená. Problémy (napr. téma fosílnych palív) riešia SO medzi sebou často bez priameho zapojenia RO.
- Kapacity SEP - delimitácia prebehla v náročných podmienkach: ľudia prešli z MV SR spolu s agendou ukončovania OP LZ (prebiehala do roku 2024/2025). Súčasne museli rozbehnúť nový program, v prechodnom období sa kapacity dopĺňali externými dohodami o vykonaní práce. Aktuálny stav SEP je stabilný. Sekcia má cca 110 systemizovaných miest, kapacity sú hodnotené ako dostatočné. Fluktuácia, ktorá bola vyššia počas prechodného obdobia, sa stabilizovala. Špecifická kapacitná medzera existuje pri projektoch financovaných z EFRR: pri kontrole žiadostí o platbu sú preferovaní stavební odborníci pred ekonómami, aktuálne sú 2–3 voľné miesta. Systémové riziko predstavuje súbeh ukončovania P SK a rozbehu nového PO od roku 2028.
- Príprava nového programového obdobia - SEP je aktívne zapojená do pracovných skupín k NRPP a investičným zámerom. Dôležitosť vecného a implementačného prepojenia hneď od začiatku programovania: sekcia strategických politík (vecný obsah) a SEP musia spolupracovať súčasne. Zásobník projektov z P SK môže slúžiť ako nástroj rýchleho rozbehu nového PO.

Príloha 6 – Prehľad stretnutí s prijímateľmi

ZOZNAM STRETNUTÍ SO ZÁSTUPCAMI PRIJÍMATEĽOV – NÁRODNÉ PROJEKTY

	Meno respondenta	Pozícia	Inštitúcia	Termín	Účel
1		regionálny koordinátor TSP expert pre terén, Zdravé regióny národný riaditeľ soc. služieb a školstva, Armáda spásy všeobecný lekár manažér asistentiek zdravia v nemocnici Malacky manažérka pre ošetrovatelstvo, nemocnica Malacky	Armáda spásy Zdravé regióny Nemocnica Malacky	26. 5. 2026	Osobný pohovor (v teréne)
2		riaditeľka a hlavná expertka projektových aktivít expertka pre vzdelávanie a rozvoj ľudských zdrojov expertka pre metodiku	Zdravé komunity	2. 6. 2026	Osobný pohovor (skupinový)

HODNOTENIE IMPLEMENTÁCIE ROZPOČTU PROGRAMU SLOVENSKO
NA PODPORU INKLÚZIE MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKÝCH KOMUNÍT

		zástupca riaditeľky a hlavný projektový manažér expert pre metodiku			
3		vedúci projektovej kancelárie hlavná finančná manažérka projektu	NIVaM / NP POP 3	12. 6. 2026	Osobný pohovor (online)
4		projektový manažér metodik metodička	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR	7. 7. 2026	Osobný pohovor (online)
5		riaditeľka odboru	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR	8. 7. 2026	Osobný pohovor (online)
6		Oddelenie projektového manažmentu služieb zamestnanosti	Ľudia a hrady	14. 7. 2026	Osobný pohovor (online)
7		generálna riaditeľka Sekcie implementácie projektov I. riaditeľka Odboru NP Rozvojové tímy odborný garant aktivít	ÚSVRK	15. 6. 2026	Skupinový pohovor

ZOZNAM STRETNUTÍ SO ZÁSTUPCAMI PRIJÍMATEĽOV – DOPYTOVÉ PROJEKTY

	Meno respondenta	Pozícia	Inštitúcia	Termín	Účel
1		pracovník organizácie	Siedma hora	13. 7. 2026	Osobný pohovor (online)
2		pracovník organizácie	Environmentálna a sociálna iniciatíva	9. 7. 2026	Osobný pohovor (online)
3		štatutárny orgán/predseda združenia	Druhá strana mince	14. 7. 2026	Osobný pohovor (online)
4		projektová manažérka	Občianske združenie Tretia vlna	20. 7. 2026	Osobný pohovor (online)
5		projektový manažér riaditeľ organizácie	Projekt DOM.ov, n. o.	3. 7. 2026	Osobný pohovor (online)
6		starostka	Obec Čičarovce	1. 7. 2026	Osobný pohovor
7		starostka	Obec Zámotov	2. 7. 2026	Osobný pohovor
8		starostka	Obec Hranovnica	2. 7. 2026	Osobný pohovor
9		starosta	Obec Hrabské	2. 7. 2026	Osobný pohovor
10		starostka	Obec Kunova Teplica	3. 7. 2026	Osobný pohovor

HODNOTENIE IMPLEMENTÁCIE ROZPOČTU PROGRAMU SLOVENSKO
NA PODPORU INKLÚZIE MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKÝCH KOMUNÍT

11		projektová manažérka / náčelník mestskej polície	Mesto Lučenec	3. 7. 2026	Osobný pohovor
12		starosta	Obec Leles	3. 7. 2026	Osobný pohovor
13		starosta	Obec Vikartovce	6. 7. 2026	Osobný pohovor
14		projektová manažérka MOPS	Mesto Liptovský Mikuláš	6. 7. 2026	Osobný pohovor
15		projektová manažérka MOPS	Obec Važec	6. 7. 2026	Osobný pohovor
16		starosta	Obec Iňačovce (zberný dvor)	7. 7. 2026	Osobný pohovor
17		starosta	Obec Iňačovce (MOPS)	7. 7. 2026	Osobný pohovor
18		starosta	Obec Iňačovce (rozvojový tím)	7. 7. 2026	Osobný pohovor
19		starosta	Obec Iňačovce (modernizácia ciest)	7. 7. 2026	Osobný pohovor
20		starosta	Obec Volica	7. 7. 2026	Osobný pohovor
21		prednostka úradu	Obec Rudňany (komunikácie)	7. 7. 2026	Osobný pohovor
22		prednostka úradu	Obec Rudňany (zberný dvor)	7. 7. 2026	Osobný pohovor

HODNOTENIE IMPLEMENTÁCIE ROZPOČTU PROGRAMU SLOVENSKO
NA PODPORU INKLÚZIE MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKÝCH KOMUNÍT

23		prednostka úradu	Obec Rudňany (MOPS)	7. 7. 2026	Osobný pohovor
24		zamestnankyňa projektového oddelenia	Obec Zborov	14. 7. 2026	Osobný pohovor
25		prednostka obce	Obec Rakúsy	17. 7. 2026	Osobný pohovor
26		starostka	Obec Hlinné	22. 7. 2026	Osobný pohovor
27		kontaktná osoba obce	Obec Kačanov	20. 7. 2026	Osobný pohovor
28		starostka	Obec Ložín	20. 7. 2026	Osobný pohovor
29			Vyšný Medzev		Písomná odpoveď
30			Rimavská Baňa		Písomná odpoveď
31			Obec Poniky		Písomná odpoveď

Príloha 7 – Zápisy zo stretnutí s prijímateľmi

NÁRODNÉ PROJEKTY

Zápis zo stretnutia – NP10

Hlavné závery zo stretnutia:

- Plavecký Štvrtok: Komunita je rozdelená na dve znepriatelené časti, čo zásadne ovplyvňuje bezpečnosť, dôveru aj spôsob výkonu práce. Pracovníci musia zachovávať neutralitu; časť osídlenia je postavená nelegálne na vysokotlakových plynových rozvodoch, problémom je aj prístupová infraštruktúra, odpad, izolácia od majority a nízka miera spoločných aktivít s obcou.
- Zdravé komunity: V lokalite pôsobia dvaja asistenti podpory zdravia, každý z inej časti osídlenia, čo umožňuje pokrytie oboch skupín. Zabezpečujú objednávanie k lekárom, recepty, lieky, sprevádzanie do zdravotníckych zariadení vrátane Malaciek a Bratislavy, krízovú pomoc pri privolaní sanitky, komunikáciu so záchranármi, upokojovanie komunity a osvetu v oblasti hygieny a očkovania; v komunite bola zaznamenaná vysoká zaočkovanosť.
- Terénna sociálna práca: Projekt realizuje Armáda spásy. Tím tvoria dve sociálne pracovníčky; pomáhajú s úradnou korešpondenciou, žiadosťami, osobnými bankrotmi, dôchodkami, finančnou gramotnosťou, životopismi, kontaktovaním firiem a prípravou na pohovory.
- Evidencia, kontrola a koordinácia: Činnosti sa vykazujú mesačne v Excel tabuľkách cez počty klientov, stretnutí a intervencií v oblastiach zdravia, bývania a práce. Klienti sú interne identifikovaní krstnými menami alebo prezývkami, pri úradných úkonoch poskytujú údaje pre dôveru k pracovníkom. Regionálny koordinátor vykonáva dve návštevy mesačne, jednu ohlásenú administratívnu a jednu neohlásenú terénnu. Spolupráca medzi TSP a Zdravými komunitami je neformálna, dopĺňaná poradami a spoločnými aktivitami.
- Hlavné výzvy: Respondenti upozornili na vnútorné konflikty a bezpečnostné riziká v komunite, užívanie drog a alkoholu vrátane nárastu užívania pervitínu medzi mládežou, infraštruktúrne a hygienické problémy a obmedzenú spoluprácu so samosprávou.
- Odporúčania pre Plavecký Štvrtok: Navýšiť kapacity aspoň o jedno pracovné miesto, posilniť rozpočet a materiálne zabezpečenie vrátane dezinfekcie a preventívnych aktivít, zjednodušiť administratívu, zachovať stabilné metodické pravidlá počas celého projektu, aktívnejšie zapojiť okresné a obecné úrady do riešenia hygieny a infraštruktúry, podporovať zapájanie Rómov do verejného života a systematicky pracovať s deťmi a mládežou ako budúcimi rodičmi.
- Nemocnica Malacky: APZ pôsobiaca v Nemocnici Malacky bola zo strany vedenia hodnotená veľmi pozitívne ako šikovná, aktívna pracovníčka. Pôsobí najmä v klientskom centre, sprevádza pacientov, komunikuje s nimi, poskytuje osvetu, podporu starším

osobám, pomáha pri platbách a pracuje s rómskymi aj nerómskymi pacientmi. Nie je zamestnankyňou nemocnice, preto nemá interné benefity a nemôže pracovať s biologickým materiálom; koordinácia s námestníčkou a vrchnou sestrou je funkčná.

- Pohľad APZ: Asistentka pôsobí v nemocnici od decembra, stále sa zaúča a skúsenosť hodnotí pozitívne. Pomáha všetkým pacientom, nielen osobám z MRK; rómski pacienti sa o jej práci dozvedajú najmä neformálne cez komunitu. Ovláda rómsky jazyk, čo je pri práci s rómskymi pacientmi dôležitou výhodou. Karty účastníkov spravidla nevypĺňa, keďže najskôr potrebuje budovať dôveru, a nemá prístup k zdravotnej dokumentácii.
- Záver: Projekty v oboch lokalitách sú vnímané ako potrebné a prínosné, no ich účinnosť závisí od stability financovania, dostatočných kapacít, jasných kompetencií, dôvery komunity, spolupráce so samosprávou a primeranej evidencie činností. V Plaveckom Štvrtku je kľúčové posilniť terénnu prácu, prácu s mládežou, infraštruktúrne a hygienické riešenia; v Nemocnici Malacky je otvorenou otázkou najmä evidencia práce APZ a rozlíšenie podpory pacientov z MRK.

Zápis zo stretnutia – NP09

Hlavné závery zo stretnutia:

- Plánovanie intervencií: Príprava výziev prebehla s obmedzenou odbornou debatou; SO neakceptoval rozšírenie o mentorov, lekárov a intervenčné tímy. Projekt rozšíril počet lokalít a rozsah zberu dát, viaceré návrhy realizátora vychádzajúce zo skúseností terénu však neboli pri príprave projektu akceptované. Trojitá rola MZ SR (zriaďovateľ, SO, partner) vytvára konflikt záujmov a oslabuje partnerský princíp.
- Implementácia: Pozitívny je rast počtu lokalít a APZ, problémom je nepružnosť procesov, nízka flexibilita rozpočtu a nejasný odborný prínos expertov MZ SR. Bariéry: odkazy na neplatnú legislatívu v zmluvách, komplikovaná a časovo ohrozená akreditácia, nízke mzdové limity koordinátorov a nevyužitá časť alokácie určenej pre MZ SR ako partnera projektu.
- Evidencia MRK: „Karty účastníka“ sú administratívne náročné a málo výpovedné; v nemocniciach zber citlivých údajov limituje GDPR a nedôvera klientov. ZR preto využíva vlastnú digitálnu aplikáciu s unikátnymi kódmi, ktorá lepšie zachytáva prácu v teréne. Detailné meranie zdravotného posunu jednotlivcov bolo vyhodnotené ako nereálne.
- Financovanie: Celková alokácia je postačujúca, vnútorná štruktúra však neflexibilná. Rizikom je rast min. mzdy nad plánovaný rámec, čo pri fixnom rozpočte ohrozuje stabilitu projektu do r. 2029. Kontrola výkazov funguje, odborná pridaná hodnota partnerstva MZ SR je nízka.
- Prínos pre MRK: Aktivity sú relevantné, vychádzajú z praxe a priebežného výskumu potrieb. Príklady dobrej praxe: APZ v 16 nemocniciach (mediácia, tlmočenie, podpora lekárov) a preventívne aktivity v teréne, napr. príprava na očkovanie. Adresnosť by zvýšila digitalizácia a stabilizácia personálu.
- Hodnotenie prínosov: ZR realizuje výskum zdravotnej gramotnosti, profilovanie lokalít podľa soc. determinantov a denné reporty cez mobilnú aplikáciu. Dáta sú dostupné, no zatiaľ málo využité pre verejnú politiku a MZ SR.
- Odporúčania: oddeliť rolu MZ SR ako partnera / kontrolného / nadriadeného orgánu; umožniť kapitálové výdavky a obnovu techniky pre terén; zvýšiť mzdové limity koordinátorov na zníženie fluktuácie; rozšíriť kompetencie APZ (telemedicína, meranie tlaku/saturácie) pod odborným vedením.

Zápis zo stretnutia – NP08

Hlavné závery zo stretnutia:

- Charakter a relevancia projektu: NP POP 3 je mainstreamový projekt zameraný na podporu pomáhajúcich profesií v školách, s čiastočnou a najmä nepriamou relevanciou pre MRK. Príprava nadväzovala na predchádzajúce intervencie (PRIM II, Plán obnovy) a využila existujúce implementačné mechanizmy.
- Priebeh implementácie: Projekt sa realizuje v období september 2023 – august 2026 a v čase stretnutia bol v záverečnej fáze. Dopyt škôl po zapojení prevyšoval dostupnú finančnú alokáciu; očakáva sa takmer úplné čerpanie zdrojov.
- Koordinácia a spolupráca: Spolupráca s SO bola hodnotená ako stabilná a korektná. V úvodnej fáze bola dôležitá koordinácia s ÚSVRK, najmä pri prechode materských škôl z projektu PRIM II a zachovaní kritéria minimálne piatich detí z MRK.
- Práca s cieľovou skupinou a bariéry: Prínos projektu súvisí s prácou špeciálnych pedagógov, asistentov a ďalších pomáhajúcich profesií so znevýhodnenými deťmi. Za významnú bariéru bola označená absencia legislatívneho ukotvenia pozície rodičovského asistenta, ktorá komplikuje pracovnoprávne vzťahy a odmeňovanie; zároveň sa prejavujú regionálne rozdiely pri obsadzovaní pozícií.
- Evidencia údajov a vykazovanie výsledkov: Projekt nesleduje príslušnosť k MRK na úrovni jednotlivcov ako samostatný merateľný ukazovateľ. V internej databáze eviduje deti a žiakov, ktorým bola poskytnutá intervencia, vrátane rodného čísla, pohlavia a informácie o hmotnej núdzi alebo ŠVVP. Deti však nie sú vedené ako účastníci projektu prostredníctvom kariet účastníka.
- Administratívna náročnosť: Zjednodušené vykazovanie výdavkov formou jednotkových nákladov znižuje administratívnu záťaž škôl; predkladané sú najmä sumárne výkazy hodín a bankové výpisy.
- Implikácie pre hodnotenie: Pri hodnotení je vhodné kombinovať projektovú dokumentáciu s kvalitatívnymi pohovormi a územnými údajmi, keďže priama evidencia príslušnosti k MRK nie je dostupná. Dôležité je sledovať, ako sa prínosy intervencie prejavujú v školách v relevantných lokalitách, a zvážiť odporúčania k lepšiemu zachytávaniu výsledkov pre MRK, legislatívnemu ukotveniu pozície rodičovského asistenta.

Zápis zo stretnutia – NP07

Hlavné závery zo stretnutia:

- Zameranie projektu a relevancia pre MRK: Projekt bol zaradený ako mainstreamová intervencia pre širšie sociálne znevýhodnené skupiny, pričom MRK boli jednou z relevantných cieľových skupín vzhľadom na vyššie riziko chudoby, zadĺženia a sociálneho vylúčenia. Prínos pre MRK je preto potrebné posudzovať vecne, najmä cez charakter cieľovej skupiny, lokality pôsobenia poradní a dostupné údaje o dobrovoľnej sebaidentifikácii klientov.
- Priebeh implementácie a poskytované služby: Za hlavnú pridanú hodnotu projektu bol označený multidisciplinárny model poradenstva prepájajúci ekonomickú, právnu a psychologickú podporu. Tento prístup umožňoval riešiť zadĺženie klientov komplexnejšie – od orientácie v právnej situácii a exekúciách až po finančné plánovanie, motiváciu klienta a zvládanie záťažových situácií.
- Práca s cieľovou skupinou a bariéry: Medzi hlavné bariéry patrili nízka informovanosť klientov, stigmatizácia dlhovej pomoci, očakávanie rýchleho riešenia a potreba prispôbiť odbornú komunikáciu úrovni porozumenia klientov. Ako funkčná prax sa ukázalo sprevádzanie klientov terénnymi sociálnymi pracovníkmi alebo pracovníkmi komunitných centier, ktoré zvyšovalo dôveru a ochotu klientov spolupracovať.
- Identifikácia klientov a evidencia MRK: Klienti boli evidovaní prostredníctvom karty účastníka na základe rodného čísla, čo umožňovalo nezapočítavať opakované návštevy ako nových klientov. Príslušnosť k MRK nebola povinným údajom a vychádzala z dobrovoľnej sebaidentifikácie; za predchádzajúci projekt bolo takto evidovaných 1 912 klientov z MRK z približne 18 000 klientov, pričom skutočný rozsah môže byť vyšší.
- Sledovanie výsledkov a limity vykazovania: Primárnym ukazovateľom bol počet klientov využívajúcich poradenské služby, čo nezachytávalo kvalitu, priebeh ani udržateľnosť dosiahnutých zmien. Interne sa sledovali aj vybrané údaje o stretnutiach, dlhu a splátkach klienta, avšak súhrnné údaje za projekt neboli v čase rozhovoru k dispozícii. Hodnotenie prínosu pre MRK je limitované dobrovoľnosťou sebaidentifikácie a absenciou systematického územného členenia podľa Atlasu rómskych komunít.
- Systémové zistenia a dobrá prax: Projekt vytváral synergie s komunitnými centrami, terénnou sociálnou prácou, úradmi práce a ďalšími službami. Regionálna spolupráca bola závislá od konkrétnych kapacít a ochoty aktérov. Ako obmedzenie bola uvedená dostupnosť poradní v plošne väčších regiónoch, slabšia propagácia projektu a riziko fluktuácie skúsených odborných poradcov pri nedostatočnom finančnom ohodnotení.
- Odporúčania / implikácie pre hodnotenie: Pre záverečné hodnotenie je vhodné kombinovať projektovú dokumentáciu s kvalitatívnymi pohovormi, keďže administratívne ukazovatele zachytávajú najmä počet klientov, nie skutočný efekt

podpory. Do budúcnosti by bolo prínosné posilniť meranie výsledkov, systematickejšie evidovať nepriamy prínos pre MRK podľa lokalít a dostupných územných dát a podporiť územnú koordináciu intervencií vrátane nadväznosti na terénnu sociálnu prácu a komunitné centrá.

Zápis zo stretnutia – NP06

Hlavné závery zo stretnutia:

- Priebeh implementácie projektu: Implementácia NP postupne napreduje najmä cez posilňovanie koordinácie, vzdelávanie pracovníkov a rozvoj komunitnej a terénnej sociálnej práce. Rizikom zostáva najmä nenaplnenie ukazovateľa v Bratislavskom kraji a potreba flexibilne smerovať podporu do lokalít s reálnym dopytom.
- Relevancia pre MRK a práca s cieľovou skupinou: Projekt nie je postavený na individuálnom evidovaní príslušnosti klientov k MRK, jeho prínos pre MRK je preto možné posudzovať najmä nepriamo podľa lokalít, charakteru cieľovej skupiny, potrebnosti služieb a skúseností prijímateľa v území.
- Bariéry implementácie: Medzi hlavné bariéry patria fluktuácia pracovníkov, nízke finančné ohodnotenie a prestíž sociálnych profesií, náročné kvalifikačné požiadavky v niektorých lokalitách, rozdielna podpora zo strany samospráv a absencia jednotného softvéru na zber dát.
- Administratívna náročnosť a evidencia údajov: Nejednotný zber údajov zvyšuje administratívnu záťaž a obmedzuje technické možnosti evidencie. Sleduje sa najmä počet klientov využívajúcich službu, počet zapojených lokalít a interné dáta prijímateľa využívané na riadenie a optimalizáciu služieb.
- Sledovanie ukazovateľov a výsledkov: Súčasné ukazovatele umožňujú zachytiť rozsah zapojenia, menej však vypovedajú o reálnej zmene u klientov a v komunitách. Pre hodnotenie dopadu je potrebné kombinovať kvantitatívne údaje s kvalitatívnymi zisteniami a sledovať zmenu priebežne od začiatku projektu.
- Koordinácia a systémové zistenia: V území pôsobí viacero projektov s príbuznými aktivitami a pracovnými pozíciami, čo vytvára potrebu lepšej územnej koordinácie a jasnejšieho nadrezortného riadenia. Ako dôležitá sa javí aj spolupráca so samosprávami, keďže ich postoj významne ovplyvňuje priebeh aktivít.
- Odporúčania / implikácie pre hodnotenie: Prijímateľ odporúča zaviesť jednotný softvér na zber dát, zvýšiť prestíž a finančné ohodnotenie dotknutých profesií a zjednotiť súvisiace projekty pod centrálnu, nadrezortnú riadenie vrátane prepojenia na infraštruktúrne opatrenia. Za dôležité považuje aj efektívnejšie nastavenie a kontrolu využívania finančných prostriedkov, keďže hoci paušálne financovanie umožňuje subjektom zabezpečiť potrebné materiálne a prevádzkové podmienky, prijímateľ má len obmedzený dosah na to, ako sú tieto prostriedky reálne využité.

Zápis zo stretnutia – NP05

Hlavné závery zo stretnutia:

- **Príprava NFP a pokračovanie projektu:** Projekt „Ľudia a hrady“ bol ukončený k 31. 12. 2025 a pripravuje sa jeho pokračovanie na rok 2026. Zámer bol schválený komisiou, výzva bola vyhlásená a prijímateľ podal žiadosť o NFP; očakáva sa obdobné nastavenie projektu, pričom partnerom má byť opäť ÚSVRK.
- **Implementácia a mechanizmus podpory:** Projekt podporuje zamestnávanie znevýhodnených a zraniteľných osôb pri obnove kultúrnych pamiatok formou refundácie celkovej ceny práce a vybraných súvisiacich výdavkov. Respondentka zodpovedá najmä za projektovú administráciu, žiadosti o platbu, zber údajov a vykazovanie voči SO.
- **Spolupráca so SO, ÚSVRK a ďalšími aktérmi:** Spolupráca s MPSVR SR ako SO bola hodnotená ako dlhodobá veľmi dobrá, vrátane metodologickej podpory a riešenia nezrovnalostí. Spolupráca s ÚSVRK bola hodnotená pozitívne; ÚSVRK zabezpečoval najmä časť týkajúcu sa MRK, vrátane terénneho zberu údajov a výstupov. Pri implementácii zohrávajú dôležitú úlohu aj úrady práce, ktoré sa podieľajú na výbere uchádzačov podľa lokality pamiatky.
- **Väzba na MRK a evidencia údajov:** Projekt nie je výlučne zameraný na MRK, má však potenciálnu nepriamu relevanciu pre MRK vzhľadom na charakter cieľovej skupiny, lokality realizácie a zapojenie ÚSVRK. Prijímateľ priamo neeviduje príslušnosť účastníkov k MRK; túto časť podľa respondentky zabezpečuje ÚSVRK. Respondentka vo svojej pozícii s Atlasom rómskych komunít nepracuje a podľa jej vedomia nebol Atlas použitý ani pri príprave projektu. Posúdenie prínosu pre MRK preto vyžaduje najmä využitie údajov a výstupov ÚSVRK.
- **Prínosy pre cieľovú skupinu:** Hlavným prínosom je vytváranie pracovných príležitostí pre znevýhodnené osoby, získavanie pracovných skúseností a zvyšovanie ich uplatniteľnosti na trhu práce. Projekt zároveň prispieva k obnove kultúrnych pamiatok a prepája sociálny rozmer intervencie s verejnoprospešnou aktivitou.
- **Bariéry a riziká:** Respondentka neuviedla zásadné implementačné problémy ani písomne komunikované bariéry zo strany zapojených subjektov alebo úradov práce. Z hodnotiaceho hľadiska zostáva limitom najmä nepriama evidencia prínosu pre MRK na úrovni prijímateľa a obmedzená možnosť presne kvantifikovať dopad na túto cieľovú skupinu.
- **Implikácie pre hodnotenie:** Keďže prijímateľ priamo neeviduje príslušnosť účastníkov k MRK, pri hodnotení prínosu projektu pre MRK je potrebné vychádzať najmä z údajov a výstupov ÚSVRK. Respondentka sama neidentifikovala potrebu zásadných zmien v nastavení projektu a jeho implementáciu hodnotila pozitívne.

Zápis zo stretnutia – NP04

Hlavné závery zo stretnutia:

- Spoluprácu medzi rozvojovými tímami a MOPS hodnotia zástupcovia ÚSVRK ako individuálnu na úrovni jednotlivých obcí, nie plošne definovanú. Z vlastnej skúsenosti regionálnej koordinátorky vyplýva, že v niektorých obciach bola spolupráca nastavená formálne (spoločné pracovné porady s koordinátorom hliadky), inde k nej prakticky nedochádzalo pre rozdielne zmeny. Najviditeľnejší synergický prínos vznikol pri sprevádzaní detí do školy v obciach s dlhým dochádzkovým vzdialenostami (príklad obce vzdialenej 16 km od najbližšej školy), kde spolupracovali členovia rozvojového tímu aj hliadky. Duplicita činností podľa zástupcov nevzniká, keďže náplň pozícií rozvojového tímu (pracovník pre bývanie, asistent bývania, pracovník pre mládež, pracovník pre pracovné poradenstvo) sa vecne líši od činnosti hliadky.
- Pri investičných dopytovo orientovaných projektoch (miestne komunikácie, čistiarene odpadových vôd, bytová výstavba) zamestnanci rozvojových tímov podľa zástupcov aktívne asistovali pri realizácii — organizovali aktivity rozvoja pracovných zručností a zapájali obyvateľov osídlenia ako dobrovoľníkov na pomocné práce (čistenie plochy pod čistiareň, výstavba chodníkov, pomocné práce pri bytovke). Táto forma zapojenia komunity do realizácie investície nie je podľa zástupcov formálne vykazovaná, považujú ju však za praktický prínos národného projektu nad rámec jeho vlastných ukazovateľov.
- Aktivity rozvojových tímov sú koncipované na princípe inklúzie: aktivity zamerané na celú komunitu (komunitné fóra, podujatia pre deti alebo seniorov) sú otvorené aj majorite a slúžia primárne antidiskriminačnému účelu, zatiaľ čo individuálne intervencie v oblasti bývania, zamestnanosti a vzdelávania smerujú výhradne k osobám z MRK — pomoc pri vysporiadaní titulu k pozemku, sprostredkovanie zamestnania, podpora vzdelávania rómskych detí. Pri investičných projektoch (voda, cesty, odpad) zástupcovia uviedli, že nastavenie sa líši podľa typu investície a konkrétne podiely financovania pre MRK a pre zvyšok obce určuje sekcia zodpovedná za dopytovo orientované výzvy.
- K ukazovateľu počtu zamestnancov pochádzajúcich z MRK v rámci národného projektu zástupcovia potvrdili, že príslušnosť sa zisťuje formou dobrovoľného súhlasného vyhlásenia, ktoré uchádzač podpisuje pred výberovým konaním; kto sa k príslušnosti neprihlási, nie je do ukazovateľa zarátaný. Karta účastníka sa pri priamej práci s klientmi vyplní na dobrovoľnej báze s mierou vyplnenosti okolo 99 percent, pričom podľa zástupkyne táto miera dostatočne odráža skutočný záujem cieľovej skupiny a neskresľuje vykazované hodnoty.
- K dopytovo orientovaným investičným projektom zástupcovia uviedli, že presné nastavenie podielu financovania pre MRK a mieru sledovania majoritného prínosu je vecou sekcie zodpovednej za tieto výzvy, nie sekcie implementácie národných

projektov; potvrdenie skutočnej lokalizácie investície voči MRK osídleniu prebieha až pri kontrolách na mieste a kontrole projektovej dokumentácie.

DOPYTOVÉ PROJEKTY

Zápis zo stretnutia – DOP30

Hlavné závery zo stretnutia:

- Prijímateľ prvýkrát realizuje projekt financovaný z fondov EÚ. Žiadosť pripravovali interne a finálne znenie dali externe skontrolovať, keďže išlo o ich prvú skúsenosť s eurofondmi.
- Podľa respondenta sa projekt primárne zameriava na príslušníkov rómskych komunit, hoci ich etnická príslušnosť sa v projekte samostatne nesleduje. Projekt sa zároveň zameriava aj na cudzích štátnych príslušníkov, najmä odídcov z Ukrajiny.
- V úvodnej fáze projektu sa prijímateľ sústredil najmä na vyhľadávanie a oslovanie potenciálnych klientov v teréne. Poukázal na počiatočnú nedôveru cieľovej skupiny, ktorá súvisela s predchádzajúcimi negatívnymi skúsenosťami, najmä pri poskytovaní osobných údajov, podpisovaní dokumentov a využívaní bezodplatných služieb. Z tohto dôvodu bola významná pozornosť venovaná vysvetľovaniu cieľov projektu, objasňovaniu aktivít a budovaniu dôvery.
- Aktuálne sa prijímateľ zameriava na vyhľadávanie vhodných zamestnávateľov a nadväzovanie spolupráce najmä v odvetviach, v ktorých majú dlhodobo nezamestnaní, osoby bez kvalifikácie, vzdelania alebo pracovných skúseností vyššiu šancu uplatniť sa, napríklad v gastronómii, stavebníctve alebo upratovacích službách. Záujem o služby podľa respondenta existuje; klientom poskytujú podporu pri prekonávaní bariér pri vstupe na trh práce, vrátane prípravy životopisu, vybavovania povolení, jazykových a komunikačných prekážok.
- Komunikáciu s SO respondent hodnotil pozitívne. Podľa jeho vyjadrenia prebieha korektne, v prípade nejasností sú poskytované vysvetlenia a potrebná súčinnosť.
- Prijímateľ sa snaží spolupracovať aj s ďalšími subjektmi, najmä s obcami, TSP a inými projektmi, ktoré môžu prispieť k identifikácii klientov a riešeniu ich potrieb. Respondent zdôraznil, že spolupráca je dôležitá najmä z pohľadu záujmu klientov.
- Respondent v čase rozhovoru neuviedol konkrétne návrhy na zlepšenie. Podľa jeho vyjadrenia realizácia projektu prebieha v súlade s očakávaniami a bez zásadných komplikácií.

Poznámka hodnotiteľov: Stretnutie sa uskutočnilo telefonicky z dôvodu obmedzenej dostupnosti manažérov počas letného obdobia a časových možností respondenta. Respondent zároveň uviedol, že realizácia projektu sa začala až koncom roka 2025, preto sa k niektorým otázkam v tejto fáze nevedel detailne vyjadriť.

Zápis zo stretnutia – DOP29

Hlavné závery zo stretnutia:

- **Priebeh implementácie:** Projekt Cesta neaktívnych osôb za zamestnaním podľa prijímateľa prebieha v zásade podľa plánu a je realizovaný prevažne terénnou formou. Klienti sú identifikovaní najmä priamo v území, pričom prijímateľ pôsobí v lokalitách, kde má personálne kapacity, kontakty a znalosť miestneho prostredia.
- **Zameranie na MRK:** Výzva nie je výlučne zameraná na MRK, prijímateľ však odhaduje, že významná časť klientov pochádza z rómskych komunít alebo z prostredia MRK. Pri príprave projektu bol využitý aj Atlas rómskych komunít.
- **Práca s cieľovou skupinou:** Podpora je individualizovaná a zameraná na odstraňovanie bariér vstupu na trh práce, najmä dlhodobej neaktivity, nízkeho vzdelania, zadlženosti, slabých pracovných návykov a nízkej motivácie k formálnemu zamestnaniu.
- **Relevancia pre MRK a hodnotenie prínosu:** Projekt má z pohľadu hodnotenia význam tým, že pracuje s osobami mimo formálneho trhu práce alebo mimo pravidelného kontaktu s inštitúciami. Terénna forma umožňuje zachytiť bariéry, ktoré nemusia byť viditeľné z administratívnych údajov, preto je pri hodnotení prínosu vhodné kombinovať projektovú dokumentáciu s kvalitatívnymi poznatkami od prijímateľov.
- **Administratíva a evidencia:** Za najnáročnejšie oblasti prijímateľ označil overovanie duplicit u klientov v databáze MPSVaR a dokladovanie výsledkov. Príslušnosť klientov k MRK sa systematicky neeviduje, preto je možné zásah projektu do prostredia MRK posudzovať najmä nepriamo.
- **Ukazovatele a odporúčania:** Približne polovica plánovaného počtu klientov je už zazmluvnená alebo zapojená do aktivít projektu. Prijímateľ upozornil, že meranie výsledkov by malo lepšie zachytávať aj dlhodobejšie zmeny v ekonomickej aktivite klientov. Ako zlepšenia uviedol digitalizáciu procesov, prepojenie databáz a lepšiu územnú koordináciu podobných projektov.

Zápis zo stretnutia – DOP28

Hlavné závery zo stretnutia:

- **Príprava NFP a implementácia projektu:** Projekt nadväzuje na predchádzajúci pilot „Krok za krokom 1“ a organizácia pri príprave žiadosti využila existujúce skúsenosti v sociálnej oblasti. Príprava, podanie žiadosti aj zazmluvňovanie boli respondentom hodnotené ako bezproblémové; komunikácia s MPSVR SR bola vnímaná pozitívne.
- **Zastúpenie MRK a evidencia:** Projekt je zameraný na širšiu skupinu znevýhodnených osôb, nie len MRK, pričom podľa odhadu respondenta tvoria významnú časť klientov osoby z rómskych komunít. Respondent odhadol vysoké zastúpenie rómskych klientov, zároveň však uviedol, že etnická príslušnosť nie je jednoznačne preukazovaná a jej evidenciu nevie potvrdiť.
- **Dopad na MRK a cieľovú skupinu:** Prínos projektu možno hodnotiť najmä nepriamo – cez aktivizáciu znevýhodnených osôb, individuálne sprevádzanie, rozvoj základných kompetencií a priblíženie klientov k trhu práce. Za úspech respondent považuje aj krátkodobejšie stabilné zamestnanie, ktoré môže prispieť k riešeniu finančnej situácie klientov.
- **Bariéry implementácie:** Medzi hlavné bariéry patria viacnásobné znevýhodnenia cieľovej skupiny, finančná neistota, dopravná dostupnosť pracovných miest, exekúcie, zdravotné problémy, slabšie pracovné návyky a kolísajúca motivácia klientov. Udržanie klientov v projekte si vyžaduje dlhodobú a intenzívnu individuálnu prácu.
- **Kľúčové aktivity a prínosy:** Ako účinné sa ukázalo individuálne mapovanie situácie klienta, riešenie praktických bariér, postupné zapájanie do krátkodobých pracovných príležitostí, podpora digitálnych a pracovných zručností a využitie peer pracovníkov z komunít. Významná bola aj spolupráca s lokálnymi organizáciami, terénnou sociálnou prácou, Centrom právnej pomoci a vybranými zamestnávateľmi.
- **Systémové zistenia:** Respondent upozornil na nejasnosti pri výklade merateľných ukazovateľov, najmä rozdiel medzi informáciami z informačných seminárov a zmluvnými podmienkami. Za problematické označil aj preukazovanie zamestnania prostredníctvom pracovných zmlúv, ak by bolo možné využiť dostupné administratívne údaje.
- **Implikácie pre hodnotenie:** Pri hodnotení je vhodné overiť nastavenie a výklad merateľných ukazovateľov voči výzve, záznamom z informačných seminárov a zmluvným podmienkam. Zároveň je vhodné posúdiť právne a technické možnosti overovania zamestnania prostredníctvom dostupných administratívnych údajov. Pri posudzovaní prínosu pre MRK je potrebné zohľadniť charakter cieľovej skupiny, územie realizácie a kvalitatívne poznatky prijímateľa.

Zápis zo stretnutia – DOP27

Hlavné závery zo stretnutia:

- **Príprava žiadosti o NFP:** Žiadosť pripravoval prijímateľ interne, podľa vzorov a podkladov ministerstva. Ako problém bola pomenovaná duplicita požadovaných informácií v rôznych častiach žiadosti a administratívne dopĺňanie údajov, ktoré už boli uvedené inde. Pri odôvodnení východiskovej situácie prijímateľ využíval aj štatistické zdroje, vrátane Atlasu rómskych komunít.
- **Implementácia projektu a plnenie ukazovateľov:** Projekt nadväzuje na predchádzajúce aktivity organizácie v regiónoch Lučenec a Rimavská Sobota. K júnu 2026 bol prekročený plánovaný počet zapojených osôb (700 oproti plánovaným 630), výrazne bol prekročený počet neaktívnych osôb a ukazovateľ mladých do 30 rokov sa približoval k cieľu. Prijímateľ zároveň upozornil na nejasnosti pri výklade výsledkového ukazovateľa, najmä rozdiel medzi hranicou 25 % uvádzanou vo výzve/zmluve a metodickým výkladom smerujúcim k 95 %.
- **Zameranie na MRK a práca s cieľovou skupinou:** Projekt má priame zameranie na aktiváciu a zamestnávanie osôb z MRK. Zo 700 zapojených osôb bolo podľa evidencie prijímateľa 288 príslušníkov MRK. Príslušnosť sa určuje najmä na základe sebaidentifikácie a doplnkovo podľa bydliska či charakteru lokality; v evidencii je zároveň možnosť neuviesť príslušnosť. Prínos pre MRK je preto možné posudzovať kombináciou individuálnej evidencie, lokality pôsobenia a kvalitatívnych poznatkov prijímateľa.
- **Bariéry pri zamestnávaní:** Za hlavné bariéry boli označené predsudky zamestnávateľov, slabšie pracovné návyky časti cieľovej skupiny, nízka stabilita niektorých mladých účastníkov a problém dokladovania výsledkov prostredníctvom pracovných zmlúv. Prijímateľ upozornil, že súčasné nastavenie neuznáva viaceré formy reálneho posunu klienta, napríklad prácu na dohodu, živnosť alebo pokračovanie vo vzdelávaní.
- **Evidencia a overovanie výsledkov:** Prijímateľ využíva vlastnú aplikáciu a vedie karty účastníkov, záznamy z intervencií, individuálne akčné plány a vstupné formuláre. Pri vstupe overuje status klienta a duplicitu. Ako praktické zlepšenie navrhuje prepojenie na údaje Sociálnej poisťovne, ktoré by mohlo nahradiť alebo doplniť administratívne náročné dokladovanie pracovných zmlúv.
- **Prínos projektu:** Podľa prijímateľa projekt prispieva najmä k budovaniu pracovných návykov, postupnej aktivácii klientov, nastavovaniu krátkodobých a dlhodobých cieľov a k sprevádzaniu klientov počas vstupu na trh práce. Dôležitým faktorom je dlhodobá prítomnosť organizácie v komunitách, spolupráca s terénnymi sociálnymi pracovníkmi, komunitnými centrami, školami, ÚPSVaR a zamestnávateľmi.
- **Odporúčania / implikácie pre hodnotenie:** V hodnotení je vhodné posúdiť výklad výsledkových ukazovateľov a možnosť zachytiť aj iné formy posunu klienta než TPP. Prínos

pre MRK odporúčame hodnotiť kombináciou evidencie prijímateľa, lokalít pôsobenia a kvalitatívnych rozhovorov. Na zníženie administratívnej záťaže je vhodné preveriť bezpečné a zákonné prepojenie s údajmi Sociálnej poisťovne na overenie pracovnej aktivity účastníkov. Zároveň je potrebné lepšie sledovať dlhodobejšie dopady intervencií na stabilitu zamestnania a sociálnu aktivizáciu cieľovej skupiny.

Zápis zo stretnutia – DOP26

Hlavné závery zo stretnutia:

- Príprava žiadosti o NFP: Hodnotená pozitívne, administratívne zvládnuteľná. Prijímateľ ocenil elektronické vyplňanie v ITMS2021+, priebežnú kontrolu údajov a zníženie počtu potvrdení, ktoré si vie orgán overiť samostatne.
- Vykazovanie klientov: Prebieha cez internú aplikáciu, ktorá eviduje fázu zapojenia, typ aktivity a čas práce s klientom a slúži aj ako podklad pre zúčtovanie a kontroly. Organizácia plní minimálne limity klientov; komplikáciou bolo najmä párovanie zamestnancov na plné úväzky. Požiadavka na týždenné harmonogramy terénnej práce bola po pripomienkach zrušená a kontrola na mieste prebehla bez zistení.
- Implementácia projektu: Projekt rozšíril terénnu prácu s klientmi a sprevádza ich od náboru cez sporenie až po prípravu výstavby. Práca s klientmi prebieha vo fázach a posun sa sleduje interným ratingom. Súbežne sa v spolupráci s obcami riešia pozemky, povolenia a infraštruktúra; kľúčová je aj spolupráca so SLSP pri financovaní bývania.
- Komunikácia so SO: Hodnotená veľmi pozitívne, najmä z hľadiska dostupnosti, otvorenosti a promptnosti. Administratívna náročnosť vykazovania nebola vnímaná ako neprimeraná; sporné boli najmä čiastočné úväzky, pôvodná požiadavka na týždenné harmonogramy. Prijímateľ uviedol, že zo strany SO nezaznamenal aktívnu komunikáciu ani metodické usmerňovanie k uplatňovaniu princípu 3D.
- Spolupráca s ÚSVRK: Kontakt bol obmedzený a prebiehal najmä na neformálnej alebo poradnej úrovni. Prijímateľ vníma vzťahy s pracovníkmi úradu ako dobré, kriticky hodnotí slabšiu strategickú nadväznosť iniciatív a nedostatočné dotiahnutie opatrení do praxe.
- Prínosy projektu: Hlavným prínosom je model svojpomocnej výstavby, ktorý podporuje aktívne zapojenie klientov, finančnú disciplínu a udržateľnosť bývania. Klienti si na bývanie sporia, preukazujú schopnosť splácať a vstupujú do procesu vlastnými zdrojmi, čo zvyšuje motiváciu udržať si legálny príjem a pracovnú stabilitu.
- Spolupráca s inými subjektami: Spolupráca s obcami je kľúčová pri príprave pozemkov, infraštruktúry a stavebných povolení. Organizácia pôsobí vo viac ako 40 obciach a spoluprácu sa snaží formalizovať memorandami alebo zmluvami. Kvalita spolupráce sa líši podľa samosprávy; významnou bariérou ostávajú predsudky a obavy verejnosti. Prijímateľ je otvorený spolupráci s inými aktérmi, ak sa intervencie v lokalite dopĺňajú a zvyšujú pripravenosť klientov. Ako prínosné vníma nadväznosť komunitnej práce, no upozorňuje na slabé prepojenie sociálnej, pracovnej a vzdelávacej podpory a na formálne poradenstvo bez reálneho dopadu na zamestnanie klientov.

Zápis zo stretnutia – DOP25

Hlavné závery zo stretnutia:

- Obec realizuje miestnu občiansku a preventívnu službu nepretržite od roku 2018, predchádzajúce projekty bežali v rámci OP LZ. Po skončení projektu v roku 2022 obec čakala na vyhlásenie ďalšej výzvy a o aktuálnej sa dozvedela z bežných informačných kanálov, teda z e-mailu a internetu. Nešlo o podnet zvonka, obec chcela pokračovať v aktivite, ktorá sa jej osvedčila a po ktorej sa dopytovali aj samotní obyvatelia. Žiadosť o NFP aj celú administratívu projektu vrátane žiadostí o platbu a výkazníctva zabezpečuje priamo obecný úrad bez externého konzultanta; respondent má s prácou v ITMS2021+ skúsenosti aj z iných projektov, napríklad z rekonštrukcie komunitného centra. Administratívnu záťaž považuje za zvládnuteľnú. Dokladovanie sa podľa neho oproti predchádzajúcemu programovému obdobiu zjednodušilo, kým v minulosti bolo potrebné predkladať napríklad výpisy z účtov, dnes stačí preukázať vyplatenie miezd. Veľmi pozitívne hodnotil zálohové platby, ktoré nahradili refundáciu. Predchádzajúci projekt obec realizovala refundáciou a vyplácanie štyroch zamestnancov z vlastných zdrojov s následným čakaním na preplatenie bolo pre obecný rozpočet záťažou. Pri zálohách prídu prostriedky na účet do týždňa od podania žiadosti a zúčtovanie prebieha po dohode so SO štvrťročne namiesto mesačne. Materiálne vybavenie hliadky obec hradí z paušálnej sadzby 30 %, ktorá je podľa respondenta postačujúca.
- Komunikáciu s ÚSVRK hodnotí respondent bez výhrad. Metodické pokyny, príručky a usmernenia dostáva obec e-mailom, operatívne otázky rieši telefonicky alebo písomne s prideleným manažérom. Školenia ani informačné aktivity sa v aktuálnom období nekonali, osobné informačné stretnutie prebehlo iba pri prvom projekte MOPS. Ich absenciu obec nepocituje ako nedostatok, výzva bola podľa respondenta napísaná zrozumiteľne a pri dlhoročnej skúsenosti s projektom ďalšiu podporu nepotrebuje.
- Podmienku výzvy, podľa ktorej musia aspoň dvaja členovia hliadky pochádzať z MRK (ukazovateľ PSKPO130), obec napĺňa cez výberové konanie. Hliadka má štyroch členov, dvaja z nich sú z rómskej komunity a pred nástupom do projektu boli nezamestnaní. Záujemcov sa hlásilo viac, obec pri výbere vychádzala z osobnej znalosti uchádzačov a z toho, že sa osvedčili už v predchádzajúcich projektoch ako spoľahliví a pracovití. Etnickú príslušnosť formálne nezisťuje, opiera sa o znalosť miestnej komunity. Hliadka slúži v dvoch zmenách od 6:00 do 22:00 a jej aktivity smerujú priamo do rómskej komunity na okraji obce: členovia sprevádzajú deti do školy, škôlky, na obedy a do komunitného centra, dohliadajú na verejný poriadok, predchádzajú krádežiam a monitorujú obec aj na bicykloch. Zabezpečujú tiež dozor pri prechode zamestnancov miestneho poľnohospodárskeho družstva popri osídlení, kde sa pohybujú agresívne psy, a pri zavádzaní zberu odpadu pomáhali s osvetou k separovaniu medzi staršími obyvateľmi aj v rómskej komunite.
- Prínos projektu považuje respondent za skutočný a viditeľný. V obci je viac poriadku a bezpečnosti, výrazne ubudlo krádeží v záhradách, na ktoré sa občania v minulosti pravidelne sťažovali, a dvaja obyvatelia z MRK získali stabilné zamestnanie. Členovia hliadky majú v komunite prirodzenú autoritu, obyvatelia ich poznajú a rešpektujú; tam, kde nepomôže kamerový systém, riešia veci dohovorom. Nedôveru ani negatívne

reakcie zo strany rómskej komunity obec nezaznamenala, aj preto, že polovica hliadky pochádza priamo z nej. Obec chce v aktivite pokračovať a členovia hliadky sa na pokračovanie sami pýtajú, projekt sa však končí v auguste 2026 a o nadväzujúcej výzve nemá obec žiadne záväzné informácie, nič konkrétne nevyplynulo ani zo stretnutia ZMOS. Kontinuita tak zostáva neistá. Pre ďalšie zapojenie je podstatné nulové alebo aspoň minimálne spolufinancovanie, súčasné nastavenie bez spoluúčasti obci finančne vyhovuje. Na nastavení výzvy ani na spolupráci so SO by respondent nič nemenil. V obci súbežne pôsobí komunitné centrum, ktorého zamestnanci sú financovaní refundáciou v rámci NP Spolu pre komunity, a s ÚSVRK obec rieši majetkovoprávne vysporiadanie pozemkov. Prekrývanie aktivít respondent nevníma.

Zápis zo stretnutia – DOP24

Hlavné závery zo stretnutia:

- Obec má približne 3 400 obyvateľov, z toho okolo 55 percent tvorí rómska populácia, ktorá je podľa respondenta na dobrej vzdelanostnej aj sociálnej úrovni, bez chatrčových osídlení. Projekty MOPS bežali v obci už za predchádzajúceho vedenia, respondent je vo funkcii prvé volebné obdobie. O pripravovanej výzve obec vedela vopred vďaka kontaktom na ÚSVRK a spolupráci s okolitými starostami, žiadosť podala medzi prvými, keďže očakávala veľký záujem a obmedzenú alokáciu. Žiadosť o NFP vypracovala externá firma, ktorú má obec dlhodobo na paušál; žiadosti o platbu a monitorovacie správy si obec robí sama. Administratívna záťaž je zvládnuteľná, respondent by však uvítal menej byrokracie.
- Komunikáciu s ÚSVRK hodnotí respondent veľmi pozitívne, projektová podpora bola nápomocná a ústretová vždy, keď obec potrebovala poradiť. Obec realizuje aj jednoduché pozemkové úpravy, komunitné centrum a terénnu sociálnu prácu. Kriticky vníma, že napriek zaradeniu do Atlasu rómskych komunít nebola vybraná medzi obce s rozvojovým tímom a pri čerpaní bola podľa jeho slov znevýhodnená oproti obciam z tejto skupiny; časť žiadostí obce skončila v zásobníku po vyčerpaní alokácie. Za nespravodlivé považuje, že najväčšia podpora smeruje do najzaostalejších lokalít, kým obce s integrovanou komunitou zostávajú v úzadí: obec získala podporu na vodu a kanalizáciu pre dve nové rómske IBV, ale žiadosť o cestu jej bola krátená s odôvodnením, že po danom úseku Rómovia nechodia.
- Projekt sa skončil v máji 2026. Obec zamestnala dvanástich členov hliadky, všetkých z rómskej komunity, pri veľkom záujme uchádzačov z minority aj majority. Vyberala vo výberovom konaní podľa vzdelania (minimálne ukončené základné, väčšina s učňovským), spoľahlivosti a akceptovateľnosti v komunite; prevažne išlo o mužov okolo šesťdesiatky s celoživotnými pracovnými návykmi, ktorých už trh práce neprijímal, viacerí cez projekt prešli do dôchodku. Hliadka dozerala na základnú školu so 400 deťmi, dve materské školy, zberný dvor a ihriská, zabezpečovala priechody, večerné hliadkovanie do neskorých hodín s obecným autom a pomoc pri obecných podujatiach. Členovia včas nahlásili požiar domu, čím sa predišlo novej tragédii. Kriminalita v obci je podľa respondenta nulová a hliadka úzko spolupracovala s terénnou sociálnou prácou aj komunitným centrom, napríklad pri sprevádzaní pracovníčok do rizikových domácností.
- Za slabinu považuje respondent nízke finančné ohodnotenie členov hliadky na úrovni minimálnej mzdy, obec im preto dávala odmeny z vlastných zdrojov. Obci chýba nástroj na zamestnávanie ľudí na bežné obecné práce; aktivačné práce podľa respondenta stratili účinnosť, úrad práce prideliť zlomok uchádzačov a odpracované hodiny sú minimálne. Obec sa plánuje zapojiť do nadväzujúcej výzvy, rozhodujúce však bude spolufinancovanie, ktoré by pri väčšom projekte predstavovalo citelnú sumu; preferuje plné financovanie štátom. Kriticky sa vyjadril aj k duplicitným kontrolám (opakovaná kontrola tej istej investície rôznymi tímami) a k rozsahu administratívneho aparátu poskytovateľov.

Zápis zo stretnutia – DOP23

Hlavné závery zo stretnutia:

- Obec realizovala občiansku hliadku už v predchádzajúcom programovom období a počas výpadku medzi projektmi zamestnávala časť jej členov z vlastného rozpočtu. V prvom hodnotiacom kole aktuálnej výzvy nebola úspešná, pretože okres Poprad nepatrí medzi menej rozvinuté regióny; po prehodnotení podmienok uspela v ďalšom kole s možnosťou spätnej refundácie nákladov. Prípravu žiadostí a monitorovacích správ zabezpečuje externý konzultant na mandátnej zmluve, ktorý spravuje všetky projekty obce v ITMS, obsah vzniká v konzultácii s obcou. Administratívnu záťaž hodnotí respondent ako zvládnuteľnú, tento projekt patrí podľa neho k jednoduchším. Komunikácia s pridelenou manažérkou SO bola veľmi dobrá, ochotná konzultovať telefonicky aj e-mailom; školení sa obec nezúčastňovala a nechýbali jej.
- Obec zamestnala dvanásť členov hliadky, všetkých z rómskej komunity. V obci sú tri rómske lokality plynulo nadväzujúce na zástavbu, jedna z nich má charakter osídlenia. Hliadka zabezpečovala dozor na priechodoch cez štátnu cestu pri dvojzmennej prevádzke základnej školy, sprevádzala terénne sociálne pracovníčky pri šetreniach a doručovaní rozhodnutí, spolupracovala pri odchytoch túlavých psov a sprevádzala poštové doručovateľky, ktoré pre opakované napadnutia psami prestali do osídlenia chodiť. Asistovala aj pri vyplácaní sociálnych dávok v režime osobitného príjemcu a pri celoplošnom skríningu v súvislosti s ohniskom aktívnej tuberkulózy, kde bez jej prítomnosti by terénne pracovníčky do niektorých domácností nevstúpili. Udržanie poriadku pri kontajneroch a potoku pretekajúcom osídlením sa napriek prítomnosti hliadky nedarilo, na reálny dohľad nad odpadom by podľa respondenta obec potrebovala niekoľkonásobne väčší počet členov.
- Rešpekt hliadky v komunite je čiastočný. S jedným členom s prirodzenou autoritou musela obec ukončiť pracovný pomer, pretože svoje postavenie zneužíval. Zamestnanie členov je v komunite predmetom závidi, obec eviduje anonymné podnety, žiadosti o ich výmenu aj cielené naschvály, napríklad úmyselné upchatie verejnej kanalizácie s následným obvinením hliadky. Víkendy sú v komunite najproblémovejšie (oslavy, bitky, rušenie nočného pokoja), obec preto hliadku nasadzovala aj v sobotu a nedeľu s príplatkami, v dôsledku čoho vyčerpala prostriedky skôr a projekt ukončila už v januári 2026. Odvtedy zamestnáva osem členov z vlastného rozpočtu, čo je na pokrytie všetkých lokalít málo; respondent opísal bežný deň ako nepretržité prijímanie podnetov od obyvateľov a smerovanie hliadky na miesta poškodzovania majetku.
- Za hlavný nedostatok nastavenia považuje respondent nedostatočnú flexibilitu pracovnej náplne: členovia hliadky nemôžu vykonávať upratovacie práce ani sa podieľať na odstraňovaní čiernych skládok, hoci je to najpálčivejší problém obce, čo vytvára napätie aj voči obecným zamestnancom. Uvítal by možnosť nasadzovať hliadku podľa aktuálnych potrieb obce na pokyn nadriadeného. Ďalšiu výzvu obec urgentne potrebuje a bude sa uchádzať o zapojenie; na jej vyhlásenie sa dopytovala aj na výjazdovom rokovaní so zástupcami štátu. Obec realizovala aj ďalšie intervencie pre MRK: výstavbu materskej školy, miestnu komunikáciu s chodníkom v najhoršej časti

lokality, odstránenie dvojzmennej prevádzky školy z plánu obnovy; jednoduché pozemkové úpravy sa napriek schválenej žiadosti o NFP nezrealizovali, pretože s úpravami nesúhlasila nadpolovičná väčšina vlastníkov a konanie na okresnom úrade sa zastavilo.

Zápis zo stretnutia – DOP22

Hlavné závery zo stretnutia:

- Impulz na zapojenie do výzvy prišiel z rozvojového tímu pôsobiaceho v obci. Projekt je zameraný na vypracovanie projektovej dokumentácie v dvoch oblastiach: miestne komunikácie (rekonštrukcia v obci a nová výstavba v rómskej osídlení vzdialenej necelé dva kilometre, kde doteraz existovali len poľné cesty) a kanalizácia s čistiarnou odpadových vôd. Prípravu žiadosti, prácu v ITMS aj komunikáciu so SO zabezpečuje zazmluvnená externá firma. V rómskej komunite s približne 380 obyvateľmi, z ktorých pracujú dvaja až traja, je pri osídlení 24 obecných nájomných bytov; kanalizácia sa tam upcháva v pravidelných intervaloch a čistiareň je podľa respondenta existenčnou potrebou.
- Projekt mal byť ukončený v máji 2026, obec však termín nestihla a požiadala o predĺženie, o ktorom v čase stretnutia nebolo rozhodnuté. Meškanie spôsobila kombinácia faktorov: na kanalizáciu prebieha územné konanie, na komunikácie je vydané rozhodnutie o stavebnom zámere podľa novej stavebnej legislatívy, ktorej nábeh proces skomplikoval; spoločná stavebná úradovňa v okresnom meste obsluhuje osemdesiat obcí a vyjadrenia dotknutých orgánov sa vlečú, pričom na každý krok je potrebných množstvo stanovísk. Projekt komunikácie sa navyše musel prepracovať, pretože v katastri bola zakreslená cesta, ktorá v teréne tridsať rokov neexistuje a medzičasom bola zastavaná obydliami. Respondent má obavy, že pri nepredĺžení termínu bude obec vracat' už vyplatené prostriedky.
- So SO nemá obec zlé skúsenosti, respondent však vníma, že po personálnej výmene na strane vyhodnocovania chýba pochopenie pre praktické prekážky na strane malých obcí, kde starosta rieši projekty popri všetkých ostatných povinnostiach. Zmysel projektu vidí len v nadväznej realizácii: projektová dokumentácia uložená v zásuvke je podľa jeho slov vyhodnený čas aj peniaze a verí, že poskytovateľ počíta s prostriedkami aspoň na jednu z dvoch pripravovaných investícií. Rozvojový tím musel na obecnom zastupiteľstve obhajovať pred výhradami poslancov, že prostriedky určené na podporu Rómov sa mňajú účinkom; schválenie dotácie na projektovú dokumentáciu mu vtedy poslúžilo ako protiargument.
- Prínos pre MRK zatiaľ nie je viditeľný, keďže výstupom je len dokumentácia. Po realizácii by nová komunikácia viedla až do osídlenia a čistiareň by riešila kritický stav nakladania s odpadovými vodami pri nájomných bytoch. Respondent otvorene pomenoval, že miestne komunikácie v obci ocenia viac ostatní obyvatelia, kanalizácia s čistiarnou je naopak prioritne potrebou osídlenia. Obec realizovala aj MOPS a pozemkové úpravy; podľa respondenta bez sústavného tlaku a osobnej angažovanosti vedenia obce by sa projekty pre rómsku komunitu nerealizovali, komunita je pasívna a postoj časti majority k týmto výdavkom je skeptický. Sám končí vo funkcii a pokračovanie tejto agendy bude závisieť od nástupcov.

Zápis zo stretnutia – DOP21

Hlavné závery zo stretnutia:

- Obec sa do projektu MOPS zapojila prvýkrát. Podnetom boli pozitívne skúsenosti okolitých obcí a záujem samotných obyvateľov; rozhodujúcim faktorom bolo nulové spolufinancovanie, bez ktorého by sa obec podľa respondenta zapojiť nedokázala. Spoluúčasť do približne piatich percent by ešte akceptovala, vyššiu už rozpočet neunesie. Žiadosť o NFP vypracovala externá spolupracovníčka, s ktorou mala obec kontakt z predchádzajúceho projektu, za výrazne nižšiu cenu než pýtajú firmy v regióne; táto pomáha aj s vyúčtovaním. Respondent by uvítal jednoduchšie pravidlá, ktoré by malým obciam umožnili podávať žiadosti vlastnými silami, keďže náklady na externé služby nie sú oprávneným výdavkom a znášala ich obec.
- Administratívna záťaž je zvládnuteľná, niektoré požiadavky však respondent považuje za zbytočné, napríklad opisné časti žiadosti a mesačný monitoring, ktoré nezodpovedajú praktickej realite malej obce. Ako výrazný problém pomenoval fluktuáciu na strane SO: počas tridsiatich mesiacov projektu sa vystriedalo približne päť koordinátorov, každému bolo treba situáciu obce vysvetľovať odznova a jednotliví manažéri mali odlišné požiadavky. Obec doplatila aj na chybnú informáciu zo strany poskytovateľa pri vyplácaní mimoriadnych odmien: na jej základe nepodala žiadosť v prvom kole, členovia hliadky odmeny na rozdiel od okolitých obcí nedostali a situácia sa napravila až v druhom kole. V ostatnom období je komunikácia bezproblémová, obec má dlhodobo pridelenú jednu manažérku a spolupráca funguje hladko.
- Hliadka má štyroch členov, všetci sú z rómskej komunity; na výberové konanie sa hlásilo okolo dvadsať uchádzačov a obec vyberala podľa vzdelania a správania, všetci prijatí majú ukončené učňovské vzdelanie. Rómovia sú v obci integrovaní, bez segregovanej lokality. Hliadka slúži v dvoch zmenách od 6:00 do 22:00: dozerá pri všetkých autobusových spojoch a priechodoch pri ceste detí do školy, dohliada pri materskej škole, roznáša obеды osamelým dôchodcom až domov a rieši podnety, ktoré jej postupuje vedenie obce z kamerového systému. Podľa respondenta hliadka výrazne odbremenila vedenie obce od každodenného riešenia drobných incidentov a mladí ľudia si pred ňou udržiavajú rešpekt. Zamestnanie mení aj samotných členov, ktorí sa cítia užitoční a ich správanie sa zmenilo pozitívne.
- Projekt sa končí v júli 2026 a obec si pokračovanie z vlastného rozpočtu nemôže dovoliť vôbec; po jeho skončení očakáva zhoršenie situácie a návrat podnetov priamo na obecný úrad. Do nadväzujúcej výzvy sa plánuje okamžite zapojiť. Ako zmenu navrhuje stanoviť vo výzve minimálne štandardy výberu členov hliadky (vzdelanie, bezúhonnosť, spôsobilosť vystupovať), pretože v okolí vidí aj obce, kde hliadku vykonávajú osoby bez autority a základných spôsobov, čo poškodzuje povesť projektu. Kriticky vníma aj mediálne avizovanie budúcich výziev politikmi, po ktorom obyvatelia okamžite nosia žiadosti o zamestnanie, hoci výzva neexistuje. Osvedčilo sa jej zdieľanie praktických skúseností v mikroregióne, kde má MOPS štrnásť z devätnástich obcí.

Zápis zo stretnutia – DOP20

Hlavné závery zo stretnutia:

- Za mesto sa stretnutia zúčastnil respondent z projektového oddelenia, ktorý zabezpečuje administratívnu stránku projektu (žiadosti o platbu, monitorovacie správy, ITMS); náčelník mestskej polície, pod ktorú členovia hliadky organizačne patria a ktorá im zadáva úlohy, sa pre technické problémy nemohol do rozhovoru zapojiť a vecná časť o výkone hliadky preto zostala obmedzená. Žiadosť o NFP podával predchodca respondenta, ten prevzal implementáciu od prvej žiadosti o platbu a s projektom mal skúsenosť z pôsobenia v inom meste. Hliadka má dvanásť členov, maximálny možný počet, pričom podmienku minimálne polovičného zastúpenia osôb z MRK mesto naplňa; členovia zasahujú pri problémoch priamo v prostredí rómskych komúní.
- Hlavnou výhradou respondenta je nejednoznačnosť pravidiel oprávnenosti výdavkov. Uvítal by zrozumiteľný prehľad, čo oprávnené je a čo nie; v praxi dostáva odpovede typu „ak si to viete obhájiť, hradíte to z paušálu“, čo prenáša riziko prípadnej kontroly na prijímateľa. Ako príklady uviedol očkovanie členov hliadky pred vstupom do lokalít či zabezpečenie výpočtovej techniky na evidenciu dochádzky. Za zbytočnú považuje aj povinnosť dokladat' dochádzku z iného zamestnania pri členoch pracujúcich na dohodu. Formalizované hárky sa počas projektu menili, podľa respondenta k lepšiemu, opakované zmeny však vyžadovali prepracovanie už pripravených podkladov.
- Problematické je podľa respondenta aj nastavenie zálohových platieb: výpočet zálohy a jej zúčtovania je neprehľadný a mesto muselo vrátiť nevyčerpaný zvyšok ročnej zálohy, čomu nerozumie. Na strane SO sa počas projektu vystriedali traja projektoví manažéri; po poslednej výmene bolo mesto informované, že prostriedky na požadovanú zálohu už nie sú k dispozícii, žiadosť muselo podať opakovane a v čase stretnutia nebolo isté, či platba stihne termín výplat, s rizikom prechodu na administratívne náročnejšiu refundáciu. V predchádzajúcom priebehu pritom platilo, že prostriedky prichádzali do dvoch týždňov od žiadosti. Projekt sa končí v auguste 2026, mesto má nevyčerpané prostriedky a so SO rieši predĺženie harmonogramu.
- Na záver respondent položil otázku, ktorá sa podľa hodnotiteľa opakuje naprieč celou vzorkou: kedy bude vyhlásená nadväzujúca výzva. Mesto má záujem pokračovať a prípadné ďalšie postrehy vecného charakteru, najmä zo strany mestskej polície ako priameho koordinátora hliadky, ponúklo doplniť dodatočne telefonicky alebo písomne.

Zápis zo stretnutia – DOP19

Hlavné závery zo stretnutia:

- V obci žije veľká rómska komunita, podľa respondenta takmer 800 osôb, hoci pri sčítaní obyvateľov sa k rómskej národnosti prihlásilo iba šesťnásť z nich. Podnetom na zapojenie boli fungujúce hliadky v okolitých mestách; žiadosť o NFP vypracovala externá firma, implementáciu zvláda pracovníčka obecného úradu bez problémov. Pri výberových konaniach bol prítomný zástupca SO. Komunikáciu so SO hodnotí respondent bez výhrad, podpora bola k dispozícii. V obci súbežne pôsobí rozvojový tím, aktivačné práce so 150 zaradenými osobami a projekty úradu práce pre nezamestnaných.
- Hliadka má osem členov, päť z rómskej komunity a troch z majority. K spôsobu určovania príslušnosti k MRK respondent uviedol, že sa obrátil priamo na ministerstvo vnútra a dostal odpoveď, že ak starosta a ešte jedna osoba označia človeka za Róma, považuje sa za Róma. Otvorene pomenoval rozpor medzi zákazom evidovania etnicity, zlyhávajúcou samoidentifikáciou a povinnosťou obce preukazovať naplnenie ukazovateľov viazaných na rómsku príslušnosť. Výber členov je limitovaný tým, že cieľovou skupinou sú dlhodobo nezamestnaní: z ôsmich členov majú podľa respondenta na prácu reálne predpoklady dvaja, ostatní sa zdráhajú zasahovať pri konfliktoch; starší muži s prirodzenou autoritou v komunite sa nehlásili a záujem o miesta bol celkovo nízky, len o dve až tri žiadosti viac než miest.
- Aktivity hliadky sú široké: ranné budenie detí, ktoré neprišli do školy, na podnet učiteľov, riešenie parkovania na úzkych cestách, kde neprejde autobus ani poľnohospodárska technika, opakované zásahy pri hlasnej hudbe s eskaláciou na políciu, dozor pri nebezpečnej schátranej budove starej školy, usmerňovanie dopravy pri pohreboch, upozorňovanie na odhadzovanie odpadkov a zásahy pri rodinných konfliktoch v osídlení vrátane večerných výjazdov. Kriminalita v obci nie je podľa respondenta problémom, komunita je usadená dlhodobo. Po skončení projektu rieši tieto situácie osobne starosta so zástupcom vrátane víkendov, keď hliadka neslúžila.
- Prínos projektu je podľa respondenta jednoznačný pre obec a pre samotných zamestnaných členov, ktorí získali riadny plat neporovnateľný s dávkami; dosah na zvyšok komunity si netrúfa hodnotiť, výchovný efekt upozorňovania vidí len pozvoľný. Na nastavení projektu by nič nemenil, problém vidí v ľuďoch, ktorých možno vyberať. Za skutočné riešenie považuje vytvorenie pracovných príležitostí v dosahu obce; z vlastnej skúsenosti uviedol, že pri zmysluplnej platenej práci sa miestni Rómovia zapracovali (kopanie základov bytovky, obecná stolárska dielňa), kým aktivačné práce v súčasnej podobe pokladá za neúčinné, bez reálneho výkonu a bez kapacít obce na materiál a dozor. Za funkčnejší označil starší model, keď úrad práce platil obci vybraných desiatich pracovníkov.

Zápis zo stretnutia – DOP18

Hlavné závery zo stretnutia:

- Jednoduché pozemkové úpravy boli tretou zložkou balíka „take away“ (asistenti v školách, terénna práca, JPÚ, voliteľné komunitné centrum), do ktorej obec podľa respondenta vstúpila do istej miery z nutnosti, keďže predchádzajúce zložky už bežali a odstúpenie by znamenalo vracanie prostriedkov. Konanie sa schvaľovalo v roku 2019, rozhodnutie o pozemkových úpravách bolo vydané 30. 10. 2024 a obec nadobudla pozemky zápisom v marci 2025, teda po viac než štyroch rokoch. Administratívu zabezpečovala externá firma financovaná z projektu, respondent osobitnú záťaž nevnímal a komunikáciu s pracovníčkou okresného úradu aj so všetkými aktérmi hodnotí ako výbornú. Vlastníci boli informovaní cez verejnú schôdzu, terénne pracovníčky a tím JPÚ; rómskym vlastníkom s výmerou mimo vlastného obydlija boli pozemky presunuté pod ich obydlija.
- Za najväčší prínos považuje respondent vysporiadanie pozemkov pod cestami, na ktorom trval nad rámec pôvodného zámeru, pretože iným spôsobom by ho obec nedosiahla. Konanie však malo aj problematické stránky. Obec zaplatila približne 55 tisíc EUR za nadobudnuté pozemky, prevažne znehodnotenú uličnú priestory medzi obydliami, hoci časť poslancov mala za to, že obec platiť nebude; ponúkaná náhrada 6,16 EUR za m² bola pre vlastníkov nízka a vyvolala odpor, jeden účastník konanie dlhodobo naťahoval odvolaniami pre nerovnocennosť ponúkanej výmeny a v obvode zostal urbariát aj stovky drobných vlastníkov. Počas konania navyše po požari vyrástla na cudzích parcelách nová stavba a pod jedným obydliom tak zostalo sedem súkromných vlastníkov v pate, ktorá potrvá roky.
- Zo skúsenosti formuloval respondent systémové poučenia: obvod JPÚ treba navrhovať výrazne veľkorysejšie, s rezervnými plochami pre vlastníkov odmietajúcich výmenu, s priestorom pre budúce prístupové cesty k obydliam v druhom a treťom rade a s rátaním, že osídlenie rastie rýchlejšie než prebieha konanie, takže hranica zástavby konanie predbehne. V čase prípravy nebolo možné zahrnúť do obvodu okrajové cesty plánované v územnom pláne, čo dnes blokuje legalizáciu stavieb bez prístupovej cesty. Nadobúdanie pozemkov obcou by podľa neho malo byť financované štátom ako súčasť intervencie. Nadväznosť výsledku na investície zlyhala časovo: obec pre neskoré nadobudnutie pozemkov nestihla výzvu na miestne komunikácie do lokality, cesta v havarijnom stave tak zostáva nefinancovaná a žiadna výzva aktuálne nie je otvorená.
- V obci žije okolo 600 obyvateľov z MRK, približne tretina obce, v osídlení na okraji; komunita je podľa respondenta na dobrej úrovni, deti chodia do školy, záškoláctvo je minimálne a časť obyvateľov pracuje, takže obsadenie hliadky MOPS (osem členov, všetci Rómovia, projekt od mája 2024 do októbra 2026) nebolo pre nízku atraktivitu miest jednoduché. Hliadku riadi obec direktívne cez denné rozpisy a inštruktážne záznamy podľa policajného vzoru; respondent s odvolaním na skúsenosť z predchádzajúceho pôsobenia v policajnom zbore považuje voľné pôsobenie hliadok bez zadávania úloh za hlavný dôvod ich zlyhávania inde. Hliadka funguje ako predĺžená ruka polície pri drobných oznámeniach a jej prínos pre poriadok v obci je podľa neho jednoznačný, obec sa plánuje uchádzať aj o nadväzujúcu výzvu.

Zápis zo stretnutia – DOP17

Hlavné závery zo stretnutia:

- Respondent pôsobí ako projektový manažér MOPS v Liptovskom Mikuláši nepretržite od roku 2015 a projekt vedie od čias rómskych občianskych hliadok; aktuálny projekt je piatym zapojením mesta do výzvy tohto typu. Rómski obyvatelia žijú v meste integrovane takmer vo všetkých mestských častiach a hliadka je podľa respondenta neoddeliteľnou súčasťou práce mesta s komunitou spolu s komunitným centrom a terénnou sociálnou prácou; členovia fungujú ako obojsmerní komunikátori medzi mestom a komunitou. Žiadosti mesto pripravuje vlastnými silami, podmienky výziev sa medzi obdobia zásadne nemenili.
- Administratívnu záťaž hodnotí respondent ako komfortnú a v porovnaní s prvými projektmi výrazne jednoduchšiu; dokladá sa dochádzka, mzdové podklady a úhrady z jednej výplatnej pásky, pri súbahu zamestnaní osobitný výkaz. Pridelený manažér SO je fundovaný, komunikácia pri príprave aj implementácii výborná a kontroly na mieste prebehli bez problémov. Hliadka má osem členov, všetci sú z rómskej komunity a príslušnosť deklarujú čestným vyhlásením pri výberovom konaní, na ktoré sa hlási tridsať až štyridsať uchádzačov; práca je v komunite prestížna a najlepší členovia sa po skončení projektov uplatňujú na trhu práce. Ako príklad motivácie respondent uviedol člena, ktorý odmietol prácu v zahraničí, aby projekt dokončil do konca augusta.
- Aktivity reagujú na miestne problémy: dohľad nad krízovými miestami vzniku čiernych skládok, prevencia podpaľovania pneumatík, ktoré sa opakovalo práve počas výpadkov hliadky medzi projektmi a zťažovalo hasičov, ochrana detí pri konfliktoch medzi žiakmi rómskej a susednej základnej školy, dozor na priechodoch, riešenie záškoláctva a žobrania detí pri nákupných centrách vrátane práce s vytypovanými rodinami, sprievod pri odpisoch energií v nájomných bytoch a výpomoc pri mestských podujatiach v súčinnosti s mestskou políciou. Členovia absolvovali školenia prvej pomoci, nakladania s odpadmi a BOZP. Výpadky medzi projektmi komunita niesla zle a mesto už pred vyhlásením novej výzvy eviduje žiadosti záujemcov o prácu v hliadke.
- K nastaveniu budúcej výzvy uviedol respondent, že stopercentné financovanie s tridsaťpercentným paušálom bolo ideálne a postačovalo aj na kvalitné vybavenie; spolufinancovanie akceptuje, ak výzva vôbec bude. Varoval pred avizovanými podmienkami typu práce s počítačom alebo jazykových kurzov, ktoré sú nad rámec schopností väčšiny cieľovej skupiny a zhoršili by jej zamestnateľnosť. Projekt považuje za jeden z najzmysluplnejších, do ktorých smerujú prostriedky, s prínosom potvrdzovaným školami, mestom aj samotnou komunitou; mesto sa plánuje uchádzať aj o nadväzujúcu výzvu.

Zápis zo stretnutia – DOP16

Hlavné závery zo stretnutia:

- Obec oslovila skúseného projektového manažéra z mesta Liptovský Mikuláš so žiadosťou o odbornú pomoc, keďže vlastnú kapacitu na projekt nemala; jej terénna sociálna pracovníčka pôsobila len ako konzultantka. Rómski obyvatelia žijú v osídlení vzdialenej niekoľko sto metrov od obce, ktorá je integrovaná, nie segregovaná. Napriek počiatočnej nedôvere komunity voči novému nástroju sa na výberové konanie prihlásilo približne pätnásť uchádzačov.
- Projekt je nastavený na štyri polovičné a dva plné pracovné úväzky; podľa respondenta ide o podcenenie kapacity, keďže členovia by zvládli aj plné úväzky, čo pri prípadnej ďalšej výzve odporúča zmeniť. Trvanie tohto zapojenia dva a pol roka hodnotí respondent ako výhodu oproti predchádzajúcim, len niekoľkomesačným aktivitám, keďže dlhšie obdobie umožňuje hliadku skutočne etablovať. Členovia sú miestni a komunitu dobre poznajú, počiatočné problémy pri nábehu projektu preto neboli výrazné.
- Implementácia sa podľa respondenta hodnotí ako úspešná, hoci porovnanie s podstatne väčším a skúsenejším mestským projektom nie je namieste. Prínos pre obec vidí v tom, že hliadka privítala pomoc a neodmieta ju, s potenciálom prepojenia na terénnu sociálnu prácu a prípadné budúce komunitné centrum; ako inšpiráciu spomenul model OMAMA fungujúci v inom kraji, ktorý by podľa neho stálo za to rozvinúť aj na Liptove v kombinácii s MOPS. Obec by sa pri vyhlásení ďalšej výzvy rada uchádzala o maximálny počet členov na plné úväzky.

Zápis zo stretnutia – DOP15

Hlavné závery zo stretnutia:

- Zámer vybudovať zberný dvor mal respondent už pred nástupom do funkcie a obec naň mala vypracovanú projektovú dokumentáciu aj stavebné povolenie ešte pred vyhlásením výzvy; dokumentácia bola dimenzovaná na nižší limit očakávanej podpory z rezortu životného prostredia, preto z nej vypadli sklady techniky, čo respondent spätne ľutuje, keďže výzva ÚSVRK takýto limit nemala a umožnila obstaráť aj techniku. S výzvou obec oslovil externý manažér, ktorý projekt administruje vrátane ITMS a komunikácie so SO dodnes.
- Komunikáciu so SO hodnotí respondent bez problémov, obec má prideleného koordinátora, ktorý ju usmerňuje, metodika bola daná od začiatku a menila sa len okrajovo. Dlhé bolo refinancovanie techniky: dodávateľ stroja za 80 tisíc EUR čakal na úhradu päť až šesť mesiacov a preklenoval to úverom. Počas sťahovania úradu sa pripomienkovanie doplnení ťažovalo na jeden až dva mesiace. Kontrola na mieste, finančná aj stavebná, prebehla začiatkom roka s dobrým výsledkom; dokladovanie fotodokumentácie zo strany zhotoviteľa ešte prebieha a projekt nie je finančne uzavretý.
- Zberný dvor stojí v strede obce pri jestvujúcom kompostovisku, v pešej dostupnosti pre všetkých obyvateľov vrátane MRK, ktorí žijú v osídlení aj rozptýlene po obci; umiestnenie obec vo výzve zdôvodnila najlepšou dostupnosťou pre všetkých. Otvorenie je plánované na august 2026 po dokončení povolení; prevádzka bude fungovať cez diaľkovo otváranú bránu s telefonickým kontaktom, označenými kontajnermi a nápravovou váhou na presnú evidenciu, triedený odpad bude bezplatný, veľkoobjemový a stavebný spoplatnený.
- Respondent otvorene opísal limity: komunita dlhuje na poplatkoch za komunálny odpad okolo 30 tisíc EUR od roku 2016, do lokality sa nosí a triedi odpad vyberaný z kontajnerov v okresnom meste a historické čierne skládky v lokalite odhaduje na desiatky nákladných áut s nákladmi na likvidáciu v státisícoch, na ktoré obec nemá prostriedky; navrhuje samostatnú celoštátnu schému na likvidáciu dlhodobých skládok spojenú s prevenciou ich obnovy. Projekt považuje za prínosný najmä v strednodobom horizonte, keď sa stane súčasťou širšieho systému nakladania s odpadom v obci.

Zápis zo stretnutia – DOP14

Hlavné závery zo stretnutia:

- Obec s 920 obyvateľmi, v ktorej obyvatelia z MRK žijú v osídlení aj rozptýlene po obci, realizuje miestne občianske a poriadkové služby od marca 2024 s plánovaným ukončením v auguste 2026. Projekt je financovaný v plnej výške bez spolufinancovania obce, so zálohovými platbami a paušálnou sadzbou na materiálne vybavenie, čo zodpovedá štandardnému nastaveniu výzvy; podmienku zamestnávania osôb z rómskej komunity obec naplňa. Hliadka pracuje v pracovných dňoch na plné úväzky, spolu s rozvojovým tímom ide o jediné osemhodinové pracovné pozície, ktoré obec obsadzuje obyvateľmi z komunity.
- Výzva, z ktorej je projekt financovaný, viaže oprávnenosť obce na zaradenie do Atlasu rómskych komunít a plnenie preukazuje merateľným ukazovateľom počtu zamestnancov pochádzajúcich z MRK; podľa údajov sprostredkovateľského orgánu tvoria osoby z komunít približne 90 percent všetkých zamestnancov hliadok naprieč výzvou, čo z tohto nástroja robí intervenciu s najpriamejším zamestnaneckým dosahom na MRK v portfóliu ÚSVRK. Identifikácia príslušnosti prebieha kombináciou miestnej znalosti a potvrdenia obce, bez formálneho zisťovania etnicity, ktoré právny rámec nepripúšťa.
- Členovia hliadky absolvovali nad rámec základného zamerania školenia Červeného kríža a školenia k odpadom a predchádzaniu vzniku čiernych skládok, takže obec ich využíva aj pri osвете v odpadovom hospodárstve, ktoré je jej najpálčivejším problémom vo vzťahu ku komunite. Hliadka zároveň vymáha interné pravidlo obce, podľa ktorého sa deti do päť až šesť rokov nesmú pohybovať po obci bez sprievodu rodičov, keďže cez obec prechádza ťažká poľnohospodárska technika a riziko úrazu je vysoké.
- Hliadka je podľa respondenta plne začlenená do systému nástrojov obce: na požiadanie asistuje pracovníkom rozvojového tímu pri ich činnosti v teréne a spolupracuje aj so štátnou políciou, ktorej hliadky do obce pravidelne dochádzajú. Cez víkendy, keď hliadka neslúži, supluje dohľad kamerový systém so 60 kamerami; respondent uviedol čerstvý príklad víkendového incidentu v komunite, pri ktorom kamerové záznamy umožnili spoľahlivo určiť účastníkov napriek protichodným verziám udalostí. Kombináciu hliadky v pracovných dňoch a kamerového systému cez víkendy považuje za funkčné, hoci nie úplné riešenie dohľadu.
- Prínos projektu vníma respondent v kontexte celkovej stratégie obce, ktorá zamestnáva 55 projektových aj neprojektových pracovníkov a systematicky si buduje okruh osvedčených zamestnancov z komunity: hliadka je jednou z pozícií, cez ktoré si obyvatelia budujú pracovné návyky a referencie pre ďalšie uplatnenie, vrátane pripravovanej obecnej spoločnosti s ručením obmedzeným zameranej na drobnú výrobu. Projekt sa končí v auguste 2026 a ďalšie zapojenie obce bude závisieť od vyhlásenia nadväzujúcej výzvy.

Zápis zo stretnutia – DOP13

Hlavné závery zo stretnutia:

- Obec je jednou zo 60 prioritných obcí zapojených do národného projektu Rozvojové tímy I., najväčšieho národného projektu v gescii ÚSVRK, ktorého prijímateľom je samotný úrad splnomocnenca; obce v ňom vystupujú ako cieľové lokality vybrané na základe Atlasu rómskych komunít. Miestny rozvojový tím má obsadených všetkých jedenásť navrhnutých pracovných pozícií a jeho pôsobenie v obci sa po predĺžení končí koncom októbra 2026. Spolu s hliadkou MOaPS ide o jediné plné pracovné úväzky, ktoré obec obsadzuje obyvateľmi z komunity.
- Vedenie obce má s rozvojovým tímom pravidelné mesačné porady, na ktorých sa dohadujú aktivity a ich priority. Tím podľa respondenta prevzal na seba podstatnú časť komunikácie s komunitou v oblasti bývania, zamestnanosti a sociálnych služieb, čím výrazne odbremenil obecný úrad od priameho vybavovania každodenných podnetov. Respondent zároveň aktivity tímu vecne usmerňuje; ako príklad uviedol zámer tímu učiť komunitu separovať odpad, ktorý korigoval s tým, že najprv treba obyvateľov naučiť odpad vôbec vhadzovať do nádob a až potom pristúpiť k triedeniu, keďže preskočenie tohto kroku by bolo neúčinné.
- Tím zohráva významnú úlohu aj v zamestnávacej stratégii obce. Pri každoročnom skúšobnom zamestnávaní obyvateľov komunity na krátkodobé dohody (napríklad štyria pracovníci na štvorhodinové kosenie) poskytuje vedeniu obce spätnú väzbu o spoľahlivosti a pracovnej kvalite jednotlivých uchádzačov; osvedčení pracovníci sú následne zvažovaní pre plné úväzky a pre pripravovanú obecnú spoločnosť s ručením obmedzeným zameranú na drobnú výrobu. Tím sa podieľal aj na aktivitách novootvoreného hygienického centra v osídlení (sprchy, práčovňa), kde organizuje aktivity pre malé deti a edukáciu matiek; samotné centrum bolo financované mimo eurofondov v spolupráci s americkou cirkevnou organizáciou, ktorú obci sprostredkovala pracovníčka ÚSVRK.
- Spoluprácu s rozvojovým tímom hodnotí respondent jednoznačne pozitívne a považuje ju za ukážku koordinovaného pôsobenia viacerých nástrojov v jednej lokalite: tím zabezpečuje sociálnu a komunitnú prácu, hliadka MOaPS poriadok a asistenciu, kamerový systém dohľad cez víkendy a infraštruktúrne projekty (zberný dvor, modernizácia ciest, hygienické centrum) fyzické podmienky. Otvorenou otázkou zostáva kontinuita po ukončení pôsobenia tímu koncom októbra 2026, ktorá bude závisieť od nadväzujúcej fázy národného projektu.

Zápis zo stretnutia – DOP12

Hlavné závery zo stretnutia:

- Projekt stavebných úprav miestnej komunikácie so zmluvou o NFP účinnou od decembra 2024 je druhou investičnou akciou obce z výzvy PSK-UV-006, popri zbernom dvore prerokovanom na tom istom stretnutí. Nová komunikácia povedie aj do rómskej osady, ktorá tak po približne tridsiatich piatich rokoch získa novú cestu; trasa zároveň zabezpečí prístup k novovybudovanému zbernému dvoru v strede obce, čím sa oba projekty vzájomne funkčne dopĺňajú.
- Výzva PSK-UV-006 viaže oprávnenosť pri miestnych komunikáciách na podmienku, že trasa musí preukázateľne spájať MRK osídlenie s konkrétnou službou v obci (škola, úrad, zdravotné zariadenie a podobne); trasovanie je súčasťou mapových príloh žiadosti a je pre hodnotenie aj kontrolu záväzné. Projekt je financovaný v plnej výške bez spolufinancovania obce. Dopyt po tomto type investície výrazne prevýšil alokáciu výzvy — v zásobníku naprieč výzvami na komunikácie zostali podľa sprostredkovateľského orgánu desiatky oprávnených projektov, obec Iňačovce však patrí medzi úspešne zazmluvnené.
- Realizáciu zásadne skomplikoval vývoj cien: zhotoviteľ vysúťažený vo verejnom obstarávaní v roku 2024 pred začatím prác oznámil, že pre nárast cien ropy v dôsledku vojnového konfliktu nie je schopný zákazku za pôvodne ponúknutú cenu zrealizovať. Na odporúčanie úradu vlády obec vyhlásila nové verejné obstarávanie, ktoré v čase stretnutia práve ukončila; keďže ide o opakované obstarávanie, smeruje dobrovoľne do hĺbkovej kontroly, aby minimalizovala riziko následných korekcií. Realizáciu stavebných prác plánuje obec ukončiť v septembri až októbri 2026.
- Prípado ilustruje podľa respondenta zraniteľnosť investičných projektov malých obcí voči externým cenovým šokom v období medzi súťažou a realizáciou: obec nemá nástroje, ako zhotoviteľa zaviazat' k plneniu za vysúťaženú cenu, a opakovanie obstarávania predlžuje projekt o mesiace a posúva ho na samý záver oprávneného obdobia. Postup úradu vlády pri riešení situácie (usmernenie k opakovaniu obstarávania) hodnotí respondent ako korektný a funkčný.
- Prínos pre MRK vidí respondent v priamom fyzickom sprístupnení osady, ktoré nadväzuje na ďalšie intervencie obce v tej istej lokalite realizované v koordinácii s ÚSVRK — zberný dvor, hygienické centrum, pôsobenie rozvojového tímu a hliadky MOaPS. Cestná infraštruktúra je podľa neho podmienkou, aby ostatné intervencie mali trvalý efekt, keďže bez prístupovej komunikácie zostáva osada fyzicky aj symbolicky oddelená od zvyšku obce.

Zápis zo stretnutia – DOP11

Hlavné závery zo stretnutia:

- Obec mala podľa respondenta najdlhšie vyhlásenú mimoriadnu situáciu v zásobovaní pitnou vodou na Slovensku, približne desať rokov, a jej stav bol opakovane medializovaný. Projekt spočíval vo vypracovaní projektovej dokumentácie k vodnému zdroju a bol dokončený v októbri 2025. Administráciu vrátane prípravy žiadosti, podania do ITMS a riadenia počas realizácie zabezpečovala externá firma.
- Administratívnu záťaž hodnotí respondent ako neúmernú, s dôrazom na zdĺhavosť procesu od podania po ukončenie a na opakované dopĺňanie podkladov. Za najťažšiu časť označil finančné vyúčtovanie projektu. Osobitný problém spôsobilo, že víťaz pôvodného verejného obstarávania na vypracovanie dokumentácie od zákazky napokon odstúpil, keďže si medzičasom našiel inú zákazku; obec preto musela vyhlásiť nové obstarávanie, čo celý proces predĺžilo. Novú firmu, ktorá napokon dokumentáciu vypracovala rýchlo a nad rámec očakávaní vyšla obci v termínoch v ústrety, respondent hodnotí veľmi pozitívne. Ako odporúčanie pre budúce obdobie navrhuje zaviesť do podmienok verejného obstarávania záväznú povinnosť víťaza zákazku aj skutočne zrealizovať, aby sa podobnému zdržaniu predišlo.
- Rómska komunita žije v obci v lokalite mierne vyvýšenej na okraji dediny, kde bol pôvodne aj najväčší problém s tlakom vody. Vybudovaním vodovodu získali domácnosti priamy prívod vody, čo podľa respondenta predstavuje citeľné zlepšenie oproti odberu z verejného výdajného stojana; viaceré rodiny si už zaobstarali aj vyššie štandardy domáceho komfortu. Zavedenie vodomerov zároveň zlepšilo platobnú disciplínu obyvateľov za odber vody, ktorí si podľa respondenta postupne osvojili pravidelné platby a zodpovednejší prístup k spoplatnenej službe.
- Projekt sa týkal výhradne projektovej dokumentácie; samotná investícia do rekonštrukcie približne šesťdesiatročného vodojemu čaká na vhodnú investičnú výzvu, keďže obec nemá kapacitu financovať stavbu z vlastného rozpočtu. Vzhľadom na blížiaci sa koniec volebného obdobia respondent pripúšťa, že o samotnú realizáciu sa bude uchádzať už jeho nástupca s prípadne odlišnými prioritami. Obec v čase stretnutia nerealizuje žiadne iné projekty zamerané na MRK (napríklad MOPS či rozvojové tímy), keďže ide o malú obec bez takejto kapacity; o budúce výzvy zamerané na zlepšenie životného prostredia komunity (napríklad zberný dvor alebo likvidácia čiernych skládok) by mala záujem.
- Prínos dokončenej projektovej dokumentácie vidí respondent predovšetkým v pripravenosti obce okamžite reagovať na budúcu investičnú výzvu, keďže náklady na spracovanie dokumentácie (36-tisíc EUR) by si malá obec z vlastného rozpočtu nemohla dovoliť. Na záver rozhovoru prejavil záujem o výsledky externého hodnotenia a o to, či zistenia skutočne ovplyvnia nastavenie budúcich výziev.

Zápis zo stretnutia – DOP10

Hlavné závery zo stretnutia:

- Respondent zastáva funkciu prednostu úradu a súčasne vedie projektový referát; v obci s vyše tromi tisíckami obyvateľov MRK v dvoch lokalitách prechádzajú jeho kanceláriou všetky projekty, každý z nich má externý manažment. Modernizovaná komunikácia sa nachádza priamo v rómskej osídlení pozdĺž obecných nájomných bytov a slúži výhradne obyvateľom MRK, cielenie projektu je teda stopercentné; na lokalitu nadviazala aj oprava nájomných bytov z dotácie úradu vlády. Obec má vysporiadané všetky potrebné pozemky, ktoré predchádzajúce vedenie postupne odkupovalo od likvidovaných banských podnikov a ďalších inštitúcií, takže pozemkové úpravy nepotrebovala.
- Proces od podania žiadosti cez zazmluvnenie po realizáciu prebehol rýchlo a hladko. Zásadný problém nastal pri finančnom ukončení: kontrola na mieste prebehla v októbri 2025, žiadosť o platbu bola po doplnení podaná v novembri 2025 a záverečná monitorovacia správa v decembri 2025, no v čase stretnutia, po siedmich až ôsmich mesiacoch, neboli prostriedky stále refundované; spolu so súbežným zberným dvorom má obec nepreplatených takmer 600 tisíc EUR a na predfinancovanie si vzala úver jeden milión EUR. Záverečnú fázu skomplikovalo aj sťahovanie úradu, počas ktorého nefungovali telefonické linky, a obec dodnes nedostala vysvetlenie, prečo platba neprebehla.
- Kontrolu samotnú hodnotí respondent ako profesionálnu (premeranie stavby, kontrola originálov dokumentácie, verejného obstarávania aj účtovného zaradenia majetku), kritizuje však lipnutie na formulačných banalitách, napríklad opakované opravy potvrdení o zaškolení obsluhy techniky, ktoré proces len predlžujú. K zlepšeniu navrhuje odborné posúdenie zrealizovaného diela fundovaným pracovníkom poskytovateľa namiesto slovných naťahovačiek, kontroly už počas realizácie a stavebný dozor hradený poskytovateľom, kratšie lehoty na vyhodnocovanie doplnení a možnosť samostatnej refundácie projektových dokumentácií, ktoré dnes obce viažu ako peniaze v zásuvke.
- Prínos projektu pre MRK je podľa respondenta jednoznačný a bezprostredný, keďže komunikácia slúži výhradne obyvateľom nájomných bytov v osídlení. Rieši aj praktický problém prístupovosti k bývaniu, ktoré obec súbežne rozširuje v ďalších dvoch etapách výstavby nájomných bytov.

Zápis zo stretnutia – DOP09

Hlavné závery zo stretnutia:

- Zberný dvor je podľa respondentky súběžným projektom s modernizáciou komunikácií, obstarávaným aj kontrolovaným rovnakým spôsobom; obec má aj z tohto projektu nepreplatené prostriedky v rámci spomínaných takmer 600 tisíc EUR nevyplatených záväzkov.
- Ako konkrétny príklad formalistického prístupu kontroly respondentka uviedla rypadlo-nakladač v hodnote 80 tisíc EUR, kde bolo v zmluve dohodnuté jednohodinové zaškolenie personálu; hoci preberací protokol zaškolenie potvrdzoval, poskytovateľ následne vyžadoval samostatné potvrdenie s iným označením funkcie strojníka, čo dodávateľ musel opravovať.
- Zberný dvor bude podľa respondentky slúžiť na riešenie problematiky bytového odpadu, keďže neseparovanie a vznik čiernych skládok v teréne (chodníky, blato, sneh) sťažujú údržbu; s cieľnou prácou s obyvateľmi nájomných bytov, motivovanými ďalšími benefitmi od obce, spolupracujú predovšetkým pracovníci rozvojového tímu.

Zápis zo stretnutia – DOP08

Hlavné závery zo stretnutia:

- Obec zamestnávala dvanásť členov hliadky, maximálny možný počet v rámci výzvy; projekt sa v čase stretnutia už skončil. Respondentka hliadku označuje za prioritný nástroj bezpečnosti v obci, ktorá je rozľahlá na niekoľko kilometrov a má rastúcu kriminalitu rómskej populácie; hliadka sprevádzala deti do školy a zo školy, usmerňovala dopravu a odbremenila obec od drobných incidentov.
- Respondentka sa ohradila voči názorom niektorých predstaviteľov iných obcí, že mäkké projekty typu MOPS sú neúčinné alebo že ide o vyhodené peniaze; podľa jej skúsenosti do komunít s vyššími stovkami obyvateľov MRK nemožno vstupovať jednotlivo bez sprievodu, čo dokladá aj situáciou v miestnej škole so 700 rómskymi žiakmi, kde si učitelia bez asistencie nevedia poriadok udržať.
- Kritizovala aj nastavenie vzorcov výziev na mäkké projekty (MOPS aj rozvojové tímy), ktoré podľa nej nezohľadňujú reálnu veľkosť komunity: obce so stovkou Rómov mali nárok na porovnateľné kapacity ako obec s tritisícovou komunitou, kde jeden pracovník pripadá na desiatky osôb. Obec plánuje zapojiť sa do nadväzujúcej výzvy MOPS, ak bude vyhlásená.

Zápis zo stretnutia – DOP07

Hlavné závery zo stretnutia:

- Obec má približne 3 700 obyvateľov, z toho okolo 2 200 Rómov, ktorí žijú v obci rozptýlene a bez segregovanej osídlenia. Projekt dvoch projektových dokumentácií vzišiel z vnútorných potrieb obce: rekonštrukcie a telemetrie vodovodu s vodným zdrojom z roku 1993 a rozšírenia vodných zdrojov a sietí v nadväznosti na aktualizáciu územného plánu, plánovanú individuálnu bytovú výstavbu a osemnásť nájomných bytov. Obec má vlastné trojčlenné projektové oddelenie a žiadosti o NFP si píše sama; administratívu hodnotí respondent ako štandardnú, s výhradou, že jej rozsah je rovnaký pri projekte za 50 tisíc aj za dva milióny EUR.
- Za najužšie miesto implementácie označil respondent kontrolu verejného obstarávania: dodatok k jednej z dokumentácií znamenal automatickú kontrolu na ÚVO, ktorá trvala približne štyri mesiace, a od podpisu zmluvy o NFP v júni po schválenie žiadosti o platbu v decembri 2025 uplynul zhruba polrok; dokumentácie obec hradila z vlastných zdrojov a následne refundovala. Odporúča, aby poskytovatelia pri verejnom obstarávaní nešli nad rámec zákona, ktorý je už sám osebe prísny. Komunikáciu so SO hodnotí dobre, pracovníci boli nápomocní, na priebeh kontroly na ÚVO však SO dosah nemá. Kriticky vníma krátke termíny na predkladanie žiadostí po vyhlásení výzvy, keď sa alokácia vyčerpá už v prvom kole, a absenciu harmonogramu výziev v tomto programovom období; odporúča dlhšie lehoty, vyššie alokácie na dokumentačné výzvy a orientačný harmonogram.
- Výzvu na projektové dokumentácie považuje respondent za mimoriadne užitočnú, pretože náklady na dokumentáciu sú dnes pre menšie obce vstupnou bariérou rozvoja. Obec s výstupmi ďalej pracuje: na rekonštrukciu a telemetriu vodovodu má schválený projektový zámer na samosprávnom kraji, vydané stavebné povolenie a v najbližších týždňoch predloží žiadosť o NFP do výzvy rezortu životného prostredia; druhá dokumentácia je zapracúvaná do územného plánu a bude nasledovať stavebné konanie. Prínos pre MRK je podľa respondenta jednoznačný, rozšírenie sietí smeruje do lokalít s najväčším nedostatkom bývania, kde pôsobí aj projekt svojpomocnej výstavby, a rekonštruovaný vodovod slúži obci, v ktorej Rómovia tvoria väčšinu obyvateľov.
- Obec sa dlhodobo zapája do celého spektra intervencií pre MRK: realizovala MOPS a predkladá ďalšiu žiadosť, má terénnu sociálnu prácu, komunitné centrum, podpísanú zmluvu so spracovateľom jednoduchých pozemkových úprav, pripravenú výstavbu nájomných bytov, žiadosť na rekonštrukciu ciest aj projekt obnovy štyroch bytových domov. Do investičných projektov môže vstupovať prakticky len s európskym financovaním, preto by jej plánovanie uľahčil dlhší čas na prípravu žiadostí.

Zápis zo stretnutia – DOP06

Hlavné závery zo stretnutia:

- Obec pozostáva z dvoch častí, pričom v rómskej osídlení vzdialenej takmer dva kilometre dlhodobo rastie počet obyvateľov, ročne sa tam narodí až sto detí. Existujúca čistiareň odpadových vôd v obci dosiahla kapacitnú hranicu, ďalšie pripájanie domácností nie je možné ani kvôli nedostatočnej kapacite recipientu, teda potoka, do ktorého sa vyčistené vody vypúšťajú. Projektová dokumentácia na novú čistiareň s kapacitou 3 100 ekvivalentných obyvateľov priamo v osídlení je podľa respondenta prvým nevyhnutným krokom k riešeniu, ktoré má umožniť aj plánovanú výstavbu novej školy a rozšírenie kapacít materskej školy.
- Prípravu, identifikáciu potrieb a administráciu projektu zabezpečovalo vedenie obce vlastnými zamestnancami, projektovú dokumentáciu spracovala prostredníctvom verejného obstarávania odborná firma s dlhoročnými skúsenosťami; externý projektový manažment zabezpečuje osoba, s ktorou obec spolupracuje približne desať rokov. Administratívnu záťaž hodnotí respondent ako miernu, keďže obsahom projektu bolo len vypracovanie dokumentácie bez etapovitosti. Za hlavný problém označil rýchlosť preplatenia: od odovzdania dokumentácie do pripísania platby na účet uplynulo približne desať až jedenásť mesiacov, pričom sumu 80 tisíc EUR obec preddavkovala dodávateľovi z vlastných zdrojov; bez dostatočnej finančnej kapacity by podľa neho takéto oneskorenie mohlo znemožniť spoluprácu s solventnejšími dodávateľmi.
- Komunikáciu s ÚSVRK hodnotí respondent ako vecnú a pozitívnu, metodické usmernenia prichádzali priebežne. Miernu neistotu vnímal len okolo termínu pripísania platby na prelome kalendárneho a rozpočtového roka, keď obec potrebovala vedieť, či prostriedky príde použiť ešte v starom roku alebo pôjdu do rezervného fondu; prostriedky napokon prišli tesne pred koncom roka. Obec sa okrem tohto projektu zapája do všetkých výziev ÚSVRK, pri ktorých je oprávneným žiadateľom, s výnimkou rozvojového tímu, o ktorý sa uchádzala neúspešne.
- Respondent otvorene kritizoval nastavenie systému prideľovania prostriedkov: napriek plnému počtu bodov pri žiadosti o rekonštrukciu ciest a chodníkov v osídlení obec už vyše roka a pol čaká v zásobníku pre nedostatočnú alokáciu, kým iné lokality podľa jeho hodnotenia s porovnateľnou alebo nižšou potrebou boli podporené. Navrhuje zaviesť osobitný mechanizmus či samostatnú výzvu pre obce s vysokým podielom silne segregovanej rómskej komunity nad približne 2 000 obyvateľmi, odlíšenú od výziev otvorených akejkoľvek obci s prítomnosťou MRK bez ohľadu na mieru segregácie.
- Realizácia investície do ČOV zostáva podmienená vhodnou nadväzujúcou výzvou, keďže náklad presahujúci dva milióny EUR obec z vlastného rozpočtu pokryť nedokáže; obec má pripravené územné rozhodnutie a takmer kompletne stanoviská k stavebnému povoleniu vrátane vodoprávného konania. Prínos pre MRK vidí respondent v tom, že novú čistiareň by využívala prakticky celá lokalita, keďže väčšina domácností je už pripojená na vodovod; súčasné pripojenie lokality na obecnú ČOV prostredníctvom prečerpávacej stanice generuje vysoké prevádzkové náklady (len na elektrickú energiu približne 40 tisíc EUR ročne) a kapacita jestvujúcej čističky je vytiažená na 98 percent. Realizácia investície by podľa neho priniesla úsporu prevádzkových nákladov obce,

zvýšenie hygienických štandardov v lokalite a vytvorenie priestoru pre plánovanú novú individuálnu bytovú výstavbu.

- Ako príklad nerovnakého zaobchádzania zo strany štátu uviedol súbežný prípad investície do základnej školy v lokalite, kde obec dostala financovanie na projektovú dokumentáciu za 200 tisíc EUR, škola má stavebné povolenie, ale štát na jej samotnú výstavbu prostriedky doposiaľ neposkytol. Pri projekte čistiarne postupoval štát podľa jeho slov vzorovo, poskytnutím prostriedkov na dokumentáciu; k naplneniu zámeru je však nevyhnutná nadväzujúca investičná výzva, ktorá by zohľadnila, že obec už má hotovú dokumentáciu, stavebné povolenie aj pozemok.

Zápis zo stretnutia – DOP05

Hlavné závery zo stretnutia:

- Projekt jednoduchých pozemkových úprav je v obci ukončený a nadväzuje na dlhodobú a rozsiahlu vlastnú investičnú činnosť obce v prospech rómskej osídlenia: komunitné centrum s telocvičňou a kuchyňou postavené prevažne z vlastných zdrojov obce, tridsaťpäť bytov nižšieho štandardu (pôvodne pätnásť, neskôr desať ďalších), kompletná základná infraštruktúra (vodovod, kanalizácia, cesty, chodníky, verejné osvetlenie, rozhlas) rozšírená do osídlenia v rovnakom rozsahu ako v ostatnej obci. Respondentka, deviate volebné obdobie vo funkcii starostky, uviedla, že obec nerobí rozdiely medzi časťou obce s rómskym osídlením a ostatnou zástavbou.
- Pozemkové úpravy nadviazali na predchádzajúci výkup pozemkov obcou a výstavbu infraštruktúry; časť pozemkov obec následne predala priamo obyvateľom formou individuálnej bytovej výstavby, zvyšná nevysporiadaná časť bola predmetom tohto projektu. Administráciu obec zvládla bez väčších komplikácií, so Slovenským pozemkovým fondom sa vlastníctvo riešilo prevažne zámennými zmluvami; vlastníci súhlasiaci s odpredajom dostali finančnú náhradu ihneď, ostatní boli vyriešení zámenou. Respondentka nevie pomenovať nedostatky procesu, keďže sa obci podľa jej slov podarilo bez problémov, práve vďaka predchádzajúcej vlastnej príprave (zameranie, komunitní pracovníci, prítomnosť geodeta pri informovaní vlastníkov).
- Do budúca plánuje obec pri nehnuteľnostiach, ktoré nemožno rozdeliť medzi viacero rodín žijúcich v jednom dome, uprednostniť nájomné zmluvy pred odpredajom, aby predišla rodinným konfliktom o vlastníctvo. Súbežne prebieha ďalší projekt vysporiadania pozemkov pod obydliami a pripravuje sa nová individuálna bytová výstavba (tri rodiny už majú kúpne zmluvy a čaká sa na stavebné povolenie). Obec má tiež hotovú projektovú dokumentáciu na rozšírenie čistiareň odpadových vôd a vodojemu, financovanú z prostriedkov úradu vlády, keďže kapacita súčasnej čistiarene (900 ekvivalentných obyvateľov) už nepostačuje pri náraste populácie obce na takmer 1930 obyvateľov.
- Komunikáciu s úradom splnomocnenca hodnotí respondentka jednoznačne pozitívne, bez akýchkoľvek výhrad. Obec plánuje ďalšie zapojenie do výziev vrátane rekonštrukcie sociálnych bytov, o ktorej už rokovalo zastupiteľstvo, aj do infraštruktúrnych výziev na čistiareň a vodojem. Respondentka nemá k systému žiadne negatívne poznatky ani odporúčania na zmenu, hodnotenie prijíma ako príležitosť poďakovať sa pracovníkom úradu splnomocnenca a úradu vlády za doterajšiu spoluprácu.

Zápis zo stretnutia – DOP04

Hlavné závery zo stretnutia:

- Obec s 560 obyvateľmi, z ktorých je podľa respondenta okolo 65 percent z rómskej komunity integrovanej v zástavbe bez segregovanej osídlenia, sa spojila so štyrmi susednými obcami mikroregiónu s cieľom spoločne zrealizovať kanalizáciu, keďže samostatne by aglomerácia jednotlivých obce nedosahovala prah bežne vyžadovaný vo výzvach na túto investíciu. V čase stretnutia mala obec za sebou stavebné konanie bez námietok dotknutých orgánov, s očakávaným vydaním stavebného povolenia do polovice septembra 2026. Prípravu žiadosti zabezpečoval externý projektový manažér odporúčaný susednou starostkou; administratívnu komunikáciu s úradom vlády si obec riešila prevažne sama a informácie posúvala externému manažérovi.
- Podmienky výzvy zaväzujú obec dokončiť stavbu do piatich rokov od refundácie nákladov na projektovú dokumentáciu, inak musí prostriedky vrátiť; pre malú obec s ročným podielom na daniach postačujúcim sotva na základnú prevádzku by vrátenie približne tridsaťdvatisíc EUR predstavovalo vážny problém. Financovanie samotnej výstavby (odhad niekoľko miliónov EUR na obec) obec zatiaľ nemá vyriešené a bude odkázaná výhradne na budúcu investičnú výzvu.
- Administratívnu záťaž hodnotí respondent ako mimoriadne vysokú, s odkazom na skúsenosť z paralelne dokončeného projektu výstavby chodníkov: opakované kontroly, rozsiahle dokladovanie (samotná projektová dokumentácia na kanalizáciu má cez päťsto strán ešte pred začatím realizácie) a nutnosť predfinancovať náklady z obecného rozpočtu alebo úveru pred refundáciou. Za nevhodné označil mechanizmus, pri ktorom si každá obec musí na predfinancovanie projektovej dokumentácie brať medziúver, kým čaká na refundáciu trvajúcu podľa jeho skúsenosti mesiace; ako alternatívu uviedol jednoduchší model schválenia rozpočtu a priameho poskytnutia prostriedkov, ktorý pozná od kolegov z Česka a Poľska.
- Komunikáciu s úradom splnomocnenca hodnotí ako funkčnú a v rámci stanovených lehôt bezproblémovú, kritiku smeruje výhradne k rozsahu byrokracie a preplácaniu formou refundácie, nie k prístupu pracovníkov. Obec súbežne realizuje aj projekt MOPS (druhé kolo skončilo koncom júna 2026, pripravuje sa žiadosť na tretie kolo) a plánuje pokračovať vo využívaní dostupných výziev aj do budúcnosti, napriek opakovaným výhradám k administratívnej náročnosti. Respondent na záver poukázal na vnímaný nepomer v pozornosti štátu voči východnému Slovensku v porovnaní s inými regiónmi.

Zápis zo stretnutia – DOP03

Hlavné závery zo stretnutia:

- Obec s 830 obyvateľmi eviduje podľa Atlasu rómskych komunít okolo 35 percent obyvateľov z MRK, integrovaných v bežnej zástavbe bez segregovanej lokality; podľa respondentky, tretie volebné obdobie vo funkcii starostky, si viacerí obyvatelia z MRK v poslednom období kupujú a rekonštruujú domy v obci a nevytvárajú vnímateľné sociálne problémy. Potrebu vybudovať kanalizáciu obec identifikovala už v druhom volebnom období na základe dopytu obyvateľov, bez akejkoľvek pôvodnej dokumentácie; obec sa preto spojila so štyrmi susednými obcami do spoločného projektu, keďže v minulosti platila podmienka aglomerácie nad dvetisíc obyvateľov a samostatne by túto hranicu nedosiahla.
- Projektová dokumentácia na územné konanie vyšla obec na približne 22-tisíc EUR, dokumentácia na stavebné povolenie na ďalších približne 24-tisíc EUR; obe obec predfinancovala z vlastných zdrojov a následne jej boli formou refundácie preplatené v priebehu približne jedného mesiaca od podania žiadosti o platbu vrátane kontroly na mieste, čo respondentka hodnotí ako veľmi rýchle na slovenské pomery. Bez tejto dotácie by podľa jej slov obec s vyčerpaným rezervným fondom nemohla financovanie dokumentácie zvládnuť.
- Komunikáciu s pridelenou projektovou manažérkou úradu vlády hodnotí respondentka jednoznačne pozitívne — bola odborne zdatná, ochotná poradiť a spätne volala aj mimo pracovnej doby. Jedinú výhradu k administratíve mala k opakovanému duálnemu overovaniu totožnosti pri prístupe externého projektového manažéra do systému ITMS, čo si vysvetľuje ako všeobecné nariadenie Európskej únie, nie zlyhanie konkrétneho systému.
- Obec už ukončila projekt MOPS, s ktorým bola veľmi spokojná (dvaja zamestnanci z MRK, dvaja z majority), pokračovanie jej však znemožňuje nesplnenie podmienky minimálneho počtu päťsto obyvateľov z MRK v aktuálnej výzve. Okrem kanalizácie a MOPS sa obci dve žiadosti o dotáciu na sociálne účely (revitalizácia detského ihriska) neschválili. V čase stretnutia mala obec dokončené územné aj takmer kompletne stavebné konanie s očakávaným právoplatným stavebným povolením začiatkom septembra 2026; financovanie samotnej výstavby zatiaľ nie je vyriešené, obec rokuje s vodárenskou spoločnosťou a súbežne sleduje ďalšie výzvy (úrad splnomocnenca, environmentálny fond, ministerstvo životného prostredia), pričom zastupiteľstvo jej vopred schválilo možnosť úveru na spoluúčasť.
- Ako hlavné odporúčanie pre budúce obdobie uviedla respondentka nižšiu mieru spolufinancovania pre malé obce pri veľkých investičných projektoch, keďže aj desaťpercentná spoluúčasť môže pri rozpočte v miliónoch EUR predstavovať pre malú obec likvidačnú záťaž; navrhuje odstupňovať mieru spolufinancovania podľa veľkosti a rozpočtu obce namiesto jednotnej sadzby. Zároveň pomenovala širší systémový problém, že základná občianska vybavenosť (voda, kanalizácia, elektrina) by podľa nej

nemala závisieť od schopnosti starostu získať prostriedky formou projektov, ale mala by byť financovaná automaticky z rozpočtového určenia daní.

Odpovede prijímateľa – DOP02

1. Kedy a prečo ste sa rozhodli podať žiadosť o projekt MOPS? Prišiel impulz zvonka (napr. od rozvojového tímu, TSP, a pod.) alebo to bol zámer Vašej obce? Už ste v minulosti boli zapojení do projektu MOPS (v rámci OP ĽZ)?
Bol to zámer našej obce. V minulosti sme neboli zapojení do MOaPS v rámci OP ĽZ.
2. Zvládli ste prípravu žiadosti vlastnými kapacitami, alebo ste využili externého projektového manažéra či konzultanta? Prebiehala príprava žiadosti bezproblémovo, alebo ste narazili na nejaké problémy? Ak áno, aké?
Na prípravu žiadosti sme využili služby externého manažéra v spolupráci s vlastnými kapacitami. Príprava žiadosti prebiehala bezproblémovo.
3. Ako hodnotíte administratívnu záťaž spojenú s projektom — žiadosti o platbu, kontroly, výkazníctvo? Je to zvládnuteľné pre obecný úrad a jeho kapacity?
Administratívna záťaž spojená s projektom je pre malé obecné úrady zatažujúca ale dá sa zvládnuť.
4. Ako hodnotíte komunikáciu s ÚSVRK ako sprostredkovateľským orgánom? Dostávate potrebnú metodickú podporu a odozvu včas?
Spolupráca a komunikácia s ÚSVRK je uspokojujúca.
5. Realizujete v obci aj iné projekty zamerané na MRK — napríklad MOPS, rozvojový tím, JPÚ? Dopĺňajú sa navzájom, alebo si skôr konkurujú? Prosím, uveďte konkrétne príklady.
V súčasnosti v obci nerealizujeme projektu zamerané na MRK.
6. Spolupracujete s rozvojovým tímom, ak v obci pôsobí? Ako si rozdeľujete úlohy, ako koordinujete činnosti? Funguje rozdelenie aktivít správne a efektívne, nedochádza k prekryvaniu aktivít?
V našej obci nepôsobí rozvojový tím.
7. Kto sú vaši klienti v praxi? Koľko z nich by ste odhadli, že pochádza z rómskej komunity? Ako to viete/zisťujete — pýtate sa priamo, vy chádzate zo znalosti komunity, alebo máte iný spôsob?
V rámci MOPS v prevažnej miere pracujeme s rómskou komunitou.
8. Podmienka výzvy vyžaduje, aby časť vašich zamestnancov pochádzala priamo z rómskej komunity (PSKPO130). Ako to u Vás funguje (kto a ako to určuje, vyberá a na základe čoho)?
Zamestnancov vyberáme z rómskej komunity na základe žiadosti komisiou zloženou: starosta, kontrolór, poslanec OZ.
9. Aké konkrétne aktivity sú realizované v rámci projektu MOPS? Čo z toho sa podľa vás skutočne odrazilo v živote rómskej komunity vo Vašej obci?
Udržiavanie poriadku v rómskej osídlení, osвета v rámci zberu a triedenia odpadu, doprevádzanie detí do školských zariadení, zvýšenie bezpečnosti v osídlení.
10. Evidujete nejaké bariéry, ktoré zabraňujú osobám z MRK, aby sa zapájali do aktivít projektu MOPS (napr. nedôvera voči projektu, alebo obci)? Ak áno, ako to riešite?

Neevidujeme žiadne bariéry zabraňujúce osobám s MRK zapájať sa do aktivít projektu MOaPS.

11. Keby ste mohli zmeniť jednu vec na nastavení tejto výzvy alebo na spolupráci s ÚSVRK — čo by to bolo?

Dofinancovanie nákladov obce nad rámec projektu.

12. Máte pocit, že projekt skutočne pomáha rómskej komunite vo vašej obci — viditeľne, konkrétne? Alebo je to skôr splnenie formálnych podmienok? Buďte, prosím, otvorení.
Projekt určite pomáha rómskej komunite v našej obci a tiež pomáha k zlepšeniu spolunažívania MRK s majoritným obyvateľstvom obce.

13. Plánujete ďalšie projekty zamerané na MRK, alebo považujete vaše zapojenie do tejto oblasti za jednorazovú vec? Na základe čoho, akých skúseností, ste sa tak rozhodli?
ÁNO, plánujeme ďalšie projekty zamerané na MRK.

14. Je niečo, čo ste by chceli povedať/alebo sa opýtať, ale nedostali ste na to zatiaľ priestor?

Aké bude spolufinancovanie obcí do budúcich projektov.

Odpovede prijímateľa – DOP01

1. Kedy a prečo ste sa rozhodli podať žiadosť o projekt MOPS? Prišiel impulz zvonka (napr. od rozvojového tímu, TSP, a pod.) alebo to bol zámer Vašej obce? Už ste v minulosti boli zapojení do projektu MOPS (v rámci OP ĽZ)?
Obec Rimavská Baňa bola do projektu Miestna občianska poriadková služba (MOPS) zapojená už od roku 2017 v rámci Operačného programu Ľudské zdroje. Zapojenie do projektu bolo vlastným strategickým zámerom obce a nevzišlo z externého impulzu. Cieľom bolo zvýšiť bezpečnosť a verejný poriadok v obci, podporiť zamestnanosť obyvateľov z marginalizovaných rómskych komunít, zlepšiť spolunažívanie medzi obyvateľmi, predchádzať sociálno-patologickým javom a posilniť sociálnu inklúziu. Pozitívne skúsenosti a dosiahnuté výsledky z predchádzajúcej realizácie projektu boli hlavným dôvodom, prečo sa obec rozhodla pokračovať v podpore a rozvoji miestnej občianskej poriadkovej služby.
2. Zvládli ste prípravu žiadosti vlastnými kapacitami, alebo ste využili externého projektového manažéra či konzultanta? Prebiehala príprava žiadosti bezproblémovo, alebo ste narazili na nejaké problémy? Ak áno, aké?
Obec disponuje dostatočným administratívnym a technickým zázemím, preto príprava žiadosti prebehla bez výraznejších problémov. Dobrá koordinácia medzi vedením obce, účtovníčkou a interným projektovým managerom zabezpečila plynulý priebeh.
3. Ako hodnotíte administratívnu záťaž spojenú s projektom — žiadosti o platbu, kontroly, výkazníctvo? Je to zvládnuteľné pre obecný úrad a jeho kapacity?
Administratívnu záťaž spojenú s realizáciou projektu hodnotíme ako primeranú a zvládnuteľnú. Vďaka skúsenostiam z predchádzajúcich projektov, ako aj dostatočným administratívnym kapacitám obecného úradu, sú procesy súvisiace so žiadosťami o platbu, výkazníctvom a kontrolami zabezpečované plynulo a v súlade s požiadavkami poskytovateľa.
4. Ako hodnotíte komunikáciu s ÚSVRK ako sprostredkovateľským orgánom? Dostávate potrebnú metodickú podporu a odozvu včas?
Naša skúsenosť je taká, že komunikácia je prevažne formálna a orientovaná na administratívne požiadavky projektu. Chýba nám proaktívna metodická pomoc, konzultačná činnosť a priebežná podpora pri riešení situácií z praxe.
5. Realizujete v obci aj iné projekty zamerané na MRK — napríklad MOPS, rozvojový tím, JPÚ? Dopĺňajú sa navzájom, alebo si skôr konkurujú? Prosím, uveďte konkrétne príklady.
V našej obci sme realizovali len projekt MOPS, preto ich vzájomné dopĺňanie rôznych projektov nevieme objektívne posúdiť. Z pohľadu našej obce však vnímame ako problém, obciam chýba ucelená podpora pri ich plánovaní a následnom prepájaní. Ako kritickú vnímame najmä situáciu, keď avizovaná výzva na pokračovanie projektu MOPS nebola vyhlásená v pôvodne komunikovanom termíne. Takéto nepredvídateľné zmeny výrazne komplikujú plánovanie obcí a negatívne vplyvajú na dôveru prijímateľov voči nastavenému systému podpory. Zároveň to sťažuje prácu zamestnancov, ktorí sú na realizáciu projektu naviazaní, keďže obce nedokážu včas zabezpečiť kontinuitu ich činnosti a pracovného uplatnenia.

6. Spolupracujete s rozvojovým tímom, ak v obci pôsobí? Ako si rozdeľujete úlohy, ako koordinujete činnosti? Funguje rozdelenie aktivít správne a efektívne, nedochádza k prekryvaniu aktivít?
V našej obci rozvojový tím nepôsobí, preto s ním priamo nespolupracujeme a nevieme objektívne hodnotiť jeho fungovanie, rozdelenie úloh ani koordináciu činností. Zároveň však vnímame ako problém nedostatočnú informovanosť a chýbajúce sieťovanie jednotlivých aktivít v území.
V regióne sa nachádza viacero menších obcí, preto by bolo dôležité lepšie koordinovať poskytované služby, aby nedochádzalo k ich prekryvaniu alebo naopak k situáciám, keď niektoré potreby obyvateľov zostávajú nepokryté. Chýba nám väčšia vzájomná informovanosť medzi obcami a aktérmi pôsobiacimi v oblasti podpory marginalizovaných rómskych komunít, ako aj systémové prepájanie jednotlivých projektov a služieb.
7. Kto sú vaši klienti v praxi? Koľko z nich by ste odhadli, že pochádza z rómskej komunity? Ako to viete/zisťujete — pýtate sa priamo, vychádzate zo znalosti komunity, alebo máte iný spôsob?
V našej obci síce pôsobí komunitné centrum, ktoré poskytuje najmä služby v oblasti krízovej intervencie, avšak najrelevantnejšie informácie o situácii obyvateľov získavame predovšetkým z dlhodobej znalosti miestneho prostredia.
Kedže ide o malú obec, kontakt samosprávy s obyvateľmi je prakticky na dennej báze. Poznáme miestne pomery, rodinné väzby a životné situácie jednotlivých obyvateľov, preto pri hodnotení potrieb a poskytovaní podpory vychádzame najmä z osobnej znalosti komunity a priebežnej komunikácie s obyvateľmi. Nevykonávame osobitné zisťovanie etnickej príslušnosti formálnym spôsobom, ale vychádzame z poznania miestnej komunity a jej sociálnej situácie.
8. Podmienka výzvy vyžaduje, aby časť vašich zamestnancov pochádzala priamo z rómskej komunity (PSKPO130). Ako to u Vás funguje (kto a ako to určuje, vyberá a na základe čoho)?
Na každú pracovnú pozíciu v rámci projektu prebehlo riadne výberové konanie. Súčasťou rozhovoru so záujemcami bola aj otázka, či sa sami identifikujú ako osoby pochádzajúce z rómskej komunity a zároveň, či vnímajú, že pri výkone práce zameranej na zabezpečovanie bezpečnosti, poriadku a komunikácie s obyvateľmi nebudú mať problém spolupracovať aj s členmi vlastnej komunity.
V praxi sa však ukazuje, že táto práca je veľmi náročná najmä z dôvodu blízkosti sociálnych väzieb. Nie je jednoduché dlhodobo riešiť konfliktné situácie s ľuďmi, ktorých zamestnanci poznajú osobne a s ktorými sa stretávajú v každodennom živote. Napriek počiatočnej motivácii a deklarovanému záujmu po určitom čase dochádza k poklesu angažovanosti, pretože výkon tejto práce si vyžaduje vysokú mieru osobnej zodpovednosti, nestrannosti a schopnosť udržať si profesionálny odstup.
Pri výbere uchádzačov však neprihliadame iba na príslušnosť ku komunite, ale aj na ich celkovú dôveryhodnosť a vzťah k obci. Zohľadňujeme napríklad to, či uchádzači nemajú dlhodobo neuhradené záväzky voči obci, či si plnia povinnosti súvisiace s odpracovaním dávok v hmotnej núdzi a či nevykazujú správanie, ktoré by bolo v rozpore s princípmi riadneho výkonu tejto práce (napríklad dlhodobé vyhýbanie sa pracovným povinnostiam alebo vykonávanie nelegálnej práce).

Pri rozhodovaní berieme do úvahy aj rodinné a sociálne pomery uchádzačov. Snažíme sa, aby pracovné miesta priniesli pozitívny efekt čo najväčšiemu počtu rodín, preto sa vyhýbame tomu, aby boli všetky pozície obsadené príslušníkmi jednej rodiny.

9. Aké konkrétne aktivity sú realizované v rámci projektu MOPS? Čo z toho sa podľa vás skutočne odrazilo v živote rómskej komunity vo Vašej obci?
Projekt MOPS realizujeme v našej obci od roku 2017, preto vieme jeho prínos hodnotiť aj z dlhodobejšieho pohľadu. Aktivity členov hliadky smerujú najmä k monitorovaniu a predchádzaniu vzniku konfliktných situácií, dohľadu nad verejným poriadkom, podpore bezpečnosti v obci, kontrole dodržiavania pravidiel v oblasti nakladania s odpadmi, pomoci pri separácii odpadu, monitoringu školských povinností detí a spolupráci pri riešení problémov v komunite.
Za významný prínos považujeme najmä postupnú zmenu vnímania samotnej pozície člena hliadky. Na začiatku realizácie projektu nebolo jednoduché, aby sa ľudia otvorene hlásili k tejto práci. V rámci komunity existovala určitá miera odmietania a obavy zo stigmy spojenej s označením „člen hliadky“. Postupom času sa však situácia výrazne zmenila a o tieto pracovné pozície je dnes väčší záujem.
Pozitívny vplyv vidíme aj v tom, že členovia hliadky získali pravidelný pracovný príjem priamo v obci, čo posilnilo ich sociálne postavenie a zároveň zmenilo pohľad väčšinovej populácie na ich úlohu. Sú vnímaní ako ľudia, ktorí aktívne pracujú, podieľajú sa na fungovaní obce a nežijú len prostredníctvom sociálneho systému.
Konkrétne výsledky projektu vnímame najmä v oblasti prevencie vzniku nelegálnych situácií, dohľadu nad pravidelnou školskou dochádzkou detí, znižovania záškoláctva, udržiavania poriadku na verejných priestranstvách, kontroly stojísk odpadu a podpory správneho nakladania s odpadmi. Tieto činnosti majú priamy vplyv na každodenný život obyvateľov a ich pozitívny efekt vníma nielen rómska komunita, ale aj ostatní občania obce.
10. Evidujete nejaké bariéry, ktoré zabraňujú osobám z MRK, aby sa zapájali do aktivít projektu MOPS (napr. nedôvera voči projektu, alebo obci)? Ak áno, ako to riešite?
V súčasnosti neevidujeme významné bariéry, ktoré by bránili osobám z marginalizovanej rómskej komunity zapájať sa do aktivít projektu MOPS. Projekt je v našej obci realizovaný dlhodobo a za roky svojho fungovania sa stal prirodzenou súčasťou života obce aj samotnej komunity.
Na začiatku realizácie projektu bolo potrebné postupne budovať dôveru a akceptáciu tejto formy práce, avšak v súčasnosti je postavenie členov hliadky stabilné a ich činnosť je pozitívne vnímaná obyvateľmi obce. Projekt je etablovaný nielen medzi príslušníkmi rómskej komunity, ale aj medzi ostatnými obyvateľmi.
Ako výrazne negatívne je vnímaná najmä neistota spojená s jeho ďalším pokračovaním. Prípadné ukončenie alebo prerušenie projektu obyvatelia považujú za stratu jednej z dôležitých foriem podpory, ktorá má konkrétny vplyv na bezpečnosť, poriadok a každodenné fungovanie obce. Táto neistota vyvoláva nespokojnosť a obavy, pretože projekt sa za roky svojej existencie stal potrebnou a funkčnou súčasťou života komunity.
11. Keby ste mohli zmeniť jednu vec na nastavení tejto výzvy alebo na spolupráci s ÚSVRK — čo by to bolo?
Ak by sme mohli zmeniť jednu vec v nastavení výzvy alebo v spolupráci s ÚSVRK, ocenili by sme návrat k otvorenejšej a praktickejšej komunikácii s obcami.

Na začiatku môjho pôsobenia vo funkcii starostky obce som absolvovala viacero stretnutí s regionálnymi zástupcami, ktoré boli vecné, obsahovo podnetné a zamerané najmä na riešenie konkrétnych problémov z praxe. V posledných rokoch však vnímame skôr formálnejšie stretnutia, ktoré sú často spojené s prezentáciou aktivít navonok, pričom je pre nás ťažšie posúdiť ich skutočný praktický prínos pre obce.

Viac by sme ocenili návrat k menším pracovným stretnutiam, kde by bol väčší priestor na otvorenú diskusiu, výmenu skúseností, riešenie konkrétnych problémov a získanie jasných odpovedí na otázky, s ktorými sa obce pri realizácii projektov stretávajú. Menej formálna, ale obsahovo kvalitnejšia spolupráca by podľa nášho názoru priniesla väčší úžitok tak prijímateľom, ako aj samotnému nastaveniu podpory.

12. Máte pocit, že projekt skutočne pomáha rómskej komunite vo vašej obci — viditeľne, konkrétne? Alebo je to skôr splnenie formálnych podmienok? Budte, prosím, otvorení. *Po všetkých skúsenostiach s rôznymi projektmi a aktivačnými programami realizovanými napr. prostredníctvom úradov práce môžeme povedať, že projekt MOPS patrí medzi tie, ktorých prínos je v našej obci skutočne viditeľný a merateľný.*

Projekt priniesol pravidelné pracovné príležitosti priamo v obci, zvýšil zodpovednosť jeho zamestnancov a postupne zmenil ich postavenie v očiach majority aj samotnej rómskej komunity. Členovia hliadky sa stali prirodzenou súčasťou života obce a ich práca je dnes všeobecne rešpektovaná.

Za dôležité považujeme aj to, že projekt funguje od roku 2017, hoci s kratšími prestávkami medzi jednotlivými výzvami. Práve dlhodobosť projektu umožnila vybudovať dôveru a dosiahnuť výsledky, ktoré pri krátkodobých projektoch nemožno očakávať.

Je však potrebné otvorene povedať, že nie všetky etapy realizácie boli bezproblémové. V určitom období sa obec stretla s vážnymi personálnymi problémami v hliadke. Niektorí jej členovia pristupovali k svojim povinnostiam neprofesionálne, voči zamestnávateľovi sa správali nelojálne a spochybňovali autoritu. V prostredí malej obce, kde sú pracovné aj osobné vzťahy veľmi úzko prepojené, to viedlo k strate dôvery a častým konfliktným situáciám na obecnom úrade. Situácia bola natoľko vážna, že obecné zastupiteľstvo zvažovalo nepokračovať v projekte.

Pokračovanie projektu bolo napokon podmienené dôslednejším nastavením výberových konaní. Uchádzači boli už počas výberového procesu oboznámení s konkrétnymi skúsenosťami z predchádzajúceho obdobia, s očakávaniami obce aj s požiadavkou na profesionálny, lojálny a zodpovedný prístup k práci. Tento prístup sa osvedčil a výrazne prispel k stabilizácii tímu aj k obnoveniu dôvery v projekt.

Práve táto skúsenosť ukazuje, že úspech projektu nestojí len na jeho financovaní, ale predovšetkým na kvalitnom výbere ľudí, jasne nastavených pravidlách a dôslednom riadení. Ak sú tieto podmienky splnené, projekt prináša obci aj komunite jednoznačne pozitívne výsledky. To však neznamena, že nastavenie projektu nemá rezervy. Za slabú stránku považujeme najmä neistotu pri nadvязovaní ďalších výziev. Ak majú obce dosahovať dlhodobé výsledky, potrebujú predvídateľné podmienky, včas vyhlasované výzvy a aktívnejšiu komunikáciu zo strany štátu.

Napriek týmto výhradám nepovažujeme projekt MOPS za formálne plnenie podmienok. Naopak, z našej skúsenosti ide o jeden z mála projektov zameraných na marginalizované rómske komunity, ktorého prínos je v každodennom živote obce reálne viditeľný a ktorý prináša úžitok celej komunite, nielen jeho priamym účastníkom.

13. Plánujete ďalšie projekty zamerané na MRK, alebo považujete vaše zapojenie do tejto oblasti za jednorazovú vec? Na základe čoho, akých skúseností, ste sa tak rozhodli?
Obec je poskytovateľom sociálnej služby krízovej intervencie prostredníctvom komunitného centra, ktorého zamestnancami aj prevažnou časťou klientov sú príslušníci rómskej komunity. Aj pri tomto projekte plánujeme priebežne hodnotíme jeho reálny prínos a účinnosť, pretože samotná existencia projektu pre nás nie je cieľom. Našou prioritou je realizovať len také projekty, ktoré majú preukázateľný a dlhodobý pozitívny vplyv na život. Projekty, ktorých výsledkom je predovšetkým napĺňanie administratívnych ukazovateľov bez viditeľnej zmeny v živote obyvateľov, nepovažujeme za efektívne využitie verejných financií ani personálnych kapacít obce. Malá obec disponuje veľmi obmedzenými personálnymi zdrojmi. Každý projekt predstavuje značnú administratívnu záťaž a čas, ktorý zamestnanci venujú projektovému riadeniu, nemôžu venovať iným rozvojovým aktivitám. Preto veľmi dôsledne zvažujeme, do ktorých projektov sa zapojíme a či ich prínos zodpovedá vynaloženému úsiliu. Na základe našich skúseností považujeme za najdôležitejšie oblasti podporu zamestnanosti, vytváranie stabilných pracovných príležitostí priamo v regióne a systematickú prácu s deťmi a mladými ľuďmi. Práve formovanie pozitívneho vzťahu k práci, zodpovednosti a pravidelným pracovným návykom už počas školskej dochádzky považujeme za kľúčový predpoklad úspešnej integrácie a zlepšenia životných podmienok rómskej komunity. Ak majú mať projekty dlhodobý zmysel, mali by smerovať predovšetkým k týmto cieľom.
14. Je niečo, čo ste by chceli povedať/alebo sa opýtať, ale nedostali ste na to zatiaľ priestor?
Na záver by sme chceli zdôrazniť, že naša obec dlhodobo kladie veľký dôraz na sociálnu pomoc a podporu najzraniteľnejších skupín obyvateľov. Za také považujeme najmä seniorov, viacdetné rodiny a rodičov samoživiteľov. Pomoc marginalizovaným rómskym komunitám preto nevnímame izolovane, ale ako súčasť širšej sociálnej politiky obce. Projekt MOPS pre nás nikdy nebol len o zabezpečovaní verejného poriadku. Jeho najväčšou hodnotou je možnosť dať ľuďom príležitosť pracovať, pravidelne si zarábať a osvojovať si pracovné návyky, ktoré sú potrebné na uplatnenie sa aj mimo projektu. Členmi hliadky boli muži aj ženy z rôznych znevýhodnených skupín a naším cieľom bolo nielen vytvoriť pracovné miesto, ale predovšetkým viesť ich k zodpovednosti voči zamestnávateľovi, občanom, zverenému majetku aj vlastným rozhodnutiam. Zároveň by sme privítali, aby sa pri hodnotení úspešnosti podobných projektov nekládol dôraz iba na splnenie merateľných ukazovateľov. Rovnako dôležité sú zmeny (progres), ktoré sa štatistikami merajú len ťažko – budovanie pracovných návykov, zvyšovanie osobnej zodpovednosti, získanie dôvery komunity a postupná zmena postoja ľudí k práci. Práve tieto výsledky majú podľa našich skúseností najväčší význam pre dlhodobý rozvoj obcí aj samotných komunít.

Odpovede prijímateľa – DOP00

1. Kedy a prečo ste sa rozhodli podať žiadosť o projekt MOPS? Prišiel impulz zvonka (napr. od rozvojového tímu, TSP, a pod.) alebo to bol zámer Vašej obce? Už ste v minulosti boli zapojení do projektu MOPS (v rámci OP ĽZ)?
Impulz prišiel od splnomocnenca pre rómske komunity a zamestnancov úradu vlády na stretnutí v Banskej Bystrici. Obec Poniky nie je členom rozvojového tímu.
2. Zvládli ste prípravu žiadosti vlastnými kapacitami, alebo ste využili externého projektového manažéra či konzultanta? Prebiehala príprava žiadosti bezproblémovo, alebo ste narazili na nejaké problémy? Ak áno, aké?
Pri príprave žiadosti sme využili externého projektového manažéra. Príprava prebiehala bezproblémovo.
3. Ako hodnotíte administratívnu záťaž spojenú s projektom — žiadosti o platbu, kontroly, výkazníctvo? Je to zvládnuteľné pre obecný úrad a jeho kapacity?
Z môjho pohľadu je administratívna záťaž jednoduchá oproti iným projektom. Veľmi oceňujem možnosť zálohovej platby. Vyúčtovanie prebieha plynule bez prekážok.
4. Ako hodnotíte komunikáciu s ÚSVRK ako sprostredkovateľským orgánom? Dostávate potrebnú metodickú podporu a odozvu včas?
Metodickú podporu dostávame včas. Zo strany sprostredkovateľského orgánu je ochota veci vykonzultovať priamo telefonicky alebo mailovou komunikáciou.
5. Realizujete v obci aj iné projekty zamerané na MRK — napríklad MOPS, rozvojový tím, JPÚ? Dopĺňajú sa navzájom, alebo si skôr konkurujú? Prosím, uveďte konkrétne príklady.
V obci Poniky nerealizujeme iné projekty zamerané na MRK.
6. Spolupracujete s rozvojovým tímom, ak v obci pôsobí? Ako si rozdeľujete úlohy, ako koordinujete činnosti? Funguje rozdelenie aktivít správne a efektívne, nedochádza k prekrywaniu aktivít?
Obec Poniky nie je súčasťou rozvojového tímu.
7. Kto sú vaši klienti v praxi? Koľko z nich by ste odhadli, že pochádza z rómskej komunity? Ako to viete/zisťujete — pýtate sa priamo, vychádzate zo znalosti komunity, alebo máte iný spôsob?
Klientmi sú prioritne občania žijúci v rómskej komunite. Zameriavame sa však aj na žiakov základnej školy.
8. Podmienka výzvy vyžaduje, aby časť vašich zamestnancov pochádzala priamo z rómskej komunity (PSKPO130). Ako to u Vás funguje (kto a ako to určuje, vyberá a na základe čoho)?
Obec Poniky vyhlásila výberové konanie, na ktoré sa prihlásili dve občianky priamo z rómskej komunity. Jedna z obce Poniky a jedna zo susednej obce Dúbravica. Na výberovom konaní som sa zúčastnila ja ako starostka obce, prednosta obecného úradu, zástupca OO PZ Slovenská Ľupča a zástupkyňa úradu vlády.

9. Aké konkrétne aktivity sú realizované v rámci projektu MOPS? Čo z toho sa podľa vás skutočne odrazilo v živote rómskej komunity vo Vašej obci?

Aktivity: usmerňovanie premávky v ranných hodinách pri nástupe do základnej školy. Sprevádzanie žiakov cestou do základnej školy aj zo základnej školy. Kontrola verejného poriadku. Kontrola a nahlásovanie prípadného vandalizmu. Kontrola ohľadne čistoty obce, nahlásovanie prípadných čiernych skládok. Komunikácia v rómskej komunite ohľadne čistoty prostredia, zanedbávania školskej dochádzky. Podarilo sa nám znížiť znečistenie okolia rómskej komunity. Odstránili sme stretávanie sa a požívanie alkoholických nápojov v obci občanmi rómskej komunity. Vyriešili sme chaos pri doprave žiakov do základnej školy osobnými automobilmi.

10. Evidujete nejaké bariéry, ktoré zabráňujú osobám z MRK, aby sa zapájali do aktivít projektu MOPS (napr. nedôvera voči projektu, alebo obci)? Ak áno, ako to riešite?

Jednou z bariér je nízka mzda, čo predstavuje malý záujem o vykonávanie aktivít

11. Keby ste mohli zmeniť jednu vec na nastavení tejto výzvy alebo na spolupráci s ÚSVRK — čo by to bolo?

Pracovníci MOPS by sa mohli zapájať aj do bežných prác v obci, napr. skrášľovanie verejných priestranstiev, pomoc pri organizovaní obecných akcií a pod. Naše pracovníčky boli sklamané, keď sme si ako pracovníci úradu spravili brigádu a oni sa nemohli zúčastniť, nakoľko to podmienky projektu nedovoľujú.

12. Máte pocit, že projekt skutočne pomáha rómskej komunite vo vašej obci — viditeľne, konkrétne? Alebo je to skôr splnenie formálnych podmienok? Buďte, prosím, otvorení. Z môjho pohľadu projekt pomohol rómskej komunite v našej obci.

13. Plánujete ďalšie projekty zamerané na MRK, alebo považujete vaše zapojenie do tejto oblasti za jednorazovú vec? Na základe čoho, akých skúseností, ste sa tak rozhodli? *V minulosti sme sa zamerali na projekt v oblasti rekonštrukcie miestnej komunikácie vedúcej k obydliu MRK. Avšak na základe byrokratických a niekedy nezmyselných dopĺňaní, zmien vo výzve to trvalo veľmi dlho a tak sme ostali v zásobníku projektov, čo mňa osobne dosť sklamalo. Zapojenie sa do ďalších výziev sa bude odvíjať od stanovenia konkrétnych podmienok výzvy ako napr. či sú podmienky jasné dané a nebudú sa meniť, miera spolufinancovania a pod.*

14. Je niečo, čo ste by chceli povedať/alebo sa opýtať, ale nedostali ste na to zatiaľ priestor?

Nie

Príloha 8 – Zápis z validačného stretnutia

Zápis zo stretnutia

Stretnutie	Validačné online stretnutie (workshop) k externému hodnoteniu implementácie rozpočtu Programu Slovensko na podporu inklúzie marginalizovaných rómskych komunít
Forma stretnutia	Validačné stretnutie – online (MS Teams)
Dátum	24. 6. 2026
Účastníci	

Dňa 24. 6. 2026 sa formou online stretnutia uskutočnilo validačné stretnutie (workshop) k externému hodnoteniu implementácie rozpočtu Programu Slovensko na podporu inklúzie marginalizovaných rómskych komunít. Predmetom stretnutia bola prezentácia a diskusia o predbežných zisteniach a záveroch k jednotlivým hodnotiacim otázkam s cieľom vyjasniť si pozície a eliminovať prípadné nedorozumenia pred predložením záverečnej hodnotiacej správy. Stretnutie prebiehalo formou diskusie po každej prezentovanej otázke s nasledovným priebehom:

Priebeh validačného stretnutia a diskusia k hodnotiacim otázkam

Úvod a stav hodnotenia

- **Aktuálna fáza prác:** Zhotoviteľ informoval, že momentálne je ukončený desk research, spracovaná teória zmeny pre každý špecifický cieľ a zrealizovaná väčšina osobných pohovorov so zástupcami sprostredkovateľských orgánov (s výnimkou dobiehajúcich pohovorov na MPSVR SR a ÚSVRK). Zároveň sa začala príprava pohovorov so vzorkou prijímateľov (zahrňujúcou 6 národných a 30 dopytových projektov). Prezentované zistenia sú preto predbežné a budú ďalej dopracované.

Hodnotiaca otázka č. 3 (Smerovanie investícií do inklúzie a kvality života MRK)

- **Prezentované zistenia:** Investície v rámci špecifickej alokácie preukázateľne smerujú k podpore inklúzie a kvality života MRK, čo je podmienené väzbou na Stratégiu rovnosti, inklúzie a participácie rómov do roku 2030. Ako kľúčový mechanizmus sa hodnotí využívanie Atlasu rómskych komunít na geografické zacielenie. Rozdiely v preukázateľnosti prínosov sú identifikované medzi investičnými (EFRR) a neinvestičnými (ESF+) projektami. Pri investičných chýba systematický nástroj na meranie priameho prínosu pre MRK, keďže infraštruktúra (napr. vodovody) často slúži celej obci, čo je však

pragmatický prístup pre motiváciu starostov.

- **Oponentská diskusia:** Pani Feješ Dananaiová (ÚV SR) vyjadrila nesúhlas s tvrdením, že podpora pri infraštruktúre nie je cielená. Už v metodológii prílohy 3D žiadateľa povinne zakresľujú osídlenia MRK a trasovanie infraštruktúry, čo sa prísne overuje administratívne aj fyzicky na mieste, pričom pri nedodržaní hrozí krátenie či vylúčenie financovania. (ÚV SR) doplnila, že pri investičných projektoch sú povinne zavedené "iné údaje", ktoré na konci realizácie alebo v období udržateľnosti presne kvantifikujú reálny počet pripojených členov MRK, nie celkový počet obyvateľov. (MIRRI SR) apeloval, aby záverečná správa neostala v teoretickej rovine a jasne odpovedala, či komunity tieto výstupy reálne využívajú. Zhotoviteľ potvrdil zapracovanie týchto upresnení do správy.

Hodnotiaca otázka č. 4 (Evidencia osôb MRK zapojených do aktivít)

- **Prezentované zistenia:** Zhotoviteľ identifikoval 4 základné prístupy k evidencii: 1. Cez kartu účastníka (napr. NP Zdravé komunity – s rizikom podhodnotenia klientov kvôli neochote podpisovať informovaný súhlas), 2. Cez špecifický ukazovateľ bez karty účastníka (napr. MOPS – kvantifikácia cez potvrdenie starostu a znalosť komunity), 3. Cez proxy ukazovatele (napr. NP POP 3 na MŠVVaM SR – sledovanie žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia v lokalitách Atlasu), 4. Investičné projekty bez špecifických merateľných ukazovateľov na osoby. Jednotný metodický rámec kvôli obmedzeniam sledovania etnicity neexistuje.
- **Doplnenie z diskusie:** (ÚV SR) upresnila, že pri projektoch MOPS sa okrem potvrdenia starostu vyžaduje aj písomné prehlásenie zamestnanca o príslušnosti k rómskej národnosti (samodeklarácia). Pani (za zhotoviteľa) uviedla, že pri mainstreamových projektoch MPSVR SR, kde je MRK len jednou z podskupín, sa etnicita priamo nesleduje, avšak napríklad pri NP Spolu pre komunity sa sledujú aspoň lokality intervencií. (MPSVR SR) informoval o pripravovanej (resp. vyhlásenej) 2. výzve zameranej na predškolskú výchovu (podpora OM), ktorá bude mať 100% príznak MRK.

Hodnotiaca otázka č. 5 (Určovanie objemu finančných prostriedkov z alokácie)

- **Prezentované zistenia:** Finančné prostriedky sa vykazujú na základe priradenia príznaku "MRK áno/nie/čiastočne", primárne na úrovni výziev. Všetky projekty pod ÚSVRK (vrátane investičných EFRR) majú 100% príznak MRK. Rezorty uplatňujú rôzne prístupy – MŠVVaM SR si zaviedlo vlastnú metodiku na základe počtu zapojených škôl v obciach z Atlasu a jednotkových nákladov. MPSVR SR v zmluvách a výzvach na NP nemá stanovenú presnú fixnú sumu pre MRK, podiel sa odvodzuje indikatívne.
- **Historický a metodický kontext rezortov:** (MPSVR SR) vysvetlil, že alokácie EFRR pre MRK boli na základe rozhodnutia vlády kompletne presunuté pod ÚV SR, takže MPSVR SR nemá povinnosť ich vyčleňovať. Pri zdrojoch ESF+ dostalo ministerstvo indikatívne

číslo, ktoré napĺňa na základe kvalifikovaných odhadov a predpokladaného percenta podporených osôb v danom type výzvy. Zdôraznil, že metodika sa v čase zmenila: kým v rokoch 2022–2024 (starý akčný plán) sa za MRK považoval ktokoľvek s trvalým pobytom v obci z Atlasu komunít (čo čísla nadhodnocovalo), v rokoch 2025–2027 sa uplatňuje koeficient podielu komunity na celkovom počte obyvateľov, čo znižuje reálne vykazované hodnoty približne na 25 % pôvodného stavu. (ÚV SR) a (MŠVVaM SR) vyjadrili skepticizmus voči možnosti vytvorenia jednej univerzálnej jednotnej metodiky na úrovni celého programu, nakoľko intervencie (voda, cesty, sociálne služby, školstvo) sú extrémne heterogénne a vyžadujú špecifický prístup prispôsobený rôznym typom osídlení obcí.

Hodnotiaca otázka č. 2 (Efektívnosť implementácie naprieč viacerými SO a prínos pre CP 2 a 3)

- **Diskusia k riadeniu a kompetenciám:** (ÚV SR) vzniesla zásadnú pripomienku, že dodatočné vyčleňovanie financií pre MRK zo špecifických cieľov určených pre veľké technické orgány (životné prostredie, doprava) pod gesciu ÚV SR ako SO nie je optimálne. Tieto ciele majú nastavené merateľné ukazovatele odzrkadľujúce veľké technické projekty, ktoré nevyhovujú špecifickým podmienkam a potrebám MRK. Pre lepšie zachytenie komplexného balíka by bolo pre nové programové obdobie žiaduce riešiť tieto opatrenia pod jednou prioritou/opatrením (napr. ako 4.3), kde by sa dali ukazovatele nastaviť cielene. Zhotoviteľ potvrdil, že správa bude na tieto limity a potrebu nadrezortnej koordinácie reflektovať a navrhne príslušné odporúčania.
- **Prípadové štúdie:** (MIRRI SR) overil platnosť záväzku z úvodnej správy. Zhotoviteľ potvrdil, že súčasťou finálneho výstupu budú 2 prípadové štúdie (jedna za cieľ politiky 2 a jedna za cieľ politiky 3), ktoré zohľadnia špecifický územný a vecno-integračný kontext.
- **Rozdelenie kompetencií ÚSVRK:** (ÚV SR) požiadala o striktné terminologické a vecné odčlenenie v texte správy medzi Sekciou európskych programov (ktorá funguje ako SO pre implementáciu a vyhlasovanie výziev) a Sekciou strategických politík (ktorá je vecným gestorom témy MRK, koordinuje akčné plány a vydáva stanoviská k 3D metodológii a výzvam).

Hodnotiaca otázka č. 1 (Kapacity pre koordináciu inklúzie MRK v rámci P SK)

- **Prezentované zistenia:** Zhotoviteľ zhodnotil administratívne a odborné kapacity zapojených inštitúcií. Na úrovni ÚSVRK (Sekcia európskych programov) boli kapacity identifikované ako stabilizované a dostatočné na zabezpečenie aktuálneho objemu úloh. Významný posun a expertíza boli zaznamenané aj na MŠVVaM SR vďaka dlhodobému fungovaniu špecifického tímu pre inklúziu. Priamo v teréne sa objavujú prípady, kedy si jednotlivé národné projekty navzájom konkurujú a zamestnanci projektov často

prechádzajú do projektov, ktoré ponúkajú najlepšie platové podmienky.

- **Diskusia k riadeniu a fluktuácii:** (MPSVR SR) potvrdil zistenia týkajúce sa nedostatku stabilných odborných kapacít na miestnej úrovni. Navrhol, aby záverečná správa obsahovala systémové odporúčanie na posilnenie stability implementačných tímov. (ÚV SR) doplnila, že pre efektívnu koordináciu nestačí len dostatok ľudí, ale je nevyhnutné jasne zadať komunikačné toky medzi ÚV SR ako SO a jednotlivými ministerstvami, aby nedochádzalo k zdvojovaniu úkonov. Zhotoviteľ súhlasil a uviedol, že toto odporúčanie bude detailne rozpracované v návrhu záverečnej správy.

Hodnotiaca otázka č. 6 (Metódy a odporúčania pre sledovanie prínosov a čistých efektov)

- **Metodický prístup:** Otázka nebude spracovaná vo forme rigidnej matematickej príručky (napr. pre čistú kontrafaktuálnu analýzu), ale ako ponuka riešení na základe limitov zistených v otázkach 3, 4 a 5. Zhotoviteľ aktuálne analyzuje približne 10 metodických prístupov zo zahraničia a praxe vrátane ich časovej a kapacitnej náročnosti. V podmienkach SR bude navrhnutá ich optimálna kombinácia.
- **Príklady dobrej praxe a očakávania:** V správe budú vyzdvihnuté príklady z existujúcich projektov, kde sa už dopady sledujú (napr. NP Ľudia a hrady – sledovanie uplatniteľnosti na trhu práce v udržateľnosti, alebo NP Šanca na návrat 2 – integrovaná dopadová štúdia). (MIRRI SR) uviedol, že pre ďalšie fázy hodnotenia očakáva vytvorenie typológie prínosov v rôznych kontextoch heterogénnych intervencií a metodické pomôcky pre zostavenie kontrolných / porovnávacích skupín na očistenie čistých efektov. (Octigon) doplnil významný aktuálny kontext – rozbiehajúcu sa pracovnú skupinu pre zber etnických údajov, ktorej výstupy by mali ideálne ešte pred novým programovým obdobím legislatívne a metodicky uľahčiť monitoring.
- Poznámka za zhotoviteľa: vytvorenie typológie prínosov všetkých intervencií nie je súčasťou zadania, ani úvodnej správy. Vytvorenie typológie prínosov bude pri HO6 uvedené iba ako príklad metódy vhodnej na sledovanie prínosov pre MRK.

Záver a harmonogram krokov do budúcnosti

Pracovná skupina sa na základe prichádzajúceho prázdninového obdobia a zmluvných záväzkov dohodla na nasledovnom postupe finalizácie hodnotenia:

1. **Dopracovanie podkladov:** Zhotoviteľ (Octigon, a.s.) zrealizuje zostávajúce pohovory na MPSVR SR a ÚSVRK, dokončí hĺbkové rozhovory s prijímateľmi, spracuje 2 prípadové štúdie a zreviduje predbežné zistenia na základe dnešnej diskusie.
2. **Predloženie návrhu záverečnej správy:** Zhotoviteľ navrhol predloženie prvého návrhu záverečnej hodnotiacej správy do **27. júla 2026**.
3. **Proces pripomienkovania (2 kola):** Pre zaistenie transparentnosti a plynulosti

(ponaučenie z úvodnej správy) sa nebude pracovať s izolovanými verziami. Objednávateľ (ÚSVRK) zabezpečí **zdieľaný online dokument**. Všetci členovia pracovnej skupiny budú vpisovať svoje pripomienky vo forme komentárov do tohto jedného dokumentu, aby mali vzájomný prehľad o požiadavkách iných rezortov. Harmonogram počíta s dvoma kolami interakcií (týždeň na pripomienkovanie, týždeň na zapracovanie zhotoviteľom) počas mesiaca august.

4. **Definitívny finálny termín:** Konečný zmluvný termín na odovzdanie, schválenie a prebratie definitívnej záverečnej hodnotiacej správy je stanovený na **1. septembra 2026**.

Zástupcovia objednávateľa zápis rozpošlú participantom a budú písomne informovať o technickom uložení zdieľaného dokumentu pre pripomienkové konanie.

Príloha 9 - Prezentácia výsledkov v Power Pointe

Financované
Európskou úniou

PROGRAM
SLOVENSKO

Hodnotenie implementácie rozpočtu Programu Slovensko na podporu inklúzie marginalizovaných rómskych komunít

Záverečná správa - výsledky hodnotenia

August 2026

1

Účel a predmet hodnotenia

Účel hodnotenia:

- formulovať odporúčania pre zlepšenie riadenia a implementácie časti P SK určenej na podporu inklúzie MRK,
- posúdiť kompetencie a kapacity ÚSVRK pre koordináciu podpory na inklúziu MRK,
- poskytnúť poznatky o prínosoch ŠC a intervencií pre MRK, spôsoboch vykazovania osôb zapojených do aktivít a využitých zdrojov z alokácie aplikovateľné pri príprave podpory MRK v PO 2028-2034.

Predmet hodnotenia:

- P SK – vybrané špecifické ciele a intervencie určené na podporu MRK implementované ÚSVRK, MPSVR SR, MŠVVaM SR a MZ SR (907 mil. EUR)

Hodnotené obdobie:

- 1. 6. 2023 do 31. 12. 2025

Hodnotiace otázky

Hodnotiace otázky:

1. Má ÚV SR – ÚSVRK dostatočné kompetencie/kapacity pre koordináciu inklúzie MRK v oblasti implementácie P SK?

2. Je implementácia aktivít v rámci alokácie MRK naprieč viacerými SO efektívna?

2.1. Má vyčlenenie špecifickej alokácie MRK v rámci CP2 a CP3 merateľný prínos pre rómske komunity?

3. Smerujú investície vykazované v rámci alokácie MRK skutočne do podpory inklúzie a kvality života MRK?

4. Akým spôsobom SO evidujú počty osôb MRK zapojených do jednotlivých aktivít?

5. Akým spôsobom SO určujú objem finančných prostriedkov z alokácie, ktoré boli využité na podporu MRK?

6. Akými metódami a prístupmi je vhodné hodnotiť čisté efekty inklúzie MRK na úrovni projektov a ich aktivít v rámci špecificky vyčlenenej a určenej alokácie zameranej na podporu aktivít MRK?

Závery - hodnotiaca otázka 1

Má ÚV SR – ÚSVRK dostatočné kompetencie / kapacity pre koordináciu inklúzie MRK v oblasti implementácie P SK?

- **Silný legislatívny mandát** - zákon 575/2001, štatút splnomocnenca aj Partnerská dohoda priradujú ÚSVRK formálnu zodpovednosť za koordináciu celej alokácie 907 mil. EUR na inklúziu MRK.
- **Mandát nie je podporený koordinačnými nástrojmi** – v rámci P SK nie sú kompetencie ÚSVRK voči ostatným SO vymedzené, zmluva o poverení SO neupravuje koordinačné úlohy, iba implementačné.
- **Koordinačné platformy mali obmedzený prínos** - Komisia pri MV pre MRK zasadala v hodnotenom období 4-krát a pokrýva len alokáciu ÚSVRK. Rada vlády vznikla až koncom 2025, bez reálneho prínosu ku koordinácii P SK.
- **Na úrovni P SK absentuje mechanizmus sledovania alokácie pre MRK** - ÚSVRK koordinuje účinne len vlastnú alokáciu (399,5 mil. EUR), zvyšok riadi každý SO samostatne. Aktuálne chýbajú agregované údaje na úrovni P SK.

Závery - hodnotiaca otázka 1 (2)

- **Implementačné kapacity SO sa javia ako dostatočné** - sekcia európskych programov s aktuálnymi kapacitami zvláda implementačné úlohy SO v rámci P SK, t. j. vyhlasovanie výziev, zazmluvnenie, implementácia a čerpanie.
- **Koordinačné kapacity sú poddimenzované** - odbor programovej jednotky, ktorý zodpovedá za posúdenie súladu výziev s 3D princípmi v rámci P SK a prípravu nového PO vo vzťahu k MRK má len čiastočne obsadené plánované pracovné miesta.

Závery - hodnotiaca otázka 2

Je implementácia aktivít v rámci alokácie MRK naprieč viacerými SO efektívna? Má vyčlenenie špecifickej alokácie MRK v rámci CP2 a CP3 merateľný prínos pre rómske komunity?

- **Rozdelenie medzi SO je vecne odôvodnené a implementačne nevyhnutné.** Alokácia však nebola od začiatku programovaná ako koherentný celok - vychádzala zo sektorovej orientácie, intervencie v rámci CP2 a CP3 boli začlenené dodatočne.
- **Chýba ucelený rámec pre monitorovanie** - nebol vytvorený súbor merateľných ukazovateľov, ktorý by umožňoval systematické sledovanie pokroku vo finančnej a fyzickej implementácii podpory inklúzie MRK.
- **Deliace línie medzi SO nie sú zadefinované** - fungovanie koordinácie súbežných intervencií rôznych SO v tej istej lokalite závisí od kvality osobných vzťahov na lokálnej úrovni.
- **Rozdiely v mzdovej politike SO prispievajú k fluktuácii** - odborný personál odchádza do projektov s vyšším platovým ohodnotením.

Závery - hodnotiaca otázka 2 (2)

Prínosy:

- Vyčleňuje prostriedky pre obce z Atlasu rómskych komunít (ARK) a chráni ich pred realokáciou.
- Vnáša záväzné mechanizmy smerovania pomoci: podmienka miesta realizácie v ARK, lokalizačná príloha, metodológia 3D.
- Spolu so 100 % financovaním sprístupňuje investície obciam, ktoré by v mainstreamových výzvach neuspeli.

Nedostatky:

- Merateľné ukazovatele nenesú etnickú ani lokalizačnú dimenziu.
- Uplatňované spôsoby preukazovania prínosu pre MRK majú nesystémový charakter.

Záver - hodnotiaca otázka 3

Smerujú investície vykazované v rámci alokácie MRK skutočne do podpory inklúzie a kvality života MRK?

ÚSVRK – spoločné silné prvky naprieč ŠC:

- Podmienka geografickej oprávnenosti viazaná na ARK.
- Mapová príloha s trasovaním infraštruktúry.
- Závazná príloha k metodológii 3D.
- 100 % financovanie ako absorpčný stimul.

ÚSVRK – spoločné slabé stránky naprieč ŠC:

- Väzba na MRK sa posudzuje pred zazmluvnením.
- Po dokončení projektu sa reálne využívanie infraštruktúry populáciou MRK záväzne nesleduje.
- Asymetria vstup–výstup prítomná pri RSO2.5, RSO2.6 aj RSO3.2.

Závery - hodnotiaca otázka 3 (2)

ÚSVRK – rozdiely medzi ŠC:

ESO4.10 — najlepšie doložený dosah

- Služby MOPS doručované priamo v osídleniach, akceptované komunitou.
- Ich výpadok má okamžite pozorovateľné negatívne dôsledky.
- Jednoduché pozemkové úpravy: napĺňanie ukazovateľa len na 8,3 %, príčiny sú v právnej zložitosti konaní.
- Kritické riziko predstavuje prerušenie financovania medzi programovými obdobiami.

RSO3.2 — kompromis bez merateľných ukazovateľov

- Prísne geografické cielenie vs. politická priechodnosť na zastupiteľstvách.
- Merateľné ukazovatele nedokážu odpovedať na otázku inkluzívneho dosahu, keďže merajú dĺžku infraštruktúry a odhad prejazdov bez väzby na MRK.

Závery - hodnotiaca otázka 3 (3)

ÚSVRK – rozdiely medzi ŠC:

RSO2.6 — paradox zacielenia

- Najsilnejšia väzba na MRK - sanácie skládok.
- Táto aktivita bola obmedzujúcim nastavením podmienok výzvy utlmená najviac.
- Zberné dvory nie sú v prevádzke; prijímajú kategóriu odpadu, ktorú osídlenia produkujú len okrajovo.

RSO4.3 — najkomplexnejší mechanizmus

- Podmienka miesta realizácie v obciach zaradených do ARK, stanovenie minimálneho podielu bytov pre MRK a podmienka nájomnej zmluvy pri ukončení.
- 75 % tvoria projekty na spracovanie projektovej dokumentácie, prínos sa zhmotní až v nadväzujúcich výzvach.

RSO4.2 - dôsledný mechanizmus s minimálnym uplatnením v praxi

- K referenčnému dátumu bol zazmluvnený jediný projekt, preto bol nastavený mechanizmus len okrajovo využívaný.

Závery - hodnotiaca otázka 3 (4)

MPSVR SR:

- Zacielenie na MRK je preukázateľne zakotvené v dokumentácii od úrovne výziev a ŽoNFP. Intervencie vytvárajú predpoklady pre inklúziu. Prevažne mainstreamové nastavenie (príznak „čiasťočne“) však znamená, že špecifický podiel MRK je odvodený, tzn. reálny dosah je podmienený územným rozložením služieb (v juhovýchodných regiónoch pravdepodobne systémovo podhodnotený).

ESO4.1

- Priame zacielenie len pri NP Ľudia a hrady (dočasné vyrovnávacie opatrenie formou zamestnávania osôb z MRK).
- Dostupné údaje o výsledkoch vďaka analýze partnera projektu (ÚSVRK).
- Pri dopytových projektoch je reálny dosah pravdepodobne vyšší, než naznačuje príznak „čiasťočne“, evidencia to neumožňuje priamo preukázať.

Závery - hodnotiaca otázka 3 (5)

ESO4.8

- NP Spolu pre komunity — najvýraznejšia vecná a územná relevancia (merateľný ukazovateľ zahŕňa lokality MRK).
- NP Šanca na návrat 2 — iba nepriama väzba na MRK.
- Portfólio tvoria len 2 NP bez dopytových projektov.

ESO4.12

- DOP DOMov na dosah — jediný projekt SO s príznakom „áno", priamo zameraný na MRK (asistovaná svojpomocná výstavba).
- Obmedzená samostatná účinnosť bez nadväzujúcich služieb a infraštruktúry.
- Dlhodobý efekt závisí od udržateľnosti, legislatívneho ukotvenia a koordinácie so súbežnými intervenciami.

Závery - hodnotiaca otázka 3 (6)

MŠVVaM SR:

- Zacielenie zachované od úrovne výziev a žiadostí o NFP po realizáciu priamo v prostredí s prítomnosťou MRK.
- Dlhodobý efekt závisí od udržateľnosti pomáhajúcich pozícií (prechod na štátny rozpočet), legislatívneho ukotvenia a koordinácie s ostatnými intervenciami.

Závery - hodnotiaca otázka 3 (7)

MZ SR:

- NP Zdravé komunity je jedinou aktivitou v ŠC ESO4.11 s príznakom MRK „áno“, MRK ako jediná cieľová skupina. Intervencie APZ, APZ senior a APZN sú poskytované priamo v teréne a vo vybraných zdravotníckych zariadeniach naviazaných na ARK.
- Od roku 2024 pôsobia regionálni manažéri podpory zdravia zameraní na materiálne determinanty zdravia v MRK: prístup k pitnej vode, kanalizácii, elektrine, dopravnej obslužnosti a zdravotnej starostlivosti.
- Koordinovaná odpoveď na epidémiu hepatitídy A vo východoslovenských lokalitách v roku 2024 (trasovanie kontaktov, hromadné očkovania a preukázateľné zvýšenie zaočkovanosti detí vo viacerých lokalitách).
- Súčinnosť so samosprávami, PSK, KSK, ÚSVRK, regionálnymi centrami MIRRI a ZMOS. Spolupráca s ÚSVRK formalizovaná Memorandom o spolupráci.
- APZN nie je výlučne uzavretá intervencia pre MRK, služby sú poskytované sociálne znevýhodnenému obyvateľstvu SR všeobecne. Hodnotitelia aj účastníci validačného stretnutia to považujú za akceptovateľné vzhľadom na destigmatizačný efekt.

Závery - hodnotiaca otázka 4

Akým spôsobom SO evidujú počty osôb MRK zapojených do jednotlivých aktivít?

- Evidencia zapojenia MRK funguje v rozsahu danom európskym právnym rámcom. Analytická sila sa však medzi jednotlivými ŠC (SO) výrazne líši.

Spoločné silné prvky:

- Väzba na Atlas rómskych komunít naprieč všetkými SO.
- Karta účastníka s dobrovoľnou sebadeklaráciou (ESF projekty).
- Funkcionalita „iné údaje“ v ITMS2021+ (ÚSVRK).
- MRK-špecifické vlastné ukazovatele u vybraných SO.

Spoločné obmedzenia:

- Absencia legislatívnej definície príslušnosti k MRK.
- Zákonné limity ochrany osobných údajov - dosah je nepriamo odhadovaný.
- Princíp dobrovoľnosti súhlasu vedie k systematickému podhodnocovaniu.

Závery - hodnotiaca otázka 4 (2)

ÚSVRK:

ESO4.10 - najrozvinutejší systém evidencie

- Kombinácia podmienky ARK, MU špecificky zameraných na MRK, karty účastníka a funkcionality „iné údaje“ v ITMS2021+.
- Kľúčová medzera - zaužívaný postup (čestné vyhlásenie + potvrdenie starostu) nie je formálne zakotvený.

RSO2.5 — silnejšia pozícia

- Priamy výsledkový ukazovateľ PSKPSRI06 Počet príslušníkov MRK napojených na vodovod.
- Absencia podmienky fyzického napojenia MRK domácností v zmluve o NFP.
- Chýba štandardizácia následného overenia ako podmienky ukončenia projektu.

Záver - hodnotiaca otázka 4 (3)

ÚSVRK:

RSO2.6 — analyticky slabšia pozícia

- Chýba výsledkový MU zachytávajúci priamy dosah na MRK, príčinou sú prevzaté ukazovatele z agendy MŽP SR, ktoré nie sú nastavené na sledovanie MRK.
- Geografická väzba sanácií skládok je odôvodnená, no bez priameho MU neoverená.

RSO4.2 — silné prvky, otvorené otázky

- Porovnateľne silné ukazovatele PSKPSOI18 a PSKPSRI18.
- Otvorená otázka: metodika verifikácie inkluzívnych opatrení a overenie, že užívateľmi sú žiaci z MRK.

RSO4.3 — podmienka nájomnej zmluvy

- Kľúčový nástroj: nájomná zmluva viazaná na ukončenie projektu.
- Identifikácia nájomníkov ako MRK stojí na posúdení obce bez metodiky.
- Projekty projektovej dokumentácie: dosah odložený do realizačnej fázy.

Závery - hodnotiaca otázka 4 (4)

MPSVR SR:

- Etnická príslušnosť sa v karte účastníka ani v MU systematicky nesleduje. Príslušnosť k MRK je nepovinný, dobrovoľne poskytovaný údaj. Reálny podiel osôb z MRK sa určuje odvodene: priradením trvalých pobytov k obciam v ARK a pre násobením koeficientom incidencie.
- Spoľahlivosť odvodenej evidencie je obmedzená. Manuálne zadávané geografické údaje (preklepy, chýbajúca diakritika, neúplné názvy sídiel) a absencia jednotného kľúča na prepojenie databáz vedú k systematickému podhodnocovaniu skutočného dosahu.

ESO4.1

- NP Ľudia a hrady: evidenciu príslušnosti k MRK zabezpečuje partner projektu - ÚSVRK; pri sociálnych podnikoch vykazovaný ~70 % podiel MRK.

Závery - hodnotiaca otázka 4 (5)

MPSVR SR:

ESO4.8

- Vlastný ukazovateľ PSKPSRI32 naviazaný na komunitné centrá NP Spolu pre komunity.
- NP Šanca na návrat 2: počty osôb z MRK sa neevidujú vôbec.

ESO4.12

- Klienti sledovaní kartou účastníka/klienta, príznak MRK však nie je jej systematickou súčasťou.
- PSKPSRI32 je technicky evidovaný na komponente ESO4.8, komplikuje priame priradenie MRK výstupu k ESO4.12.
- NP Bezplatné dlhové poradenstvo: v predchádzajúcom projekte dlhového poradenstva sa k MRK dobrovoľne identifikovalo 1 912 z približne 18 000 klientov.

Závery - hodnotiaca otázka 4 (6)

MŠVVaM SR – ekosystémový prístup:

- Individuálna etnická evidencia cez kartu účastníka sa nerealizuje.
- Sledujú sa ukazovatele: počet ovplyvnených osôb a FTE pomáhajúcich profesií.
- Príslušnosť k prostrediu MRK: proxy nástroje (SZP, ŠVVP) a priestorovo cez ARK.
- Overovanie cez RIS a dáta CVTI SR bez duplicitného zberu.
- Skutočný dosah na MRK možno odhadovať len nepriamo.

MZ SR — dvojúrovňový systém

- MU PSKPR108 a PSKPR109 explicitne vo vzťahu k MRK + karta účastníka + vlastná webová aplikácia na dennú evidenciu.
- Prevádzková vrstva: za rok 2024 vyše 1,3 mil. intervencií a osvetových aktivít zachytených cez aplikáciu APZ a APZ senior.
- APZN (nemocnice): nižšie plnenie PSKPR109 (1 232 z 10 580 osôb) a PSKPR108 (cca 16 000 z 56 050 osôb). Príčinou je dobrovoľnosť súhlasu a oneskorené spustenie zberu.

Závery - hodnotiaca otázka 5

Akým spôsobom SO určujú objem finančných prostriedkov z alokácie, ktoré boli využité na podporu MRK?

ÚSVRK:

ESO4.10 — najrobustnejší prístup

- Všetky projekty výhradne cielené na MRK.
- Plnenie zmluvy o NFP priamo podmienené zapojením príslušníkov MRK.
- 100 % atribúcia je vecne správna a obhájitelná.

RSO2.5 / RSO3.2 — formálne správne

- 100 % vykazovanie formálne správne.
- Reálnosť atribúcie podmienená overením, ktoré zatiaľ neprebíha systematicky.
- RSO2.5: posúdenie možné až po dokončení a overení napojenia MRK osídlení.
- RSO3.2: postavené na hodnotení trasovania pri posudzovaní žiadostí.

Závery - hodnotiaca otázka 5 (2)

ÚSVRK:

RSO4.2 / RSO4.3 — dobre podložené

- Podmienka podielu bytov pre MRK a nájomná zmluva ako podmienka ukončenia projektu.
- Celá suma projektu sa vykazuje ako MRK napriek záväzne určenému podielu pre majoritu.
- Prínos projektov projektovej dokumentácie (7,5 mil. EUR) podmienený budúcou realizáciou.

RSO2.6 — analyticky najslabšie

- Sanácie skládok: 100 % vykazovanie obstojí — skládka definovaná polohou pri osídlení MRK
- Zberné dvory slúžia celej obci. Zbierajú druhy odpadu, ktoré sú okrajové pre MRK osídlenia, preto je 100 % atribúcia vecne slabá.

Záver - hodnotiaca otázka 5 (3)

MPSVR SR:

- Objem prostriedkov na MRK sa určuje odvodené a alikvótne, nie priamym meraním. Z odvodeného počtu osôb z MRK ($ARK \times \text{koeficient incidencie}$) sa vykazuje príslušný podiel celkových výdavkov. „MRK euro“ na jednotlivca sa nesleduje.
- Vykázaný objem predstavuje skôr spodný odhad. SO indikuje alokáciu v minimálnom nevyhnutnom rozsahu z opatrnosti, aby po prípadnom sprísnení metodiky alebo prechode na koeficient incidencie nebolo potrebné sumu dodatočne znižovať.
- Konečná hodnota je známa až po ukončení projektu. Vykazovanie zapojených osôb pre systém zálohových platieb predbieha čerpanie s časovým posunom 6 – 12 mesiacov.

Závery - hodnotiacia otázka 5 (4)

MPSVR SR:

ESO4.1 (130,5 mil. EUR, zdroj EÚ)

- Všetky projekty s príznakom „čiastočne“, objem finančných zdrojov pre MRK sa určuje výlučne alikvótnym dopočtom.

ESO4.8 (50 mil. EUR, zdroj EÚ)

- Objem zdrojov je výlučne odvodený, „MRK euro“ na jednotlivca sa nesleduje.

ESO4.12 (140 mil. EUR, zdroj EÚ)

- DOP DOMov na dosah (príznak „áno“): celá alokácia projektu vykázaná ako podpora MRK.
- 4 NP s príznakom „čiastočne“: podiel dopočítavaný analyticky.

Závery - hodnotiaca otázka 5 (5)

MŠVVaM SR:

- NP PUŠD (príznak „áno“): celá alokácia sa vykazuje ako dedikovaná podpora MRK — vecne správne.
- Mainstreamové projekty s príznakom „čiastočne“ (najmä POP3): MRK-relevantná časť stanovená analyticky — porovnaním zoznamu zapojených škôl s ARK a vynásobením jednotkovým nákladom na pozíciu. Pri POP3 indikatívne 65,3 mil. EUR zo zdrojov EÚ. Časť viazaná na ESO4.5 (digitálny koordinátor) sa do MRK nezapočítava.
- Exaktné oddelenie výdavkov naráža na systémovú medzeru: podiel zapojených žiakov z MRK sa systematicky nezberia. Finančná atribúcia preto čiastočne prebieha implicitne na programovej úrovni cez EECO15 a je citlivá na nepredvídateľné presuny alokácie.

Závery - hodnotiaca otázka 5 (6)

MZ SR:

- NP Zdravé komunity má príznak MRK „áno" a príslušníci MRK sú výlučnou cieľovou skupinou. Celá alokácia v gescii MZ SR sa preto automaticky vykazuje ako podpora MRK bez potreby výpočtu podielu.
- Určenie výšky alokácie nebolo v kompetencii SO, vychádza z rozhodnutia RO na úrovni ŠC.
- Námietky týkajúce sa čiastočného smerovania intervencií k zraniteľným občanom mimo MRK sú neopodstatnené, keďže ide o zanedbateľné počty v konkrétnych lokalitách, v súlade s nastavením projektu a jeho cieľov. Prístup je akceptovateľný vzhľadom na charakter intervencie ako systémovej investície do inklúzie MRK.

Závery - hodnotiaca otázka 6

Akými metódami a prístupmi je vhodné hodnotiť čisté efekty inklúzie MRK na úrovni projektov a ich aktivít v rámci špecificky vyčlenenej a určenej alokácie zameranej na podporu aktivít MRK?

Existujúce základy pre hodnotenie čistých efektov

- Kvázi-kontrafaktuál v prieskume zdravotnej gramotnosti NP Zdravé komunity.
- Dynamické indikátory rizika zavedené prijímateľmi z vlastnej iniciatívy.
- Interné ratingové systémy a odhady návratnosti.

Odporúčaný hodnotiaci dizajn

- Zmiešaný, na teórii založený prístup, ktorý kombinuje kontribučnú analýzu, kvázi-experimentálne porovnania (kontrolná vzorka a meranie pred/po), priebežný monitoring výsledkov a determinantov, prepojenie administratívnych dát v medziach GDPR, doplnené o kontextové rámce EÚ.

Príloha 10 - Postup pri výbere vzorky projektov

Identifikácia dokumentu

Autor:

Dátum: 8. jún 2026

Verzia: 2.0

Účel: vyplýva z Opisu predmetu zákazky a Úvodnej správy

Veľkosť vzorky

Požiadavky na veľkosť vzorky boli definované v Opise predmetu zákazky, tzn. boli vopred dané Objednávateľom. Vzorka projektov pre detailnejšiu analýzu pozostáva zo 6 NP a 30 DOP.

Súčasťou základnej vzorky (30 DOP) sú aj 2 projekty, ktoré boli spracované vo forme prípadových štúdií. Jedna prípadová štúdia bola spracovaná pre CP2 a jedna prípadová štúdia pre CP3.

Základný súbor pre výber vzorky

V rámci špecifických cieľov s alokáciou určenou na podporu MRK sa realizovalo celkovo 21 NP a 867 dopytových projektov. Do základného súboru pre výber vzorky boli zaradené projekty, ktoré v hodnotenom období (t. j. od 1. 6. 2023 – 31. 12. 2025) boli vo fáze implementácie. Fáza implementácie zahŕňa nasledujúce stavy projektu: i) zazmluvnený, ii) v realizácii a iii) ukončený.

Projekty	NP	DOP
ÚSVRK	4	732
MPSVR SR	12	135
MŠVVaM SR	4	0
MZ SR	1	0
SPOLU	21	867

Zdroj: ITMS2021+, vlastné spracovanie

Typ vzorky

Opis predmetu hodnotenia definoval veľkosť vzorky pre účely hodnotenia, t. j. 6 NP a 30 DOP. V tomto smere sa jedná o zámerný výber vzorky. V ďalšom kroku sme vytvorili rozvrstvenú vzorku, ktorá reagovala na početnosť NP a DOP realizovaných jednotlivými SO.

V prípade NP bola vzorka vybraná tak, aby obsahovala minimálne jeden NP pre každé SO a zároveň obsahovala minimálne jeden NP pre relevantný ŠC. V prípade NP implementovaných MPSVR SR bol dodatočne zohľadnený pokrok v implementácii projektu a MRK ako cieľová skupina projektu.

V prípade DOP vzorka zohľadňovala početnosť projektov v implementácii v rámci výziev na predkladanie žiadostí o NFP v gescii SO, resp. podiel jednotlivých výziev na celkovom počte implementovaných projektov. V rámci tohto rozvrstvenia bol vykonaný výber projektov na základe pokroku v implementácii. To znamená, že DOP projekty zaradené do vzorky boli v pokročilej fáze realizácie (minimálne 1 žiadosť o platbu) alebo ukončené. Projekty pre prípadové štúdie boli vybrané zo vzorky 30 DOP, ktoré sa týkali výziev v rámci CP2 a CP3 a spĺňali požiadavky, že sa v cieľovom území (obci) realizovali aj ďalšie intervencie na inklúziu MRK.

V prípadoch, že prijímatelia DOP na žiadosť o pohovor nereagovali alebo na v dohodnutom termíne neboli k dispozícii Hodnotiteľ vzhľadom na obmedzený časový priestor aplikoval mechanizmus náhradných projektov. Náhradný projekt spĺňal základné kritériá pre zaradenie do vzorky, tzn. bol z rovnakej výzvy a nachádzal sa v pokročilej fáze implementácie.

Postup výpočtu veľkosti vzorky

Rozdelenie vzorky na úrovni SO je uvedené nižšie. Pri NP bol do vzorky zaradený minimálne 1 NP pre každý SO, napriek tomu, že podiely ÚSVRK, MŠVVaM SR a MZ SR na celkovom počte sú nižšie. MŠVVaM SR a MZ SR nerealizujú žiadne DOP. Pri výpočte vzorky sme spravidla použili zaokrúhľovanie nahor.

	NP	Podiel	Vzorka	DOP	Podiel	Vzorka
ÚSVRK	4	19,05%	1	732	84,43%	25
MPSVR SR	12	57,14%	3	135	15,57%	5
MŠVVaM SR	4	19,05%	1	0	0,00%	0
MZ SR	1	4,76%	1	0	0,00%	0
SPOLU	21	100,00 %	6	867	100,00 %	30

Zdroj: ITMS2021+, vlastné spracovanie

ÚSVRK (1 NP a 25 DOP)

ŠC	Výzva	DOP	Podiel	Vzorka
ESO4.10	PSK-UV-001-2023-DV-ESF+	421	57,51%	14
	PSK-UV-005-2024-DV-ESF+	65	8,88%	2

HODNOTENIE IMPLEMENTÁCIE ROZPOČTU PROGRAMU SLOVENSKO
NA PODPORU INKLÚZIE MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKÝCH KOMUNÍT

	PSK-UV-011-2024-DV-ESF+	10	1,37%	0
RSO2.5 + RSO2.6 + RSO3.2 + RSO4.3	PSK-UV-006-2024-DV-EFRR	80	10,93%	3
	PSK-UV-007-2024-DV-EFRR	155	21,17%	6
RSO4.2	PSK-UV-008-2024-DV-EFRR	1	0,14%	0
SPOLU		732	100,00%	25

MPSVR SR (3 NP a 5 DOP)

ŠC	Výzva	DOP	Podiel	Vzorka
ESO4.1	PSK-MPSVR-021-2024-DV-ESF+	62	45,93%	2
	PSK-MPSVR-034-2025-DV-ESF+	72	53,33%	2
ESO4.12	PSK-MPSVR-040-2024-DV-ESF+	1	0,74%	1
SPOLU		135	100,00%	5

Úroveň spoľahlivosti a tolerancia chýb

Keďže veľkosť vzorky je už definovaná v Opise predmetu zákazky (6 NP a 30 DOP), hodnotiteľ pracuje s touto vzorkou a nemá zodpovednosť za zabezpečenie reprezentatívnosti vzorky. Stanovená vzorka primárne slúži ako doplnkový zdroj údajov, preto nepovažujeme zníženú úroveň spoľahlivosti za prekážku. Zároveň je potrebné uviesť, že predmetom hodnotenia budú vybrané aspekty (napr. merateľné ukazovatele a iné údaje) všetkých NP a DOP, resp. výziev, čím bude zabezpečená reprezentatívnosť. Vzorka 6 NP a 30 DOP bude využitá na doplnenie niektorých informácií.

Väzba na hodnotiace otázky

Ako je uvedené v Úvodnej správe (hodnotiaca matica), informácie získané zo vzorky projektov budú slúžiť na zodpovedanie hodnotiacej otázky č. 2, 3, 4 a 5.